

MARUBUCIYA

TUSHEN FASAHA DA HIKIMA

FITOWA TA 1 JANAIRU/FEBRAIRU 2001 KUDINTA MAIRA SABA'IN (N70)

Su
Ba Bala Anas
Sun Kwanta Dama

**BA'A FAHIMCI
ANTI BILKI
BA**

MAKARANTA

SOGAYYA
ZAMANTAMUKEYI
TA SUKURAHUS KAGGE KAGGE

HIRA DA
RAHMANI ABDULKADIR
"MARUBUTA SUN KASU
KASHI KASHI DAN HAKA WASU ..."

TABANI KYAUTAR
JARIRI

SABODA KWAREWATA
NAZIR ADAM SALHI

"MAHAIFIN KAWATA NE ..."
KABIB HUDU DARAZO

- *KOWA DA IRIN BAIWAR SA - Maje El-hajji
- *TATTAKI CIKIN ZAMUNNA - Yusuf Adamu
- *MAI YASA SUKE HARARAR JUNANSU - S. M. Diya

ZABEN DA AKA
GUDANAR NA KUNGIYAR
MARUBUTA
(ANA)
RESHEN JIHAR KANO

SUNGARRABENIN KABA
NIN FETAR QUALITAFIN
KAFAR UNGULUNAZI

BASHIR ABUBAKAR

MUN FITO A SAVA

MANUFARMU

Ha}i}a komai yana da manufa Abin alfahari ne A garemu, musamman ga marubuta littattafai da makarantansu ta hanyar da wannan mujallah ta samar, duk kanninmu muna sane da cewar duk wani gyara yana da sakamakonsa musamman fa]akarwa domin yin kyakkyawan aiki don kyautatawa karatu da rubutu. A bune mai muhimmanci ga kowace irin jama'a, babu shakka akwai al'amura da yawa da za a ingantasu domin samun ribar duniya da lahira.

Kamfanin Mashi a karo na farko sun yi }o}arin wallafa mujallah ta harshen Hausa domin bun}asa harshen hausa tare da yin gyara kayanka ga duk wani mai bada gudunmawar bun}asa harshen Hausa, ta yadda za ta yi kafa]a da kafa]a da sauran mujallun da ake wallafawa domin ci gaban harshen Hausa. Mujallarmu ta dace da kowa, maza da mata manya da yara saboda tana tattare da Abubuwa da dama masu ilmantarwa da ban dariya da fa]akarwa gami da ban sha'awa da sauran muhimman Al'amuran rayuwa muna da tabbacin idan kuka bita sannu a hankali za ku gane abin da take nufi.

Wajibi ne a yi HAMDALA ga mahalicci saboda samun bun}asar ci gaban harshen Hausa, gyaran tarbiyya tare da hannunka mai sanda su za mu fi bawa muhimmanci. Haka nan kuma wannan mujallah ba an yi ta ba ne don cin zarafin wani ko keta haddinsa ba. An yi ta ne don fa]akarwa ga jama'a, domin Hausawa na cewa gyara kayanka ba ya zamowa sauke mu raba.

Magaji Shitu Lawal
Shugaba, Daraktar Gudanarwa.

MARUBUCI YA

Mawallafi:

Magaji Shitu Lawan

Edita:

Muhammad Umar S/Dinki

Marubuta Na Musamman

Yusif Maikudi D/Iya
Bashir Abubakar
Habib Hudu
Bilkisu Salisu Daneji
Maje El - Hajeej Hotoro
Ahmad Muhammad Shehu

Masu Bayar Da Shawara:

Sunusi Shehu Daneji
Dr. Abdallah Uba Adam
Yusif Adamu
Tijjani Isma'il
Usaini Aminu Dan Iya

Mai Hoto:

Rufa'i Tijjani S/Dinki

Mai Zane:

Auwal Bala

Na'ura Mai Kwakwalwa:

Fa'iz Idris Umar Daneji

Save - Da Savarwa:

Aminu Mustapha
Sulaiman Shitu
Isyaku S. Lawan
Mukhtar M.D. Bata
Abubakar Tureta, Kaduna

Shiryawa Da Bugawa:

Mashi Publishers,
No. 331 Daneji Qtrs.,
Sabon Titin Mandawari
P.O.Box: 11842, Kano.
Kano - Nigeria

Shugaba

Daraktan Gudanarwa:

Magaji Shitu Lawan

Ana shiryawa da bugawa: A kamfanin Mashi Publishers, No. 331 Unguwar Daneji, Kano. P.O.Box 11842, Kano, Kano - Nigeria, Dukkan wasiku a aiko zuwa ga Edita Mujallar Marubuciya P.O.Box 11842, Kano, Kano - Nigeria

ABUBUWAN DA KE CIKI

Sharhin Edita-----	1
Manufarmu-----	2-
Adabi-----	3
ANA Kano-----	4
Hira Da Marubuta----	5
Gyara Kayanka-----	16
Wasiku-----	18
Magana Zarar Bunu----	21
Sharhi A Kan Littafi----	22
Labarai-----	24
Kimiyya Da Fasahar Zamani-----	35
Kiwon Lafiya-----	36

**MUN FITO
DOMIN MU
GYARA, MU ILMA-
NTAR, MU WAYARDA
KAI, MU NISHADAN-
TAR, MU FITO MUKU
DA HASKE DAGA CIKIN DUHU.
DUKKAN WASIKU
DA SHAWARWARI KO
WATA GUDUN MAWA KO
GYARA A AIKA SU GA
EDITA TA AKWAGIN GIDA
WAYA MAI LAMBA 11842,
KANO.
KANO NAJERIYA**

MASHI PRINTING PRESS

Zoo Garden, No. 159 Zoo Road, Kano.

Muna sanar da dukkan jama'a wannan kamfani mai suna a sama ya bude sabon reshensa da ke kan titin gidan zoo Karo.

Muna buga takardu kamar haka:

* Takardun gayyata	* Kalanda
* Memo	* Rasiti
* Sitika	* Bugun littattafai
* Takardun Biki Ko Aure	* Letter Heading.

Domin Neman Karin bayani

Head office:
No. 331, Sabon Titi Mandawari
Beside Sahad Store, Kano.

BRANCH OFFICE:
No. 159 Zoo Road,
P.O.Box 11842, Kano.

SHARHIN EDITA

Duk lokacin da wata Al'umma ta sami gyara ko tayi tunanin yin gyaran to babu abinda zai fi yin tasiri da jan hankali irin rubutu. Saboda yanzu rubutu shi ne babban makami.

Ha}i} a sabuwar mujallar Marubuciya mujalla ce da take tsokaci, ga dukkan fage na rayuwa, saboda ta ta~o Abubuwa da dama na rayuwa.

Kowa ya san mai ake nufi da kalmar Marubuciya. Musamman Bahausha musulmi, mun yi amfani da wannan suna domin nuna godiya ga Allah da kowace safiyar duniya Harsen Hausa yake da }a bun} asa.

Babban Abin sha'awa ga wannan mujalla shi ne za ta }arawa marubuta na ha}i}a }warin gwiwa, sannan ta gyarawa masu rubutu na shashanci gami da sakarci domin su fa}aka, haka nan za ta nusar da wa}anda a zatonsu gyara suke yi, irin kuskurensu, domin su canza.

Gashi kuma za ta bawa makaranta da manazarta dama domin su fa}i}Albarkacin bakinsu, a game da harkar rubutun Hausa, na tabbatar da cewar da yardar Allah za ta ha}a zumunci tsakanin makaranta da marubuta.

Muna sane da cewa magada Annabawa (Malamai) suna ta }o}arin yiwa marubuta gyara, amma abin ya faskara, mu tabbatar cewar suma za su ba da tasu gudummawar, ta cikin wannan mujalla, ina kira ga duk wanda ya yi tsinkaye ga wannan mujallar da ya yi mata kyakkyawan zato sannan kuma ya duba ta a Nutse, sannan ya yi mata adalci.

Ba burgewa bane ace an yi rubutu, domin gyaran al'uma ace ba asami gyara ga wannan rubutu ba, saboda wanda ya yi rubutun ajizi ne (gajiyayye) saboda na san za ta shiga hannun manya - manyan masana, kuma ina da tabbacin za su yi abin da suka saba, gyara mai ma'ana.

Mafiya yawan jama'a, sun kasa gano hikimar yin rubutun Hausa, saboda halin da wasu shashin marubuta suka sa shi a ciki, sai dattawa suka }auka gaba }aya babu abinda yake cikin rubutun Hausawan Zamani sai soyayya mai muni, ko koyi da mutanen da an sha bamban da su ta fuskar Addini da al'ada.

Amma zancen gaskiya shi ne ana yin rubutun ne saboda wa}annan hikimomi, masu zuwa.

- A Ya}a harshen dan ya sami bun}asa da ci gaba a duniya.
B Hana masu harshen tafiya Aron wani harshen.
C Koyar da wa}anda suke basa jin harshen jinsa da iya rubuta shi
D Fitowa da Al'adun Harshen
E Gyaran Tarbiyya yadda za ta zamo daidai da addini da Al'adun mafiya yawa daga masu Harshen.

Bayan la'akari da marubuta masu tunani suka yi da wa}annan hikimomi sai suka dau al}alami suka shiga fa}akar da marubuta cikin ikon Allah sai gashi rubutu ya canja salo, sai gashi rubutun Hausa a yau ya zamo makami.

Dukkan masana sun yi imanin cewa surutai da hargagi da tsegungumi a gefe guda babu abin da za su haifar sai cibaya. Ina kira ga masu wannan hali da su }auki Al}alami su ba da tasu gudummawar.

Ko ba komai wanda ya yi fi wanda bai yi ba, kuma mutum ya yi rubutu a yi masa gyara ya }au gyaran ba }aramin cigaba ba ne.

Su kuwa makaranta su ne Al}alal kuma sune suka sawa mutum ya canja kuma duk abinda ake yi ana yi ne saboda su. Muna godiya ga duk mai yi mana fata na gari tare da gyara.

Daga Edita

Muhammad Umar Soron Dinki

RUBUTU DA MARUBUTA

Rubutu wani Abu ne na isar da Sa}o izuwa ga Al'umma. Ana yin rubutu don fa] akarwa, ilmantarwa, wayar da kai, farfaganda, ta da zaune tsaye da tsokana da duk wata cimma manufa.

Rubutu wasu haihuwarsu ake da shi, wasu kuma koyo su ke yi, idan an duba su za mu iya kiransu da marubuta gaba] ayansu a cikin mutane su daban ne, sune masu kallon rayuwa da wata fuska ta daban, su kuma dun} uleta su cusa ta

a cikin rubutunsu, k u m a s u n a A m f a n i d a Alkalami da takarda s u shimfi] a haruffa, b a k a k e

zuwa kalmomi da jimlolinsu tafi-tafi har zuwa cikakken littafi.

Rubutu a duniya ya samo Asali ne tun daga lokacin da ba hikimar da za a yi al}alami da tawada sai dai duk wani abun tarihi ko wasu muhimman abubuwan da ba a so a manta da su ana samun bishiya a sassa}a rubutun da ake bukatar ajiyewa ko dutse, har yanzu akwai irin wa]annan rubututtuka a jikin duwatsu a cikin wasu kasashe irin na larabawa da

saurarrakinsu.

Duk wanda Allah ya bashi damar da har zai iya tsayawa ya yi rubutu to ha}i}a ya bashi baiwa mai girma, ta hanyar rubutu ana samun]aukaka, ana samun ba}in jini, alal misali akwai wa]anda suka rasa rayukansu, ta hanyar rubutu, wasu sun sha]auri ta hanyar rubutu, a cikin }asashen duniya, akwai wa]anda suka zama masu ku]i ta hanyar rubutu, marubuci yana da mahimmanci a rayuwa a

**A CIKIN MUTANE SU DABANNE SU NE
MASU KALLON RAYUWA DA WATA FUSKA
TA DABAN SU KUMA DUNKULE TA SU
CUSA A ACIKIN RUBUTUNSU**

}asashen da suka ci gaba. gwamnatocinsu suna tafiya kafa]a da kafa]a da marubutansu domin ta hanyarsu ne idan jama'a sun karkace su ake sawa su du}ufa a rubutun hikima a kan wannan matsalar har su cimma burinsu, don haka za mu iya]aukan marubuci a matsayin limami mai jagorancin mutane idan ya kyautata rubutunsa, idan kuma ya ~ata ta nan ma zai iya ~atar da jama'a ta fannin rubutunsa.

A tsohon { arnin da ya gabata

zuwa sabon }arni muna da marubutan da ba za mu manta da su ba, wa]anda sun yi aiki ba }arami ba sun ba da gudunmawa ta fannin wa}o}i sun ilmantar sun wayar da kai ta fannoni da dama, kamar marubuta wa}o}i da rubutun zube da sauransu, a cikin mawa}a ba za mu manta da irin su Sa'adu Zungur ba, Mu'azu Ha]ejia, Aliyu A}ilu, Mudi Speaking, Aliyu [an Sidi, Na'ibi Sulaiman Wani, Aliyu Na Mangi, Abubakar Ladan, Shehu Shagari da sauransu dukkansu tarihi ba zai manta da su ba sun ba da gudun mawa ta fannin rubututtukansu.

Marubuta zube irin su Abubakar Imam, Farfesa Ibrahim Yaro Yahaya, Malam Aminu Kano Malam Shu'aibu Ma}arfi, Ahmad Ingawa. Malam Waziri Gi]a]o, Abubakar Tafawa Balewa, Umaru Dembo, Malam Lawan Dambazau, Da sauransu

A nan za mu tsaya, za mu ci gaba a Mujalla ta gaba za mu kawo muku tarihi da rayuwar Alh. Abubakar Imam, Mazan Jiya Kakan Marubuta.

GARGA] I:

Ba a yarda a sarrafa abubuwan da ke cikin wannan Mujalla ba, ta kowace irin hanya, har sa da izimin Kamfanin a rubuce.

YUSUF M. ADAMU

Ya zama Shugaban ANA Kano

Daga Wakilinmu,

{ ungiyar Marubuta ta Najeriya reshen jihar Kano ta yi za~en sabbin shugabanninta wa] anda za su ci gaba da tafiyar da ayyukan kungiyar har zuwa shekara biyu.

A za~en da aka gabatar ranar Asabar 11/11/2000 ya sami halartar marubutan sashen Hausa da na Turanci. Bayan gabatar da jawabai da tsohon shugaba da sakatarensa Alh. Auwalu Hamza da Yusuf Adamu bi da bi suka gabatar, inda suka yi kuka da yadda 'yan } ungiyar suke yi mata ri } on sakainar kashi, sun yi ro } on cewa su yi } o } ari su ri } i kungiyar da hannu bibiyu domin ita ce gatansu. An za~i wa] annan shugabanni:

Yusuf M. Adamu	-	Shugaba
Nura Ahmad	-	Mataimakin Shugaba
Isma'il Garba Bala	-	Magatakarda
Najir Adam Salih	-	Mataimakin Magatakarda
Salisu Mai Unguwa D/Iya	-	Ma'aji
Aishatu Zakari	-	Magatakardar Ku] i
Sulaiman Zakari	-	Jimi'in Ya] a Labarai
John Jekpe	-	Jami'in Walwala
Hamisu Muhammad	-	Mai Binciken Ku] i
Zahraddin Ibrahim Kallah	-	Mai Binciken Ku] i

An kuma za~i jami'ai guda hu] u wa] anda za su taimakawa sabbin shugabannin sun ha] a da.

Alh. Auwal Hamza
Malam Maigari Ahmad Bichi
Dr. Adamu Idris Tanko

Mal. Isa Ibrahim

A jawabinsa na kar~ar mu } ami, sabon shugaban Mal. Yusuf Adamu ya yi godiya matu } a ga 'yan } ungiya da suka ga cancantarsa har suka za~e shi, ya kuma yi kira a garesu da su bashi goyon baya in suna son ya yi nasara. Sabon shugaban ya kuma yi kira na musamman ga marubuta Hausa da su daure su dawo a farfa] o da dandalin Marubuta, ya kuma nuna musu cewa An san ANA Kano na da rubutun Hausa 'Don Haka' a cewarsa 'Kada Mu Bari wannan suna da muka yi ya } wace mana' ya ro } i Allah Ya taimake su da dukkan marubuta baki] aya.

Za a rantsar da sabbin shugabannin cikin watan Janairu na wannan shekara.

Sun bay-
yana cewa
duk da ma-
tsalolin da
suke fus-
kanta sun
sami ci
gaba wan-
da ya ha] a
da } o } arin
dandalin

Marubuta na Turanci da Hausa tare da } ara } arfafa ANA ta Kano a idon } asa sun kuma shaidawa taron cewa yanzu ANA Kano na da marubutan Turanci da na Hausa.

Yusuf Maiku] i D/Iya

[aya daga cikin tarukun da aka gabatar a Dandalin Turanci

Yusuf M. Adamu (Shugaba)

Isma'ila Garba Bala (Magatakarda)

Nazir Adam Salih
(Mataimakin Magatakarda)

Salisu M. Mai Unguwa D/Iya (Ma'aji)

BA ALFAHARI BA,

Ba Na Sa Batsa A Littafina

--Bashir Abubakar Umar

M: Da farko za mu so mu ji sunan malamin.

B: Assalamu Alaikum, cikakken sunana shine Bashir Abubakar Umar, kuma anfi kirana da Fagge Reader wannan shi ne cikakken sunana.

M: Ko za ka gaya mana inda ka samo reader.

B: To na samu reader tun lokacin ina makaranta farko-farkon shiga ta Secondary yawan karance-karance da na ke yi, na littattafai na } agaggun labarai, Abokaina ne suka la} abamin wannan suna.

M: Wato reader A hausance makaranci kenan.

B: Eh haka ne.

M: Za mu so muji] an ta} aitaccen tarihinka wato daga lokacin da aka haifeka kawo yanzu.

B: Eh to tarihina ba wani abu a gabatar ba sai dan abin da ba a rasa ba. An Haife ni A ranar 13 ga watan October 1978 bayan haihuwata na kasance yadda kowanne] an musulmi ya ke kasancewa na gudanar da rayuwarsa, ko da yake masu muhimmancin dai. Na yi makarantar Primary ta Kuka Primary School daga baya na samu ci gaba zuwa makarantar Kurna Secondary sannan daga bisani aka mai da mu Makarantar Kwakwachi A nan ne na kammala karatuna A shekarar 97 daga baya ban samu ci gaba ba A wannan lokaci saboda wasu yan matsaloli da na samu a kan takarduna amma 98 na sake zuwa na sake zana jarrabawa daga nan kuma ban sake ci gaba da karatu ba sai na zauna na ci gaba da sana'ar da na tarar a gidanmu wato

] inki amma in sha Allahu ina sa ran nan gaba ba da da] ewa ba zan koma karatu tunda takarduna sum mun yadda na ke so, wannan shi ne ka] an daga ta} aitaccen tarihina.

M: Me ya baka sha'awar yin rubutu.

B: To na fara sha'awar rubutu saboda kasancewar da na yi makaranchi sosai sai na ga ni kaina ina da sha'awar in yi rubutu saboda ni kaina ina da wasu sakonni da nake son in isar ga jama'a kamar yadda na gani nai sha'awar yadda wasu marubutan suke isar da sa} onni daban daban don haka na ga ni ma ya dace in bada tawa gudummawar kamar yadda suma suka bayar.

M: Komai na da manufa mene ne manufarka a yin rubutu?

B: Eh to manufata ta rubutu Abubuwa ne daban daban misali in an duba rubuce rubucena na yi rubutu akan abubuwa wanda ba abu guda] aya ba, amma sahihi dai shine ya] a } al'adummu da kuma addininmu da kuma wasu abubuwa da suka shigewa mutane duhu, sai mi amfani da wannan rubutu namu don mu futo musu dashi ta hanyar nisha] antarwa wannan shine.

M: To ka yi maganar addini da al'ada to yanzu kana ganin addini da al'ada suna taka muhimmiyar rawa a cikin rubutunka.

B: Kwarai da gaske wannan haka yake, Alhamdulillah a cikin rubutuna na kan tsaya a daidai inda Addini ya tsayar dani Al'ada ma na kan yi kokari na kamanta duk da cewar al'adarmu ba wai mu] ulakan a kan ta muke rubutu ba sai dai kuma komai yana tafiya da zamani in an zo daidai inda ake bukata akansa domin kara armashi ga abu amma akan sanya su domin su kasance sune jigo.

M: Daga cikin rubutunka da littattafanka duk da ban tambayeka suba ina so ka bani hujja ko da a littafi] aya naka wacce za ta nuna cewar kana kare addini da al'ada.

B: Kwarai da gaske misali idan aka] au littafina na farko ZAHRA an fito da Abubuwa daban daban wanda manufata akan rubutu ma shi ne, eh baka tambayeni ba akan abin da labarin da ke kai amma zan yi } o} ari in baka shi a ta} aice, domin ta haka ne za ka san cewar na sanya addini a cikin rubuce rubuce na, abin da labarin ke kai shi ne labarine na wani saurayi da budurwa wanda suka taka, ko kuma suka yi soyayya mai matu} ar } ayatarwa a yayin samartakarsu wannan soyayya ta kaisu ga matakin yin aure a tsakaninsu wanda kuma tun farkon soyayyarsu har kawo yin auren nasu an bi hanyoyi ne wanda suka dace da addini da al'ada, bayan yin auren nasu Al'amarin Allah sun kasance cikin kwanciyar hankali ba tare da samun rikici a tsakanin wannan ma'aurata ba, wanda daga } arshe a lokacin da amaryar ta je haihuwa Allah ya] auki ranta na sa mutuwa a cikin wannan domin mu fitowa da mutane hikimar da ke tattare

da mutuwa.

Tun da Ubangiji ya saukar ga dukkan mai rai in ka duba ya zamanto a sannan wannan so ba ta hana mutuwa ta gifta a tsakaninsu ba, kuma wannan mutuwar ba ta zamanto shi angon ya shiga wani hali ba, sai ya]au } addara a matsayin cewar Allah ne ya } addaro, kuma ya so hakan shi ya fi alkhairi a gare su baki] aya da shi da mamaciyar.

M: To littattafai nawa ka rubuta?

B: E to na rubuta Littattafai da dama don ni kaina ba zan iya kawo su ba yanzu sai dai in fa] a maka 'yan } alilin da wa] anda na ke so in fitar nan gaba.

Na fitar da littafina na farko a shekarar 1998 mai suna ZAHRA, bayan shi na fitar da littafina na biyu mai suna KOMAI RINTSI shi na 1,2,3 daga bisani na sake fitar da littafina LALUBE CIKIN DUHU, yanzu shirye shiryen da nake ina }o} arin fitar da na biyun LALUBE, mai suna SHARRI JAKADA wanda bayan shi zan fitar a RUBUTACCEN AL'AMARI sai KARSHEN ADO LIKKAFANI, da Irinsu MABU[Ida saurarrakinsu.

M: Muna sane da cewar malamai da dattawa suna ta suka a kan rubuce rubuce musamman da ake yi na soyayya yawanci marubuta su kan rubuta labari, amma daga } arshe sai a nuna yarinya ta yiwa iyayenta tawaye kuma wannan tawayen ya ba ta nasara, baka ganin wanna ba bajinta ba ne a cikin al'ada.

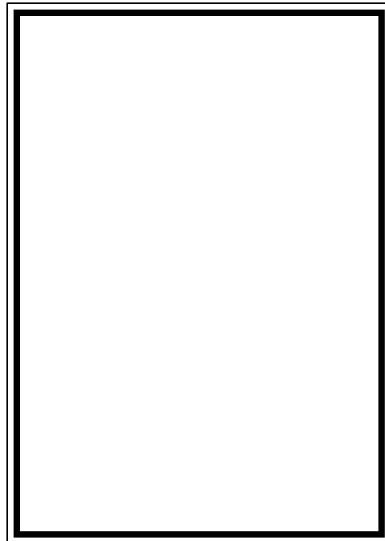
B: Eh to wannan wani abu ne daban lokacin da aka ce marubuci ya]au al} alami da takarda da niyyar yin rubutu to ya kan yi rubutu ne daidai da fahimtarsa take a kan wani abu, ba dole ne abin da wani marubuci ya hango ko wani makaranci ya hango shima ya hango ba wannan ana samun hakan sau tari, to amma gaskiya ba a cika bin } a'idojin da suka ce Anbi wanda za su tabbatar da cewar wannan hani ake yi ko ku ma umarni ake yi dan gane da irin wa] annan abubuwan ba, akan samu suka da dama akan wa] ansu littattafai daban da maimakon a ce sun yi hani da mummunan abu sai su ringa ingiza mutane cikin mummunan aiki wanda

za ka dau littafi ka karanta sam ba abin da za ka fuskanta illah shiririta da saurarrakinsu to wannan mukanmu muna bu} atar gyara da duk kan marubuta mu zauna a tsakaninmu domin mu gyara irin wa] annan abubuwa, saboda gaskiya masu yin irin wa] annan rubuce rubuce suna bata sunan marubuta ne mudulakan za a] auka duk ga yadda suke amma abin ba haka yake ba, ako ina ana iya samun kyawawa kuma ana iya samun baragurbi.

M: Ka shiga kungiyar marubuta ne?

B: Eh to duk kan marubuci yana } ar} ashin kungiyar marubuta ta } asa Reshen Jihar Kano wato 'Association Of Nigerian Authors (ANA)' In banda wannan kungiya ta shiyya tamu babu wadda nake ciki.

M: Ina nufin kana } ungiyoyi irin su Jigon Hausa, Raina Kama da sauransu? Baka daga cikinsu kenan.

B: E to gaskiya ban je na yi rijista da kowacce } ungiya ba saboda ban fara buga littafi lokacin da ake yi wa } ungiya Hidima ba.

M: To ga ka ka yi fuce daga cikin marubuta kuma jama'a suna ta yabonka daga cikin marubuta su waye taku ta zo] aya?

B: Eh to ni duk a cikin marubata babu wani wanda muke wani abu wanda bai dace ba, ko wani rikici, ko wani rashin fahimtar juna, kusan kowane marubuci da ya sanni na sanshi muna tafiyar da harkokinmu cikin fuskantar

juna, sai dai ban sani ba ko kana tambayar marubutan da rubuce rubucensu suka fi burge ni fiye da kowa?

M: { warai kuwa

B: E to daga cikin marubuta akwai wanda Rubutunsu suke matu} ar } ayatar da ni misali za mu iya] aukan kamar Hamisu Bature Makwarari rubutunsa na matu} ar Burgeni a kwai Maje El - Hajeej Hotoro akwai Bala Anas Babinlata daga cikin mata kuwa akwai Marubuciya da take zaune a garin Lagos Binta Rabi'u Ali Agege da Rahama Abdulmajid kamar su Bilkisu ta Katsina duk sukan burge ni.

M: Idan da ace Hukuma za ta kafa wani kwamiti na tantance rubutu yaya za ka ji wannan a zuciyarka?

B: Zan yi matu} ar farin ciki da jin wannan abu da hukuma za ta kafa idan har an ce za ayi hakan jin da] i ne ga dukkanin managarcin marubuci idan aka ce ana yin abu babu doka za ka ga babu irin shiriritar da ba za ta shigo ba, a duk lokacin akwai doka akai za ka ga kowa yana yin takatsantsan a kan abin da zai sa al} alaminsa zai rubuta.

M: Ana ta maganar shari'a kuma jama'a da dama suna ta tunanin yaya makomar rubutu za ta kasance sai muka sami labari cewar wai kwamitin sharia ya zauna da marubuta?

B: To gaskiya na san dai kwamitin shari'a ya zauna da masu yin fim amma bani da labarin cewa ya zauan da marubuta.

M: To ka yi maganar fim yanzu ne kuma lokacin da shirin fim yake tashe me za ka ce?

B: Alal Ha} i} a harkar shirin fim kamar] an Juma ne da [an Jummai da harkar rubutu domin duk nuni ne da wasu mutane suke yiwa jama'a cikin nisha] i dan haka idan an tafiyar dashi a } a'ida a bisa tsari abu ne mai kyau don ko a } asashen da suka yi fuce a harkokin musulunci sun amince da shirin fim. Domin hanya ce da ake ya] a kyawawan al'adu da addini ga wa] ansu al'uma.

M: Ka ta~a fitowa A wani fim?

B: Gaskiya ban ta~a fitowa a shirin fim ba.

M: Kana da kwa] ayi nan gaba?

B: E to bani da tabbas sai dai ko nan gaba, amma yanzu ban shirya ba ko da ma zai yiwu.

M: Kenan ba ka da wata ala}a ga masu shirya fina-finai balle har su gayyaceka?

B: Gaskiya ba ni da wata ala}a sai ta mu ha]u mu gaisa da wanda na sani.

M: Daga cikin masu shirya fim da masu yin fim su waye gwanayenka?

B: Kwari da gaske na kan kalli finafinan Hausa sosai ma kuwa yanzu ma da kuka zo kuka same ni muna kallon wani fim Alhaki Kuikuyo, cikin yan shirin fim akwai wa] anda suke burgeni irin su Tahir M. Fagge da Ali Nuhu akwai Alhamis Bature wanda ya fito a Kallo Ya Koma Sama da dai sauransu idan kuwa ~angaren mata ne akwai wata Jaruma da ta fito kwanannan Abida Muhd. Akwai Aisha Babale

M: Baka ganin da kasa gwaninka na farko za a ce saboda]an Fagge ne?

B: ('Yar dariya) A'a wannan ba wani abu bane ba ga duk wanda ya san harkar finafinai ya san wanda ya iya ya san ya riga ya iya, ba ga ni ka] ai ba ne cewar Tahir gwanina ne kawai ba kuma na san akwai wa] anda suka sha gabana ko su yi kai da kai misali akwai Umar Yahaya Manumfashi Bankaura shi ma gwanina ne sosai.

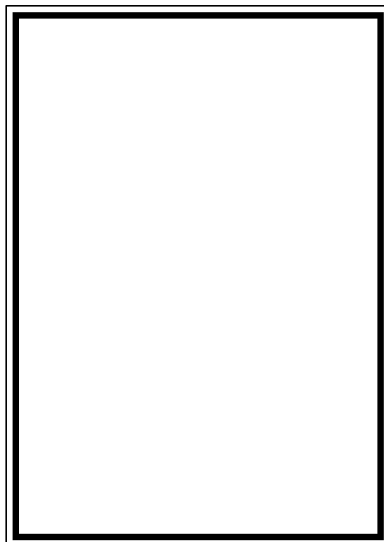
M: Daga cikin kamfanonin da suke shirya fim wa] annen ka fi gamsuwa da shirinsu?

B: Gaskiya akwai Jiga-jigan kamfanoni da na fi gamsuwa da shirinsu fiye da kowa] anne akwai Kamfanin Magashi akwai Iyan-Tama da kuma Ibrahimawa suna yin shirye-shirye na }a'ida.

M: Mumu koma harkarka wacce take

harka ce ala} arka da masu karanta littattafanka?

B: E to Alhamdu lillahi ina da kyakkyawar ala}a tsakanina ga makaranta wa] anda suke karanta

littattafaina.

M: Shin ka sami ala}a da masu karanta littattafanka?

B: Gaskiya akwai kyakkyawar ala}a fiye da yadda ka ke tsammani dan na sami ziyarce-ziyarcen makaranta littattafaina dan]azu wajen shabiyu na rana sai da na yi ba}o daga Yobe State, kuma sha'awar rubutuna ne ya kawo shi. Banda shi akwai wasu da dama, daga garuruwa misali daga Lagos Kaduna da kuma Zariya, ko a satin da ya wuce na je Zariya kuma a gidan su wani Makarancin littattafaina na kwana kuma ban ta~a ganinsa ba Adireshi kawai ya aiko min da shi da na je na yi masa bayani.

M: Tun daga fara rubutunka kawo yanzu wasi}a nawa ka gamu da ita a akwatinka?

B: Na sami wasi}u da dama, amma na fi samun waya sabo da na sa wayar tarho a cikin littattafaina sahoda haka ina samun gaishe-gaishe gami da samun kwarin gwiwa.

M: Idan muka duba } asashen da suka ci gaba za ka ga ana girmama marubuta kamar wasu kusoshin hukuma me ya sa anan ba a yin haka?

B: Gaskiya Mu akwai ban-bamci tsakaninmu da su, ha}i}a irin mu cigaban idan aka duba za a ga makaranta su na girmama marubuta daidai gwargwado, sau tari idan na wuce ta unguwanni da dama zan ga an zo an sha gabana mu gaisa kuma an yi min tsokaci a kan abin da na rubuta kuma wasu marubutan ana kiransu jinsu ya fi ganinsu saboda na zaton wasu marubutan manyan mutane ne amma da an gansu sai a yi mamaki

Ba zan manta ba akwai wani mutum da ya zo ya same ni ya ce da gaskiya marubuta kuna jin da] inku, na ce masa wane irin jin da] i? Sai ya ce yadda mutane suke ganinmu a gari wasu manyan mutane ya ce dani ka duba ka ga yadda Nazir Adam Yake shiga motoci saboda shi a tunaninsa Nazir wani babban mai ku] i ne ka ga wannan yana nuna cewa mutane suna daukar cewa marubuta wasu mutane ne daban.

M: Mutane da dama suna cewa littattafan soyayya suna taimakawa wurin ~ata tarbiyya mene ne gaskiyar lamarin?

B: Ni ba littattafan soyayya na ke yi ba ko da na sa soyayya a littafina akwai manufa kuma ina sa soyayya ne saboda armashi. Dangane da soyayya ai soyayya jigo ce ba abar }i bace tunda mu kanmu zaman soyayya muke yi tunda iyayenmu da sauransu duk ita suka yi dan ko auratayya aka yi babu soyayya za ka ga baya } arko saboda miji bai san yaya zai tafiyar da matarsa ba saboda babu soyayya babu fuskantar juna. Soyayya ba abar gudu ba ce ba kuma abar kyama ba ce.

M: Kenan baka yarda cewar littattafai na ~ata tarbiyya ba?

B: Kamar yadda na gaya ma]azu idan an sami wasu na yin wani abu mai kyau to za a sami wasu suna yin marar kyau, don haka idan an sami managartattun marubuta, za ka iya samun wanda suke baragurbi ne wanda suke rubutun shiririta ne.

M: Kenan kai baka daga cikin baragurbi?

B: To Alhamdu lillahi mutum baya yabon kansa sai dai na kan yi }o} ari duk abinda zan yi in auna shi a mizani in ga abin da ya dace mutane su karanta shi ne akwai wata mata da ta kawo min aikin littafin amma da na duba sai na ga bai dace ace in ta~a wannan littafin ba saboda akwai batsa da yawa ba Alfahari ba bana sa batsa a littafina.

M: Shin akwai hassada a tsakaninku ku marubuta ko } in juna?

B: Gaskiya ni dai ban san da wannan ba abin da zan iya cewa kenan.

M: Kana da Aure ko kana da niyyar yi?

B: ([an murmushi) a to Alal Ha} i} a a yanzu dai bani da aure sai dai } arfatar magana kar ka yi mamaki gobe in ka je ofishinka ka tarar da katin Aurena.

M: Kenan ba a kasuwa ka ke ba?

B: Dariya a kasuwa na ke amma wacce irin kasuwa?

M: Ina nufin ka tsaida wacce za ka aura?

B: Akwai wannan na tsayar da wacce zan aura, kuma dama ni ka } ai ne sai ita ka } ai ba ma bu} atar samun na uku.

M: Idan a yanzu wata tace tana sonka yaya kenan?

B: Na san ana samun haka ace ana sonka saboda rubutun da ka ke yi ya dace ku duba wannan lamari idan mace ta aure ka ko ta soka saboda kana yin rubutu to nan gaba idan ka daina rubutun shi kenan sai ku rabu kenan ta koma wajen wani mai rubutun (Dariya). Sai nake jin da } i wacce na ke so ba ta ta~a karanta littafina ba.

M: Ba ka gani zai zamo kaico da abin kunya idan marubuta suka ji ka ce wacce za ka aura ba ta ta~a karanta littafinka ba?

B: { warai da gaske ba abin kunya ba ne tunda ai shi ra'ayi wani abu ne mai zaman kansa ga dukan wani abin halitta tana karatu amm ba irin na littattafanmu ba domin ita malama ce ta arabiyya tana kuma bani shawara domin kafin in rubuta littafi sai na nemi shawararta kuma tana dubawa ta bani shawarwari.

M: Wane kira zaka yi ga 'yan'uwanka marubuta da makaranta.

B: E to gaskya ya dace marubuta mu tsaya mu fuskanci abin da muke yi da

idon basira yana da kyau duk wanda zai yi rubutu ya tsaya ya tace shi sannan idan ya yi rubutu wane irin yanayi zai zamo ga jama'a Alheri ne ga jama'a ko kuma sharri ne kuma a dinga neman shawarar jama'a misali akwai littafin da zan yi han na fara shi na kai rabi sai na ji bai yi min ba sai na nemi shawarar marubuta sai suka ce dani bashi da Aibi.

M: To ga makaranta fa?

B: Ga makaranta su kuma ya dace su dinga tsayawa suna duba littafi da idan basira kada A jahilci manufar marubuci, ko wani marubuci idan ya yi rubutu akwai manufarsa mu a kulum burinmu shi ne lura da umarni da kyawawan ayyuka da hani da munanan ayyuka } an kan wata manufa da ban ko a jahilci rubutun marubuci wannan kuskure ne.

M: Daga } arshe A ina za a same ka?

B: Mazaunina shi ne Unguwar Fagge layin Kabovo ko kuma layin 'yan katifa lamba 199 Fagge Kano.

M: Mun gode M. Bashir

B: Jin da } i mai yawa ni ma na gode.

TA'AZIYYA DA JAJANTAWA

A garin Kaduna ne mummunan al'amarin ya faru yayin tafiyarsa zuwa Abuja, masu nuna } iyayyarsu ga Shari'ar (Christers) sun afka masa da sare-sare, yayin da shi kuma ya ke gudun tseratar da rayuwarsa zuwa ga wani asibiti. Duk da matsanancin halin da yake ciki, yayi } o} arin fiddo da katin shaidarsa ya mi} awa wani bature, wanda ma'aikaci ne a Asibitin bai } auki wani tsawon lokaci ba, ya koma ga mahaliccinsa, sakamakon matu} ar ta'addancin da suka yi masa. Ta hanyar katin shaidarsa ne aka gane shi ne:

Marubucin Littafin SOYAYYA GAMON JINI

Allah Ya } ai } ansa Ya yi masa Rahma, ya kuma gafarta Masa dukkanin Zunubansa. Kana kuma Ya yi masa sakayya da Aljannar Firdausi. Amin.

Daga { arshe kuma muna masu mi} a jajenmu na ga marubuciya Hafsatu Abdulwaheed da ita da Maigidanta, don gobarar da ta afka musu daga cikin littattafanta akwai So Aljannar Duniya, 'Yar Dubu Mai Tambotsai, Da kuma Nasihaga Ma'aurata, Ita ma Allah Ya mayar musu da Alhairinsa.

Sako Daga
Maje El Hajeej Hotoro

M. Assalamu Alaikum Malama Rahma zan so in ji cikakken sunanki.

R. A'uzu Billah Minasshai] anir Rajim, Bismillahir Rahmanir Rahim, sunana dai Rahma Abdulmajid Mahaifina shine Abdulmajid kuma mu mazauna garin Legos ne nan ne muka yi makaranta. Har zuwa gaba da makarantar Primary sannan kuma mun samu ci gaba zuwa A.B.U Zaria wajen sashin Diploma wannan shi ne ka] an daga cikin tarihina.

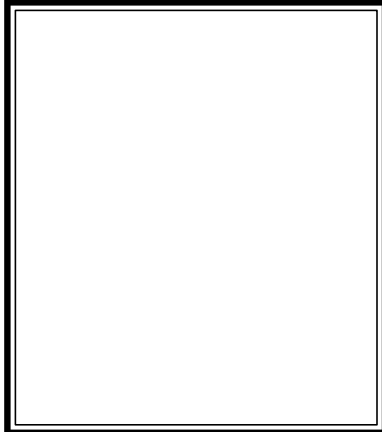
M. Kin kasance kina]aya daga cikin marubuta, kuma wa] anda mutane suke yawan karanta littattafansu, kamar ya kike jin ra'ayin mutane game da rubutunki.

R. Eh to A nan dimma dai ba abin da zan ce da mutane sai dai godiya saboda na kan ji mutane suna yabawa da littattafaina sannan suna cewa Rubutun yana da ma'ana sosai, wanda hakan ya sanya ina mai tabbatar da cewa tun da na ke samun wasi}u da ziyarar gani da ido, haryau ban sami wanda ya zo ya ce min ga wani abu acikin wa] annan littattafai biyun ba, mutane su ce min kaza ya yi kuma ya fa] akar to wannan ma a kowane lokaci bana so ma in yi magana sai da na yi godiya ga makaranta littattafai na akan cewar Allah ya bar zumunci Allah kuma ya }ara mana hikimar da za mu runga rubuta Abubuwa masu ma'ana.

M. To kuma daga wani gefen kikan samu wasu }orafe-}orafe daga masu karatu a game da wasu littattafan da sauransu, ko ke a ranki kin ta~a tsayawa ki ga cewa wannan }orafe - }orafen littattafanki suna da wani abu, ki yi tunanin za ki gyara?

R. Sau tari mu kan ji haka, ni kusam na in ce shi ne asalin abin da ya sa ni yin rubutun littafi, domin tun muna }anana a yayin da wasu littattafai su ke fitowa mu kan ji wasu mutane suna aibata su kan cewa ana yin wasu abubuwa da ba sa dacewa, to sai na yi tunanin ya

HIRA DA RAHMA ABDULMAJID

kamata in tsunduma wajen harkokin littattafan nan in gani cewa abin haka ne, to da na zo na duba na gani ta wani ~angaren sai na ga cewa lallai ana samun abin da ya dace a yi wa'azi a kai cikin wasu littatafai, sannan kuma a wani waje za ka ga wasu marubutan suna yin littattafansu da ma'ana babu inda za ka sami wata makusa a ciki, to ni ma sai na soma yi, in gani ko nima nawan zai iya magance wasu }orafe-}orafen ko kuma shima nawan zai iya shiga cikin }orafin, to ban ma ta~a samun wata kafa da ta zo gadan-gadan ta aibata min littafi ba, balle in ce na shiga cikin wa] annan }orafe - }orafen, sai dai haryau muna yin ya}in ganin cewa abubuwan da muka san tabbas gaskiya ne sun cancanci aibata muna }o}arin mu ya}i wa] anda suke wa] annan abubuwan ganin cewar sun kau, kuma In Allah ya yarda ba za su kuma samun nasara ba.

M. To a cikin harkar rubutu da ki ke yi mai ya fi baki sha'awar son ki gyarawa mutane tarbiyya a kansa, alal misali wani ya kan yi tunanin rayuwar mata ya ke so ya gyara, wani kuma ya kan yi tunanin shi yana ganin yadda ake zamantakewar ma'aurata ce ba ta yi masa ba, wani kuma ya kan yi tunanin irin mu'amalar mutane ce a waje ba ta yi masa ba, ke me ya fi jan hankalinki ki ke so ki gyara

wa jama'a?

R. Eh to, Alhamdu Lillahi wato in ma shigo cikin tambayar taka gaba]aya, abubuwan da sau tari mutane ayadda na fahimci mawallafa a kan sami wasu mawallafa tunaninsu ya kasu kashi-kashi, wani mawallafin fatansa a ce yau ni na cika mawallafi, kowa ya sanni walau rubutuna da ma'ana ko babu za a iya cewa ina littafi wasu kuma in maza ne za ka ga tunaninsu shi ne su rin}a samun wasi}un 'yan mata ne don su rin}a lissafin cewa suna da 'yan mata kaza, in mata ne kuma suma zasu ringa lissafi suna da samari sun kai adadin kaza, ta hanyar littattafansu suna kuma da }awaye kaza, hakan ce ta sa na duba littattafai da dama wa] anda na ga cewa ma'anarsu ke nan kashi na biyu na cikin mawallafa wa] anda suka]auki rubutu amatsayin sana'a ce idan labari ya yi da]i ko da bai da ma'ana su dai dawo musu da ku]insu kuma ya zamanto sun ci riba mai kyau a ciki su ba su damu ba ko al'ada ta ~aci ko kar ta baci.

Akwai kuma mawallafa su kuma su rubutunsu suna yin sa ne fi sabilillahi don su gyara al'ada ba su damu da ko a sansu ko a ji ko su wane ne ba don haka zasu yi rubutunsu bisa ma'ana da duk iya bajjintarsu da za su ga sun warkar da mutane ga barin wasu abubuwa marasa kyau, to na yi ta mafarkin in ga cewa na kasance daga cikin wa] annan mawallafa don ba na yin rubutu don ya zamo ko mutane su yawaita su sanni, hasali ma na fi so a san littafina da a san wacece ta rubuta shi, ba don komai ba sai don littafina shine sa}ona na san ba wai maganar bakina ba, ba za ta zamanto sa}on da zan aikawa da mutane dubban dubata kamar littafi ba, don haka ne abin alfaharina shi ne mutane su san littafina fiye dani, a cikin littafin zan iya aika musu da sa}on da suka dace kuma ban damu da ko ku]in littafin ya dawo min ko karya dawo min ba, fatana shi ne mutane su san kowane tsuntsu kukan gidansu yake yi. Ha}i}a idan aka ce kowane mutun da al'adarsa bai kamata a ce zai rin}a]aukar al'adar wani yana

cusawa a cikin tasa ba, sannan idan ya ga wancan da al'adarsa shi ma dalilin da ya sa yake yinta ya zauna a cikin al'adarsa da abin da aka raine shi a kai ya fi tsari, to wannan abin ban soma tunanin cewa yana afkuwa ba, sai lokacin da aka sami wasu marubuta da suka nacewa kallon fina-finai da karanta littattafan }asashen }etare, sai ya zamanto su wa]annan mawallafan ba su da wani aiki illa su]auki al'adar wani ba tasu ba, don kawai suna jin da]inta kuma suna ganin ta yi musu kyau, sun manta ba dole ba ne abinda ya yi musu da]i ya yi wa wani ba.

Ba kuma dole ba ne wannan abin zai musu kyau da al'ada ba sai ya zamanto shi ne za su yi ta wallafawa a cikin littattafansu suna cusawa yara }iyayya da iyayensu da wa]ansu wa]anda ba su dace ba a kowane lokaci, na kan tuna misali mawallafan da suke littafi ka ga an yi littafi an ce fa]akarwa ne ga iyaye masu yi wa iyaye auren dole, sai a rubuta ka ga yarinya ta ci wa iyayenta mutunci, kuma ita ta ke galaba a cikinsu, a }arshe ko sun tsine mata sai ka ga ita ce za ta taso da alheri da gaskiya a cikin littafin, duk da cewar cin mutuncin da ta yi wa iyayenta ka ga ta zauna lafiya, to sai na ke tambayar kaina a kullum kuma na ke tambaya a kan mawallafa akan wannan hujja, amma sai ka ji sun ce ai fa]akar da iyayen ne don su daina yi wa yaran auren dole, saboda ga abin da 'ya'yan za su yi to sai in tunasar da su in ce ba fa iyayen ne su ke karanta littafin ba, 'ya'yan ne, da iyayen ne sai in ce sun karanta fa]akarwa kuma za su fa]aku, to amma su 'ya'yan da suke karantawa, waccan rashin kunyar da su ke gani shi za su yi sun koyi mummunar tarbiyya za su yi amfani da shi, don haka ashe kenan wannan rubutun bai amfane su ba, har sai lokacin da muka janyo lokacin iyayen suka soma karanta littattafan sannan za a yi amfani da wannan fa]akar da su, amma idan har yaran ne suke karanta littafin a yanzu, to ba abin da ya kamata mu koya musu banda bin iyaye, da kuma kokarin kawo hanya mai sauki da za ta kawo koruwar matsala tsakaninsu da

iyayensu.

To amma wasu suna]aukan wannan magana kamar soki burutsu ne sai na ga cewa ni ma ya dace a ce na shiga wannan aiki tsundum ina wayar da kan mutane don su ga abubuwan da ake koya musu su kula da cewar karya sa su bar al'adarsu, domin ha }i}a a yau idan na yi littafi na sa Fa'iza a ciki ke da ba Fa'iza ba idan kika karanta ko da sunanku da banbanci ya kamata ki san cewa al'adarta da ban ke ma abin da ya kamata ki yi da ban, tarbiyyar gidanku da ita ya kamata ki tashi idan kin ga mai kyau ce, ba wai sai abin da Rahma ta rubuta ba idan kin ga ya yi miki kyau ko ya yi miki da]i ki ce sai kin yi ba, sannan idan kina ta bi cewar sai ya yi miki da]in ne sai kin yi, to ha }i}a a kowane lokaci Rahma tana }o}ari wajen nuna miki idan fa wannan abun bai da kyau za ta nuna miki }arshen littafin bai da kyau, saboda ga makomar wadda ta aikata bai yi kyau ba, wannan shi ne a kowane lokaci bu }ata ta don ganin na yi rubutu ya zamanto ba aikin komai na ke yi ba baya da gyara al'ada inda za ta tafi daidai da zamani, kuma ya zamanto zamanin ya kasance mai kyau.

Kuma ba wai za ta zamo yana da hikimar da zai iya tashi ya dogara da ita ba, ba wai sai ya dogara da hikimar wani ba, a duk lokacin da za ka jingina da mutun]an'uwanka, dole ne za ka iya fa]uwa misali idan ka jingina da wani mawallafi ya zama babu abin da ya sa a gabanshi baya da soyayya ashe ba soyayya ba ce ci gaba a lokacin al'amuranka ba zai zamanto akwai wani abu na da ban shi ne cigaba. Kenan ashe wannan littafi sai ka zauna ka duba shi saboda nisha]antuwa, sannan kuma a yadda ka duba shi]in ka ajiye ka]auki wancan, abin da ya zamanto zai fiye maka alheri ka sanya shi a gaba ya zamanto shi ne aikinka shi ne kuma abin da za ka fi bawa mahimmanci sai lokacin da ka zo hutawarka ko don nisha]antuwa, sannan ka duba wannan littafin har ga haka in Allah ya sa a cikin wannan littafin mawallafin ya yi kaifin tunani ya tuno da wani abu da ya kamata ya

nuna maka hanya wajen cimma burinka sai ka]auki wannan abu sai ka ha]a da aikinka idan kuma ya kawo wani tunani sa--anin yadda ka ke gudanar da harkarka in ka auna ka ga taka ba mai kyau ba ce sai kai watsi da takan sai ka]au nasa, wannan shi ne ni abin da na]auki rubutu mai kyau, na ke fatan mawallafa za su koma tunanin mai kyau a kan abin da suke rubutawa.

M. To abin mamaki shi ne kasancewarki kin taso a kudancin Najeriya kuma a cikin wani gari a kudancin Najeriya wanda ya fi kowane gari wayewa ga zamananci da jin wani abu makamancin wannan gashi ke ra'ayinki sai ya zamanto kishiyar hakan, menene ki ke jin ya canza ki hakan, wani in an ce Rahma tana zaune a Lagos tana kuma ABU tana diploma, zai yi tunanin cewa wata matashiyar Yarinya ce da ke da a }ida ta zamani to ke mai ya canza tunaninki hakan?

R. Eh wato kamar yadda ake cewa, idan dai ba Panadol ba ne to ba]aya yake da Panadol ba. Kuma abin da a kowane lokaci na ke ginuwa a kai na yarda da shine tarbiyya sannan ya zamanto mutum ya daina aron al'ada daga duk inda ta tashi ha }i}a zaman Lagos wani abu ne na ci gaba ga mutum yayin da za ka zamanto tamkar yadda ake cewa Kano tumbin giwa Ko da me ka zo an fi ka.

Kusan wannan shi ne abin da ya ke afkuwa a Lagos, idan ya daidaita da wannan karin maganar, domin Lagos wani waje ne da ya tara mutane masu kyau da mara sa kyau, kuma waje ne da dole sai ka kiyaye abin ka, domin idan ba ka dage ba za ka neme shi ka rasa.

Babban misali shi ne yau idan mutum yana Kano kuma ace yana cikin Lagos zai zamanto cewa [an wancan gidan idan a cikin gari ne ya san]an wancan gidan kuma ba wai a kansu sanayyar ta tsaya ba, kakan-kakanka haka suke, saboda wancan ya san al'adar wannan, wannan ma ya san al'adar wancan, wannan ya san gidan da wannan zai shiga, wancan ma ya san gidan da wannan zai shiga, don haka kowa

ya san wannan ba mutumin banza ba ne, don haka mun yarda da shi idan ma bai shiga wajen ba ba zai baci ba kenan, sai ka ga ko ya shigo wannan ba a damu ba saboda yarda da juna.

To Lagos sa--anin haka ne, duk lokacin da mai kyakkyawar aniya ya tsinci kansa a waje irin Lagos, ya kan yi tunani mai ya dace ya sanyawa yayansa, shi ne ya matsa su ya sanya musu tsaro wanda wannan tsaro zai sa bai san abin da ya ke afkuwa a gidan wancan ba, hala wancan mutumin da ka ke ganin makwafcina shi ne ma mai iya shigowa ya yi min sata gobe, shi ne mai iya shigowa ya ~ata min 'ya'ya, shi ne mai zuwa ya yi wa 'ya'yana hu] ubar tsiya, don haka a kowane lokaci zan kasance tare da 'ya'yana ina yi musu tarbiyyar arziki saboda haka zaman waje kamar Lagos ba komai ya ke haifarwa mutane ba sai }arfafa tarbiyya ta gari.

Duk wanda ya ke so]ansa ya zamanto yana da tarbiyya idan ya zauna a irin wannan wajen za ka ga bai da lokacin komai sai lokacinsu ba kamar yadda ya zamanto cewa idan ka yarda da mutane za ka iya yarda cewa idan ya shiga gidan wancan nan]in ma tarbiyyar gidan zai samu.

Don haka saboda gyara zai yi idan ya shiga, idan ya shiga gidan wancan ma haka ne, Lagos babu haka, to da irin wannan muka tashi kusan dukkanmu za mu iya cewa zamanmu zaman irin shekarun da mutum zai iya]aukan abu ya ma} alar da shi akai kamar yadda malaman Education suke cewa, wato zuwa lokacin da mutum ya ke wasu Adholecen Stage har zuwa wannan lokaci ina da tabbacin cewa a gidanmu ba a bar mu mun tashi mun zamanto masu hur] a da kowa ba, don haka za ka gani bamu da wasu }awaye, ba mu da kowa muna zaune ne mu ka] ai, da wannan tarbiyya da aka yi mana da abin da ake koya mana a cikin gidanmu haka za mu kasance da shi har zuwa lokacin da wannan tarbiyya aka barmu da ita idan ta kafu a }wa} walwarmu idan muka yi tunani muka ga ita ce mai kyau in aka bar mutum a wannan lokaci shi da kansa ya san abin da ya ke yi

masa kyau ya san abin da ba zai yi masa kyau ba.

Alhamdu lillahi mun zauna a cikin wannan waje cikin kula ta inda babu wani abu da zai shigo mana ya ~ata tarbiyyar da ake koya mana sau tari wasu tari na sha samun, tambayoyi cewar kowa ya kan yi mamaki da shigarmu da komai da komai ta sha bamban da mutanen da suke zaune a wannan waje, baya da cewar mu mutane ne wa] anda iyayenmu suke so kuma a haka muka tashi da ita har zuwa lokacin da ya kamata yaro ya yi tunanin meye zai yi masa kyau da wanda ba zai yi masa kyau ba kasancewar haka shi ya sa iyayenmu ba sa jin tsoron ko ina ba sa shakkar mu shiga, kuma sun yarda za mu yi abin da ya dace kuma mu ma muka]au aniyar cewa ha}i} a yadda suka yarda da mu ba za mu basu kunya ba, don na kan ji da]i idan na ga cewa ko mai za mu yi ko yaya abu zai kasance na kan ji da]i idan muka koma wajen iyayenmu yadda suke nuna wa haryanzu fa suna nan a bisa yardannan da suka yi cewa su sun yarda da tarbiyyar 'ya'yan nan da suka yi mana, ba za mu basu kunya ba, za mu ci gaba da tafiya a kan tarbiyya da suka yi mana, har mu fa] akar da wasu mu nuna musu abin da ya ke da kyau, wannan a ko da yausha shi ya ke }arfafa mana cewa fa lallai kowane tsuntsu kukan gidansu ya ke.

M. A gaba kuma zan so in ji wani abu gami da rubutunki, yawanci wasu marubuta na kan ga sun karkata al}alaminsu suna rubutu a kan masu ku] i wasu kuma sun karkata rubutunsu a kan rayuwa irin ta samartaka da sauransu, me ki ka gani dangane da marubuci ya karkatar da al}alaminsa magana]aya yake yi ko zancen matan gidan aure kawai, ko ya zamanto zancen soyayya yake yi kurum ko wani makamancin wani abu me za ki iya cewa dangane da }warewar rubutu, yayaza ki iya ganin wannan rubutun.

R. Eh to ni a tawa }wa} walwar abin da na]auka a kan mawallafi idan aka ce mawallafi ne cikakke ana nufin mutum ne da zai zamanto ya sadaukar da rayuwarshi a kan

aikawa da kyawawan sa} wanni duniya, kuma a wannan lokacin zai zamanto bai ta'alla} a a kan ~angare guda]aya ba, zai iya soka kansa a ko ina ya zamanto cewa ya fa] i mai kyau a wannan wajen sannan idan ya yi wa mutane nuni a inda ba shi da kyau idan aka ce mutum mawallafi ne ana so ya zamanto mai ha} uri ne ga kowace irin rayuwa da ta zamanto masa, sannan ya zamanto mutum ne wanda ya ke banbance al'amura ba kuma mutum ne mai kwa] ayi ba ha}i} a wasu za ka gani cewa suna tunani a kowane lokaci a kan cewa talaka ba abokin harkarsu ba ne don haka sai ka gani mutum marubuci kowane lokaci zai zauna idan zai yi shi sai ya yi shi a kan mai hannu da shuni, sannan ya]auki rayuwar duniya ba za ta ta~a yiyuwa ba, a yi ta su ji da]i ba sai dai kawai su ta'alla} a a kan abu]aya, kuma wane abu]aya ne sai dai a duba wasu jama'a me suka fi so idan aka duba sai a yi rubutu a kanshi, baya da abin da ba haka ba ne to kowane mawallafi ya zamanto yana nunawa mutane mai kyau kuma yana nuna masu mara kyau, ba wai ya za~e wani ba ya ha] a a kan mutane du kansu ya ha] a waje]aya mace da namiji mai ku] i da talaka, sannan soyayya ba ba} on abu ba ne ga wani ba.

Daidai da yaro }an} ani za ka same shi duk lokacin da ya iya cewa wannan abu kaza ne to zai iya cewa kaza ne don haka babu wani wanda soyayya za ta zame masa ba} uwa kuma ha}i} a rayuwar Duniya sai an ha] a ta cikin abu biyu walau ga abin da ka ke so ko baka so dan haka ashe kenan kamata ya yi a duk lokacin da mawallafi zai yi rubutu ya zamanto manya - manyan abubuwa da suka zamanto wa mutane sune ba}i kuma su ne a lokacin zuciyansu da tunaninsu ya ke bu}ata don kyautata rayuwarsu shi ya kamata ya zamanto cewa mawallafi ya da]]ebo duk rayuwar da suka fi tunani a kai ya sanya a ciki saboda su gane idan aka ce yanzu misali yau idan zan yi rubutu a kan addini musali abin da ya kamata tunani ya soma bani shine in yi]an yawo in kewaye idan zan yi kira kan addini ta wacce hanya zan bi.

Mutane su yi tunani wannan abu da

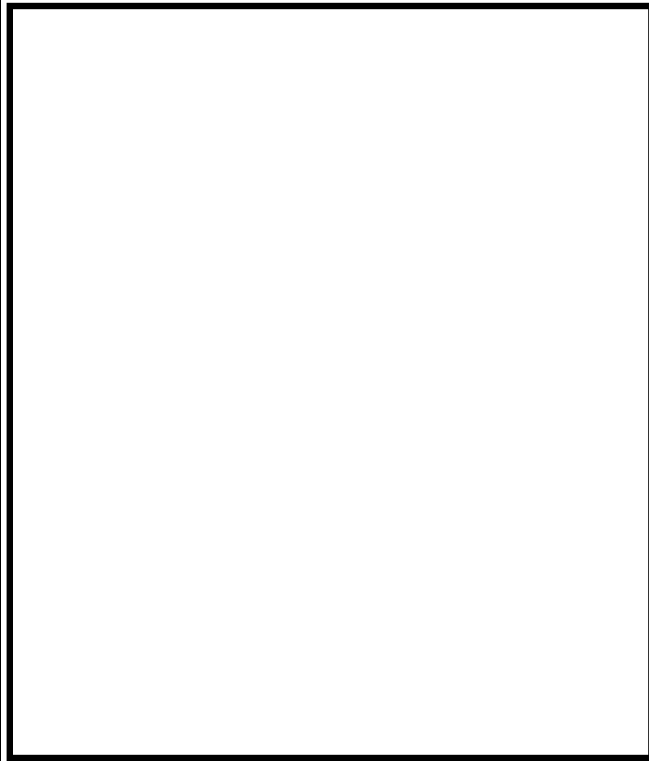
zan yi mutane su sani cewa yana da kyau sai in ce to yanzu tunda dai labari ko wa ya ke so bari in] auka in sanya wannan batuna addini a cikin wannan labaran in ya so sai su] auka a haka misali wata rana na ta--a shiga Kaduna a lokacin da wani littafina ya fito ina zuwa akwai wata } awa ta ta yi littafi shi wannan littafi an yi shi ne tsantsa babu abin da aka sanya na labari a ciki baya da cewa addini aka rubuta a ciki kuma dukkanmu a wannan lokacin tunaninmu] aya shi ne wani sa}o mu ke so mu aika a cikin wannan littafin to ammasai na] auki nawa sa}on sai na sanya shi a cikin labarin.

Sannan na jujjuya shi sannan ita ta] auki nata gundarin salon tayi rubutu a kanshi inna shiga kasuwa ga littattafan sun fito a lokaci guda sai na ga ana ta neman nawa har ana neman na biyunshi amma ya ba a nemi nata ba, na ce lafiya mene ne ai wato kawai wani mai siyan littafi a lokacin mai zai ce min sai ya ce littafine aka

yi mana a kan addini yanzu kuma duniya ta karkata a kan cewa komai ka fi so ka same shi a kan addini idan an sanya shi a rayuwa ya zai kasance, sai wannan ya ke bani tunani, ashe kenan duk lokacin da za ka ba da sako sai ka duba rayuwar mutane sanan ka ga abinda ya ke afkuwa sannan ka sanya wannan sa}o ka aika shi ba wai ka ce a yau ni na ga mata ko maza da] in littafina su ke ji saboda inna ba su labarin kaza ba in koma basu labarin wannan acikin karamin lokaci, a'a yau na ga labarin masu kudi ne suke son ji saboda talaka ya fi san jin labarin mai ku]i a kan kansa saboda haka bara in koma bashi labarin mai ku]in in bar na talakan, yayin da banzantar da shine, ai a nuna masa cewa idan mawallafi ya cika mawallafi mai san ya shiryar sai ya nuna masa cewa ashe rayuwa da ka ke ciki misali yanin da babu talaka ko wa mai ku]i ne yau she mai ku]i zai

yi mutunci a duniya bashi da wanda zai iya cewa ungo wanke min ka ya zan baka wani abu bashi da wanda zai ce yau kai ne direbana zo ka ja min mota ba shi da wanda zai ce yau kai ne mai dafa min abinci

Tunda kowa ma yana

gidansa ya wadata, duk wanda ka ga yana wannan aikin nema ya fito yi na Ha} }insa, to shi ma ya wadata ya yi ku]in mai zai fito da shi ya ce zai yi wani aiki a gidan wani mai ku]in ashe kenan wancan mai ku]in ba shi da wani amfani na rayuwa dole - dole ashe da ku ake yin amfani sai mu dunga yin littafi kowane lokaci muna tsoma su mu sanar da su cewa kuma cikin rayuwar da kuke yi kuma kuna da amfani, dan haka dole dole ne mu yadda da cewa kuma kuna da amfani idan kun tashi yi za ku dinga kare ha} }inku a ciki sannan a kuma wannan lokacin mu nuna musu idan ta wannan talaucin ya sami mutum, ha}i}a Allah ne ya kawo bai kamata ya kaucewa hanya ba kamata ya yi ya tafi wajen neman hakkinsa ya yadda da inda Allah ya Aje shi ya zama akan haka inda ya ga ga mutuncinsa shi ne komai ba. Haka kuma in ma batun soyayya ne mutum zai yi rubutu ya zamanto

cewa a lokacin da ka yi tunani za ka yi rubutun a kan soyayya ka zamo kana yin rubutu ne saboda kana ganin cewa mutane sun] auki soyayya kan kare da na] oki za a yi ta kowace hanya dan haka sai ka fahimtar da su ai ga abin da ake nufi da soyayya ga abin da ake so ya zamanto cewa idan mutum ya zo

soyayya ya bu}ata dan ginuwar soyayyansa sannan idan mutum ya zamanto cewa yana soyayya ya sani cewa shin soyayyar yake yi ko kuma wasu abubuwa masu naso da ita me ake kira soyayyar da zai yi sannan mene ne ya zamanto sha'awa ko burgewa a ciki a gamsar da mutane cikin basu labari na gamsuwa wanda zai iya sanyawa kowa zai karanta batara da cewa an tsane shi ba mai ku]i zai karanta talaka zai karanta yarinya zata karanta kowa zai karanta ya zamanto cewa akwai gudunmawarsa a ciki.

M. To kina da wani lokaci wanda kikan samu dama ko kuma a yausha ki ka fi jin da] i idan kina rubutu akai.

R. Wato aikin rubutun littafi wani abu ne wanda indai mutum ya zamanto cewa mawallafine cikakke wato bama ni ka wiaba ba zan yi tsammanin cewa yana da wani lokaci wanda zai ce ya fi son ya yi rubutun shi ba rubutun littafi ba kamar zaman ofis bane ba ha}i}a mutum zai zamo cewa yana zaman ofis na zo wannan ofis] in ne saboda in sami abinda zan huta da shi to kenan ashe ida zan yi aiki zan nemi cewa in yi shi cikin hutu na zo nema zance zan rubuta wannan a kan lokaci kaga bari in bar wannan in rubuta shi lokaci guda to ya yin da rubutun littafi ya sha banban a haka sau tari wani abin mamaki na kan zauan haka ina zana jarabawa ko da ta karshen shekara

ce in ina zana wannan jarrabawar sai wani littafi ya fa]o min (Dariya) shikenan an jima in na koma gidaba yadda zan yi tunani ina da (Pepar) jarrabawa gobe kawai yaya za a yi in ga cewa na soma wannan littafin shi ne aikina idan ina bacci wani loakci wani abin da ya fi bani mamaki ko ince ya fi bani sha'awa shi ne wani lokaci a cikin baccina zan yi mafarkina da wani labari kawai ya afku haka sai inga cewa ya kamata in yi rubutun wannan labarin to sannan a wannan lokacin ne ko karfe dubun dare ne a duk inda biro da takarda yake zan nemo shi ba zai yiwu in daina rubutun ba za ka gani cewa sai inda na tsaya wannan tunanin ya kare. Sannan zan aje shi dan haka bani da wani loakci na daban da zan zamanto cewa daban ina rubutu a cikinsa ina rubutu a cikin ban]akima, in ina zaune wani loakci zaka same ni da biro da takarda a inda zan ci abinci wani loakci za ka same ni da biro

da takarda a wurin cin abincin duk wata rayuwa gaba]aya in da zan yi bani da wani cikakken lokaci sai dai in labarin bai zo ba indai labarin ya zo to a kan komai za a yi shi.

M. To kuma wani abun dan harila yau daga cikin rayuwa haka me ya fi baki sha'awa ya fi burge ki.

R. Jan numfashi wato duk gaba]aya rayuwa tana da da]i ne idan mutum ya samu wasu abubuwa da zai zamanto cewa yau wannan abun na ka zai iya zamanto maka madubi mai kyau ma'ana kullum na kan tuna cewa]an adam shi ne madubin mutum inda za ka iya yau kayi kwalliya ka tsaya jikin gilashi ka ce za ka duba kanka ba za ka iya gane cewa ka gama ha]uwa ba ka kalli kanka da kanka sai ka tsaya a gaban gilashin nan ya tabbatar cewa gilashin nan ya tabbata maka da cewa ka ha]u haka rayuwatake hali mai

kyau in kana da shi ba za ka iya gane shine halin mai kyau ne ko marar kyau ne ba sai ka zauna da wani]an adam]an uwanka wanda shi ne a lokacin zai zama madubinka sai ya nuna maka cewa eh da yadda ya ji da]in wannan halin da yanda ya amsa shi ya nuna maka cewa yana da kyau ko kuma yanda ya yi jifa da wannan halin naka ya yi ba]in ciki da shi, shi zai nuna maka bai da kyau. To a cikin rayuwa wani malamina yana cemin kar ki yadda akwai wanda ki ke rayuwa dan shi shi ka]ai ba sai dan ince mutum ne yake rayuwa dan mutane, to idan mutum ya kasance da rayuwa dan wani abin da kuma ya fi bani sha'awa shi ne inga cewa i kowa ya zamanto yana tsayawa da kansa sannan jama, a suna jin da]in yanda na ke rubutu.

M. Alhmdu Lillahi Malama Rahma Mungode

Ni ma na gode

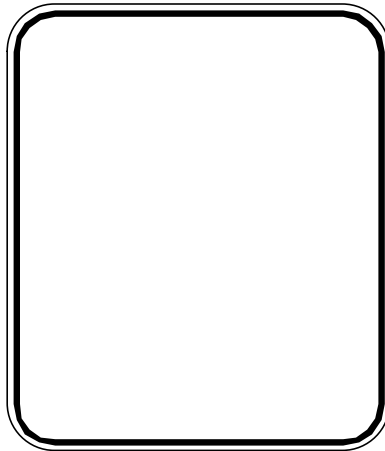
SUN GARGA[E NI

KADA NA FITAR DA LITTAFIN KAFAR UNGULU NA 2

Kamar yadda muke ta jin ra]e-
ra]in cewar manyan marubuta
wa]anda suka gogu da harkar
rubutu sun rasa rayukansu a man
yan kasashen turai zuwa kasashen
philipins da gabas ta tsakiya, tare
da jiga jigan masu bincikan labarai
wato yan jin kwaf.

A nan ma africa abin yai
tsamari wanda mutane da dama
marubuta sun rasa rayukansu a
sanadiyar fadar gaskiya, har takai
ta kawo cewar Nigeriya irinsu wole
soyinka an sha kai musu farmaki
suna tsallakewa yayin da shi kuwa
marubucin nan ken sarawiwa, ya
rasa nasa ran agaba]aya. Duk
wannan shinfi]a ce na ke yi a yayin
da wasu gungun samari suka
garga]i matashin marubucin nan
kuma dan wasa a fagen Hausa wato
El - Bashir Abubakar da ka da ya
kuskura ya fito da littafinsa
KAFAR UNGULU na 2, a cewarsu
lallai marubucin ya ta-o irin
rayuwarsu.

A saboda haka ne mujallar

**marubuciya ta yi tattaki ta sadu da
marubucin dan jin gaskiyar
al'amarin.**

M. Da farko za mu so mu ji shin
yaushe ka fara rubutun littattafan
Hausa?

B. Alhamdulillah Sami'ul Alim, da
farko dai a gurguje na shiga harkar
rubutu tun wani zamani da ya shu]e,
ma'ana tun ina sakandire a cikin

shekarar (1990).

M. Wannan ya nuna kenan tun
wannan lokaci ne ka fara buga
littattafan Hausa?

B. Ko kusa, a wancan lokacin dai na
fara gwajin hannu ne kuma ban fitar
da wani littafi ba a lokacin.

M. Kai tsaye ka shiga harkar rubutu
ko kuma ka ha]u da manyan
marubuta ne?

B. Ba kai tsaye na shiga harkar ba har
sai da na fara yin bincike a manyan
littattafai inda na yi nazari a kan yadda
shi kansa zubin rubutu ya ke. Daga
bisani ne na ha]u da Ado Ahmad
Gidan Dabino inda ya bani
shawarwari tare da nuna min yadda
rabe raben kalmomi suke. Bayan nan
kuma na ha]u da Alkhamees D.
Bature marubucin 'So Tuntsu'. Wanda
da taimakonsa ne na wallafa littafina
na farko KAFAR UNGULU.

M. Shin me littafin ya kunsu kuma me
ya ke fa]akarwa?

B. A Hausance dai kalmar KAFAR UNGULU | ATA MIYA tara nuni da wani irin hali da mutum ya ke aikatawa na rashin tarbiyya a kan haka ne ma na yi tunanin rubuta littafin da ya shafi mu'amalar samari 'yanbana bakwai masu kiran kansu da 'NIGGERS'.

M. Akwai jita - jitar cewar wasu gungun samari sun garga] eka a kan kada ka kuskura ka buga KAFAR UNGULU na 2, shin mene ne gaskyar lamarin?

MU'AMALAR SAMARI 'YANBANA BAKWAI MASU KIRAN KANSU DA 'NIGGERS'.

B. (Dariya) Kwarai kuwa hakan ce ta faru, ko da yake a gaskiya ba kai tsaye suka zo suka garga] e ni ba, akwai wani abokina wanda ya zo takanas ya same ni yake shaida min cewar lallai samarin nan da suke kiran kansu da 'Niggers' sun sha alwashin yin magani na saboda a cewarsu na gina labarina ne a kan irin yadda suke gudanar da rayuwarsu.

M. A lokacin da ka samu wannan labari wanne irin mataki ka] auka?

B. Sam babu wani mataki da na] auka domin na dogara ga Allah, ina son makaranta su gane cewar rubutu wata hanya ce ta ilimintar da mutane abin d aya shige musu duhu a rayuwa. Don haka na ke kira gare su da su daina yi wa rubutu mummunar fassara.

M. Ga shi kana] aya daga cikin matasa, marubuta, amma har yanzu littafi] aya ka buga, mene ne dalili?

B. Marubuta sun kasu kashi kashi, akwai marubuta 'yan sha yanzu magani yanzu, akwai kuma marubuta wa] anda sukan da] e ba su fitar da littafinsu ba, ba don komai ba sai don saboda su sami nutsuwa, wajen rubuta abin da mutane za su hankalta da shi, don haka ne ma muka koma ~angaren wasan Hausa don mu bada gudunmawarmu ga al'umar mu.

M. Shin yaya kasuwar littattafan Hausa ta ke a Kano?

B. Kasuwar littafi a Kano kusan zan iya cewa ba liafi, amma duk da haka muna da } arancin diloli masu saida littattafai ga sauran nahiyoyi, don haka ina ma ganin cewar dilolin ba su da yawa ya sanya suke yiwa harkar ri} on sakainar kashi. Sai marubuci ya zuge ku] insa ya biya littafi amma da zarar ya kai shi kasuwa to sai yadda hali ya yi, } arshe ma sai a siyar da

littafin na shi a hana shi ku] insa.

M. Wanne irin kira za ka yi ga makaranta?

B. Babban kirana ga makaranta shi ne, don Allah su daina yi wa rubutu

mummunar fassara, idan har marubuci zai ji tsoron kada ya yi rubutu a kan bara zaida wasu kaga kenan ba zai samu tasirin tallafawa al'umarsa ba, wajen tunasar da su abin d aya shafi al'amuran rayuwarsu. Don haka na ke kira gare su da su ba mu kyakyawan ha] in kai don cimma manufarmu.

M. Malam Bashir mun gode da lokacin ka da ka ara mana kuma Allah ya taimaka.

B. Madallah ni ma na gode sai an jima.

MARTANI

MATSAYIN ADABIN HAUSA A YAU

MARTANIGA ALIYU IBRAHIM { AN{ ARA

DAGA YUSUF ADAMU

Na karanta wani rubutu mai taken

"Adabin Hausa Ya Shiga Cikin Maraici?" wanda wani Aliyu Ibrahim Kan} ara ya rubuta aka kuma buga a mujallar Garkuwa ta Nuwamba 2000. A cikin rubutun { an} ara ya yi bayanai da

hasashe-hasashe marasa tushe a } o} arinsa na } ara kashe yin} urin da matasa ke yi na ciyar da adabin

MAKARANTAN LITTATFAN ZAMANI BA A BURGE SU DA LABARIN ALJANU IRIN NA DA

Hausa gaba.

Ya fara da cewa wai a wajen tsakiyar } arnin nan "ko'ina a } asar Hausa an damu } warai kan raya harshen mu, don al'adar Turawa ba ta riga ta kunno kai ba" to tun daga nan ya nuna cewa bai san inda aka dosa ba. Da farko dai, a halin yanzu muna } arni na 21 ne a Kalandar Mashihyya. Don haka yanzu muka soma ta. Ta yaya zai ce to wajen tsakiyar } arnin nan. Hasashen abin da zai zo ne yake so ya yi? Yana fa maganar wajajen shekarar 2045-2055 kenan. In kuwa yana nufin wancan } arnin da ya wuce, ma'ana a wajajen 1945-1955, ai ko shi mahaukaci ne ba zai ce al'adun Turawa ba su kunno kai ba a lokacin. Ya manta cewa an buga Ruwan Bagaja ne da harufan boko a 1933. Da ma cewa ya yi al'adun ba su yi } arfi ba da za a fi amincewa da shi.

Ya ci gaba da } o} arin sukar marubutan Hausa kamar yadda magabatansa suka yi na cewa wai marubutan sun fi damuwa da me za su samu ba "me za a rubuta wanda ya yi kama da al'adar mu ba" wannan } age ne da aka saba yi. To amma bari in tambayi { an} ara shin mene ne al'adar Bahausha da ake ta zance a kai? Shin Ya karanta Ruwan Bagaja da Shaihu Umar da kyau kuwa? Shin ya karanta Ilya Dan Mai { arfi da Jiki Magayi da kyau kuwa? Shin al'adar nan ta Bahausha ba ta sauwa ba? Shin Bahaushen 1945 da Bahaushen 1990] aya suke? In har amsarsa ita ce ba] aya suke ba, to ya yi wa mutane shiru. Kuma ma wai laifi ne mutumin da Allah Ya huwace basirar } ir} ira ya nemi abinci da ita? Shin { an} ara bai sani ba cewa akwai marubuta a } asashe masu ci-gaban zamani da

rayuwars ta dogara kocokan akan abin da suke rubutawa ba? Don me za a dami mutane da surutun banza da wofi!

Kuma wai { an} ara bai san cewayawan ilmin

boko na da banbanci da iya } ir} ira ba. Don na je na yi digiri a Hausa ko a Turanci ko Larabci ba zai sa in iya

rubuta labari shafi uku ba. Ita } ir} ira baiwa ce ta Allah. Ka duba Sambene Ousmane mana. Bai ma yi makarantar book ba, kuma a yau in kana maganar marubuta a Afirka ko marubuta a harshen Faransanci a duniya, ba za ta cika ba sai ka sa Sambene.

dokokin rubutu ba bin } a'idojin rubuta littafi kuma littafi shi kanshi ba shi babu inganci" sannan ka ci gaba da cewa "ba su kaima malaman Hausa na Jami'o'I su duba masu. Saboda sun san ba su rubuta abin da ya cancanci a buga ba har al'uma su karanta ba"

Inda za ka natsu ka yi nazarin littatafannan ka kuma yi nazarin ita kanta harkar rubutun ba za ka ce soki-burutsu ake yi ba. In ba ka sani ba ya kamata a yau ka sani cewa wa] annan rubuce-rubuce na Hausa na yau ba na su

Abubakar Imam ba, su ne suka ba harshen Hausa matsayin harshen da aka yin rubuce-rubucen adabi da shi a Afirka. Ka yi } o} ari ka duba sharhin da Oxford University Press suka yi akan hakan a 1999.

Babu ko shakka harkar fina-finai ta shafi harkar littafi, musamman ma ta fuskar manya kuma fitattatun marubuta irin su Babinlata da Gidan dabino da sauransu, to amma wannan fa bai kasha harkar ba bai kuma sa sabbin marubuta sun daina fitowa ba. Kuma su kansu wa] annan marubuta akwai shirin da suke yi ba wai sun bar harkar ba ne.

Kuma don kana zuwa shagon su Alhaji Garba kana ganin tsofaffin littatafan NNPC ba ya yana nuna cewa wai ana } ishirwarsu ba ne, a'a, NNPC ce dai ta ga ya dace ta sake buga saboda wani bu] i da ta samu ta hannun PTF kafin Obasanjo ya ruguza ta. Makarantan littattafan zamani ba a burge su da labarin aljanu irin na da ba.

Ka ce wai ka yi hira da Alhaji Garba Mohammed wanda ka kira shugaban masu sayar da littattafan Hausa a Kano sannan wai ka yi hira da wani wai shi Badamasi Shitu wai mai Sau} I Bookshop. Sannan ka yi hira da su Bala Anas da su Sunusi Shehu da su Bala Ciroma da su Ibrahim Sani Bici sannan sun yi ittifa} I akan cewa wai "littatafan ba su da wata ma'ana ba bin

**IN HAR BA A GODEWA
WA] ANNAN MARUBUTA
DOMIN IRIN GAGARUMAR
GUDUNMUWAR DA SUKE
BAIWA HARSHEN HAUSA DA
ADABINSA BA, TO BAI FA
KAMATA KUMA A ZAGE SU
BA.**

Wannan a gaskiya ba komai ba ne illa kame-kamen lalle sai an ce wani abu. Da farko dai babu wani Badamasi Shitu mai Sau} I Bookshop a Kano. Ban san in da ka samo shi ba. Wanda muka sani mai Sau} I Bookshop shi ne Alhaji Musa DanBala, sai kuma Magaji Shitu mai Mashi Bookshop. Ko ina aka samu Badamashi Shitu? Ko dai Badamasi Burji ka ke nufi? To zancen da ka ce su Alhaji Garba da su Babinlata sun yi } age ne ka yi masu. Na farko dai masu sayar da littafi ba su faye damuwa da ma'anar littafi ba, amma } warai sun damu da tafiyarsa a kasuwa. Babu yadda za a yi Alhaji Garba ya soki wa] annan littattafai balle uba uba su Babinlata da kansu, su da ke rubuta litattafan da hannayensu.

Kuma da kake yin zance wai sai a kai littafi Jami'a, to kana son ka ce duk littafin da ba a kai Jami'a ba bai rubutu ba? Su Ruwan Bagaja a wace jami'a aka duba su? Kai ya kamata ma ka sani cewa, mafi yawancin wa] anda ka ke so a kaiwa littattafan su duba ba su san me ake ciki a harkar ba. Kuma sammunku na zagin harkar ya kama su. Don haka in har ba a godewa wa] annan marubuta domin irin gagarumar gudunmuwar da suke baiwa harshen Hausa da adabinsa ba to bai fa kamata kuma a zage su ba.

{ an} ara ya ci gaba da has ashin cewa wai littafansu ba su da wani tasiri ga makarantu sai dai ga matan aure da

'yan mata masu zaman kashe wando, saboda wai littattafan ba sa koyar da komai face lalata tarbiyya da koyawa mata yadda za su wula} anta mazansu. A nan ina } alubalantar { an} ara da ya kawo misalai wa] anda za su iya wakiltar harkar rubutun wa] anda kuma ke nuna cewa littattafan ba sa koyar da komai. Kuma in bai sani ba akwai wasu daga cikin littattafan da ake koyarwa a makarantun Firamare da Sakandare na jihar Kano, misali Gidan Haya na Auwalu Hamza da Turmi Sha Daka na Kabiru Ibrahim Yakasai da Kyakkyawar Rayuwa na Balaraba Ramat, da dai sauransu.

A } arshe ya rufe rubutunsa da ruwaito sharhin da wai Sani Gwarzo ya yi na cewa harkar rubutun Hausa da fina-finai wai "hanyoyi ne kawai na shirin kaucewa fatara irin shirin nan da Shugaban { asa Obasanjo ya } ir} iro" to in dai har Sani Gwarzo ne ya ta} aita wannan harka haka kuma { an} ara ya ce mana shi tsohon Ma'aikacin BBC ne kuma a halin yanzu Jami'I ne a NTA Kaduna, sai in ce to Allah Ya sauwa} e kawai.

A } arshe zan rufe martani na da jan hankalin "masana" da "masana" cewa su ri} a natsuwa kafin su yanke hukunci. Ita wannan harka ta rubuce-rubucen Hausa ta zarce duk yadda mutane ke tsammani. Kuma da Abubakar Imam zai dawo duniya yau, da shi ne zai fara shigewa wa] annan matasan marubuta gaba. Sai mun sake ha] uwa.

Yusuf Adamu Malami ne a Jami'ar Bayero ta Kano kuma shi ne Shugaban Kungiyar Marubuta ta Nijeriya reshen jihar Kano

MUJALLAR

MARUBUCIYA

Tushen Fusaha Da Hikima

GYARA KAYANKA

SHARHI

Sunan littafi TAKA TSANTSAN DA MAZA.
Marubuciya Sa'adatu Baba Ahmed Fagge.
Shekara 2000
Manazarci Ahmad S. Alkanawy

Abin alfahari ne garemu ace ana samun mata marubuta a cikin Hausawa, wanda a shekarun baya makaranta mata wuya suke balle akai ga marubuta, amma gashi yau mata masu } ananan shekaru irin su Sa'adatu B.A Fagge sun kama bakin al} alami.

Idan akayi la'akari ko akai nazari littafinta mai suna a sama da kuma lura da irin } awaye ko abokan da mutum ya kamata ya za~a. A shafi na goma sha } aya na wannan littafi, marubuciyar ta nuna yadda Abdul ya koyawa Yazid shan barasa wanda a iya zamansa a turai bai koya ba, amma ya koya a gida saboda mugun aboki.

Haka zalika Amir ne ya koyawa Yazid neman mata a shafi na 17. Marubuciyar tayi } o} arin nuna irin yadda ya kamata mace tabi mijinta da ha} uri da amana da son miji, wanda Umma tayi wa mijinta Yazid. Saboda irin biyayyarta har mahaifiyarta ta sami tangar } a.

Littafin ya bada ma'ana ta nuna amfanin ha} uri inda Umma tayi ta ha} uri da Maryam tayi aure da Alh. Sambo wanda alhakin Umma ya bita har gidan inda kishiyoyi suka dinga gasata sosai da sosai a sakamakon cin amanar aminiyarta. Haka shima Yazid ya kamu da ciwon } anjamau saboda rashin kame kansa daga ~arna.

Abu } aya tak ya ragi littafin da a } arshe marubuciyar ta manta bata ce } urun} us ba, domin kuwa littafin nata yafi kama da tatsuniya.

Da } arfin tuwo marubuciyar tayi amfani da al} alaminta ta maida Yazid mutumin kawai kuma butulu dashi da Maryam. Kuma ta gyara Umma da Alphat wanda yake kwarto ne don yana } o} arin haikewa matar aure.

Saboda marubuciyar tana da manufa da rashin } warewa tun daga shafi na tara zaka gane inda ta dosa tun daga jin ance an lalata mahaifar Umma, amma saboda marubuciyar tana son Alphat Umma na aurar sa sai mahaifar ta gyaru.

Bisa ga dukkanin alamu marubuciyar ba'a najeriya ta tashi ba kuma a inda ta tashi babu talakawa babu masu matsakaicin ku } i, sai manyan masu ku } i domin alamun rubutun sun nuna haka domin daga zuwa Jamus sai Amurka, Italiya da sauran su. Kuma kowa a cikin littafin a } asar waje ya yi karatu.

Yawan amfani da kalmomin turanci da } abi'oi da suturar da marubuciyar tayi amfani dasu. Zasu nuna maka bata kishin al'adar hausawa kuma addinin su baya burge ta musamman idan ka karanta shafi na tara sakin layi na biyu ta nuna mahaifin Umma. Kuma shi Yazid karatun sama itace ta biya masa ya } arasa kuma ta taimake shi ta aureshi, mahaifinta ya biya masa ku } i zuwa } asar Italiya ya yi wani karatun mai zurfi marubuciyar bata } aunar Yazid domin sai da ta } ura masa ruwan barasa ta } arfin tuwo. Ta kuma } ora masa neman mata haka kurum. Alphat } an gata shi da ko sallah ba ya yi amma shi ne mai mutunci da sanin ya

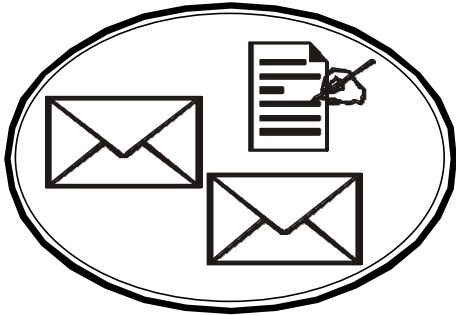
kamata da son mutane. Mutumin da saboda } in mutane ba shi da aboki baya son zama a Najeriya idan ya zo kamar tana cizonsa amma shi ne mutumin kirki da za a yaba.

Mutumin da yake neman afkawa matar aure ya ri} e mata hannu ya daki mijinta, ita kuma saboda da fasi} anci ta ce masa mijina ya amsa amma duk da haka mutanen kirki ne duba shafi na talatin da shida ka sha mamaki. Alphat masanin gaibu shi ya fa } awa Umma yadda aka yi yazid ya kashe mahaifinta ba tare da wani ya sanar da shi ba.

Rayuwar Alphat ta kasance cikin nasara da inganci domin duk manyan shugabannin duniya abokansa ne duk wani likita ya sallama masa, su ne masu mutunci da fa } a aji.

Amma yazid sai da takai shi da duk ku } in sa sun } are ya koma shiga motar haya abin d aya rage ma 'yan fashi suka kwace. Riga ta fi } arfin sa ya kamu da cutar } anjamau.

Haba Sa'adatu a gaskiya ta'adin littafinki ya fi gyaransa yawa ko kuma na ce ba kya tuntu~ar kowa don neman shawarwari a yayin da ki ke rubutun ki. Rubuta kyale kyale ba shi ne kyan rubutu ba. Ki rubuta abin da idan mutum ya karant aya ji cewa zai iya faruwa ko ya faru.

Wannan fili mun tanadar muku shi ne don bayyana ra'ayin makaranta da marubuta da sauran masu sha'awar bunkasar harshen Hausa. Muna maraba da wasikun masu karatu. A shirye muke da daukar shawararku domin mai shawara aikinsa baya baci, a aiko da wasiku kai tsaye zuwa ga Edita, Mujallar MARUBUCIYA, No. 331 Unguwar Daneji Sabon Titin Mandawari Kusa da Sahad Store, Kano Ko Garba Muhammad Bookshop Kasuwar Sabon Gari Kano ko a aiko ta Akwatin Gidan Waya P.O.Box 11842, Kano Kano Nijeriya

Zuwa ga Edita

Assalamu Alaikum ina matu} ar godiya, game da wannan sabuwar mujalla mai mutukar mahimmanci wacce marubuta za su ba je manufofinsu, a kan rubutun da suke yi yayin da kuma makaranta za su ringa kawo, kukansu da gyare-gyarensu wanda nima ina } aya daga cikinsu.

Asali dai rubutu kowace al'uma tana yinsa ne ta ri} a isar da sakonninta ga jama'arta ta fuskar sakonta hani ko umarni ko fadakarwa don haka ko wacce al'uma ta ri} e shi kafar sadarwa tun kafin baiyanar rediyo ko T.V.

Don haka muma al'umar hausawa ba za mu manta da irin cigaban da rubutu ya samu a gare mu ba, domin kuwa zamanin da bature ya ba da mulkin kai ya nemi da ya ba da yaren kasa in da ya duba sai ya ga al'ummar hausawa sun fi ko wacce al'umma yawa da kuma al'adu masu kyau da yanayin zamantakewa, don haka sai ya zabe su don su zama yarensu shi ne yaren kasa ganin haka sai sauran kabilu musamman na kudu sai suka ce sam ba za su yarda ba ganin haka sai ya biyo ta bangaren rubuce rubuce domin sanin muhimmancinsa nan ma sai aka samemu da manya manyan jarumai sun yi aiki a nan bangaren wato sune irin su Abubakar Imam, tabawa Balewa. Aminu Kano. Ganin haka sai suka kuma nuna borinsu cewar sai dai a daga maganar har zuwa wani lokaci wanda har kawo yanzu ba a kuma trashin maganar ba da tafiya ta tafi har zuwa 1980 daga nan sai rubutun haus aya fara ja da baya. Kasancewar marubutan girma ya kama su wasu ma sun mutu rubutun haus a bai numfaso

ba sai wajan 1990 inda akan haka kuma samu sababbin marubuta kuma samari wanda suka kuma bunkasa harkar wanda wannan sauyin ya zamanto da sunan littafan soyaiya marubutan sun ha } a da Ado Ahmad, Hamisu Bature, Bala Anas, [an-azumi Baba, Zaharadden, Balaraba Ramat, da dai sauransu, samun wannan sauyi ya fara ne da sunan soyaiya wanda daga baya ya lalace ya zama dandalin ya raba ra'ayinka wanda a wannan maganar da nakeyi bawai ina nufin babu littattafai marasa ma'ana ba, sai dai } arancinsu, shi yasa na fa } i haka, saboda mafiya yawan marubutan sun ga fassarar NOVEL inda zakaji ana rigimar hodar koken ko sar } a da dai sauransu wanda zaka ga al'ummar basu waye da wannan abubuwan ba, ballema su aikata, sai dai 'yan tsuraru wanda basu wuce dan } ar tafi hannu ba acikin tifar yashi ba.

Don haka ina kira ga marubuta dasu sani cewa su masu fa } akarwane ga jama'arsu ta wannan hanyar zasu bada gudunmowar su ga jama'arsu, na ganin sun fa } i wani aiki mummuna sai suyi masu wa'azi ta hanyar shirya musu labari wanda zai nuna musu illar wannan abu da kuma hanyar maganceshi, in kuma kyakykawane sai su } arfafashi, kaga kenan sun taimaki addininsu da jama'arsu baki } aya sannan ga kuma ribar aljihu.

Kuma ina kira ga marubuta da su sani cewar su dinga sanin irin abin da zasu rubuta domin in kuka duba ire-iren masu rubuta soyaiyar da ta ha } a da auren zumunta, zaka samu akasarinsu sunfi aibata auren zumuntar sannan sunfi fifita bare ta hanyar nuna wa zumuntar bai iya soyaiyar ko nuna } arfin iko wanda wannan zai iya shafar addininmu ta kowacce fuskar, in ka duba tarihi zaka ga irin yadda Annabi(SAW) ya baiwa auren

zumunta muhimmanci wanda har yanzu bamuga aure da ya bada darasi kamarsa ba, sannan ina kira ga marubuta da su sani cewa bahaushe bai ta'alla} a rayuwarsa ga soyaiya ba gabaki } aya balle ace kowa yata shi ita zai rubuta matsaloli irin nasa kamarsu 'yan ubanci wanda bahaushe ya mai dashi gaba ce, da kuma majalisar munafukai wanda ko wace unguwa akwaisu, kada kuce sai malamai ta ko ina wanda a } asar Hausa musulmai ba su ka } ai ta shafa ba har da mu makaranta sannan in mun dawo harka soyaiya sai kaga tsakanin samari da 'yanmata waye ya iya wanda wannan kowa shai } anne zaka ga an shekara biyar ana soyayya daga yin aure watanni ka } an zuwa shekara sai kaga an rabu ta ina soyaiyar wanda nima munta~ashirya tambaya cewar zamuyiwa samari da 'yanmata akan maye muhimmancin zuwa zance wanda har yanzu mun tambayi sama da mutum } ari bamu samu cikakkiyar amsa ba, ka ga kenan in ma soyayyar za'a yi sai a nuna wa jama'a cewa ilimin abin amma ba'a barsu kara zube ba.

Daga } arshe ina yabawa marubuta wajen bada lokacinsu wajen bugawa ina kuma mi} a godiya ta ga Bala Anas wajen rubuta Zinaru da rana zafi, da Bilkisu littafinta Mugun zama, da Rahama a cikin Ha'inci Ko { auna da Muhammad Usmanmarubucin Bankwana da Masoyi, dai sauransu wanda wannan littafi ko da shari'ar musulunci da zamu fuskanta annan gaba idan tazo ta yaba musu, sannan ina kira ga masu littafai dasu dinga kamanta ire-iren wa } annan littattafai da kuma ragowar marubuta wa } anda suma ba rainasu nai ba.

WASSALAM Mohd. (Alaja Sudawa.) Friday 2000

**SURIƘA DANGANTA
RUBUTUNSU DAADDINI DA
KUMA AL'ADA**

Zuwa ga Edita

Assalamu Alaikum.

Da farko dai ina mai matu}ar farin ciki da }addamar da wannan mujalla domin itace ma}asudin bayyana ra'ayina, sannan ina mai matu}ar mi}a godiyata ga]unbin marubuta littattafan hausa musamman ma wa]anda suke a Kanon Dabo, Katsina, Jos, Kaduna, Sakkwato saboda]inbin haza}a da gwanintar da suke nunawa wajen sharewa al'ummar Hausawa hawayen da ya da]e ba'a share musu shi ba, domin ada ba marubuta da yawa sai (Late) Alh. Dr. Abubakar Imam, amma yanzu saboda kishin harshen Hausa sai dai ayi lissafinsu a naura mai }wa}walwa (Computer) saboda yawan su, to alhamdu lillahi.

Bayan haka, abu na biyu shi ne wannan kira }alubale ne ga marubuta da suyi wa Allah da manzonsa (SWA) da su ri}a danganta rubutunsu da addini da kuma Al'ada da abubuwan da suke faruwa a zahiri a cikin alumma dangane da zamantakewa musamman ma ta fannin aurataiya, kamar yadda soyayya take tare da matsalolinta, domin a cikin littafi ana nuna soyayya tsagwaronta wanda a zahiri da wuya kafin a samu wannan, kuma a nunawa 'yan mata cewa ba dole ne mace ta samu irin mijin da ta karanta a littafi ba, ko kuma irin wanda zuciyarta take so ba, sai dai a nuna musu hanyar da zasubi suyi za~en abokan zama, domin gudun za~en tumun dare. Sannan suma samari a sami hanyar da za'a fahimtar dasu su dinga fa]ar gaskiya kuma su daina yiwa 'yanmata }arya domin idan anyi auren akan karya idan daga baya matan suka ga ba haka ba wannan yana iya jawo rabuwar auren, amma idan aka nuna soyayya ta gaskiya ba don abin duniya ba wannan shi yake kawo kwanciyar hankali tare da tabbatar arzi}i baki]aya.

Sannan ina ro}on marubuta da su daina amfani da ku]i ko kuma abubuwan masu hannu da shuni,

kamar su gida, motoci masu tsada da makamantansu a cikin littattafan da suke rubutawa, ko kuma yawan kyautar da ake yi, ko wani shagali, ko kuma irin wasu ma}udan ku]i wanda a zahiri kafin a samu da wuya, tunda a cikin al'umma talakawa sunfi yawa, kuma irin haka shi yake sa mutane susa zuciyar akan abin da ba lallai bane, in kuma za'a sa to a sa dai-dai gwargwado kamar yadda ya kamata.

Kuma ina da]a kira ga marubuta musamman 'yan Kano da kada su manta harkar rubutu, domin na fahimta yanzu duk sun koma harkar film, kunga kamar Bilkisu Funtuwa da Balaraba Ramat suna harkar film amma basu bar harkar rubutu ba, amma Bala Anas,, Ado Ahmad, [an azumi Baba duk sun koma harkar film]ungurungum.

Sannan daga }arshe ina mi}a gaisuwa da kuma zumunci na wurin Bala Anas, Bilkisu Salisu Funtuwa, Ado Ahmad Gidan dabino, Zuwaira Isa, Nazir Adam, El-Khaees Bature, Balaraba Ramat, Maje El-Hajeej da Saudatu Ado Bayero marubuciyar Jidda.

Hauwa I. Sulaiman (Gwaggo)
No. 415, 'Yan Kifi S/Mainagge

**A RINGAYAWAITAYIN
LITTAFINA ILMANTARWA,
DA FA]AKARWA,**

Zuwa ga Edita,

Shawara Ta A Gare ku

Bayan gaisuwa mai yawa tare da Afatan komai na tafiya daidai Allah ya sa haka amin, na rubuto takardata ne don na bayar da shawara ta ga marubuta, da farko dan Allah su rage }arya wajen rubuta littafi, sai ka ji a wani littafin mutum bil adama, yana fa]a da aljanu wai har da ma

sarkin aljanu kuma da takobi zai ya}e su ai ka san abun ba zai yiwu ba, a ringa sa wani sarkin garin nemugu ko wazirinsa, kaga sai a ce mutum ya ya}e shi, duk wannan bakomai, wannan an san dan uwanka ne mutum, amma ina za a iya ya}ar aljanu da takobi, ai ma in za a ce ka ya}e su sai dai a ce da addu'i ka ya}e su ka ga wannan ka taimakawa jama'a gurin amfani da addu'a ta fi komai ka gani kana ba da addu'a ya fi, ko masifa ta damu mutum da yai ta zuwa gurin boka, sai ka ga ya dena ya ce bari yai ta addu'a tafi komai kaga kamar Maje El Hajeej yanzu mutane sun fi son karanta littafinsa saboda yana nuna in masifa, ta damu mutum, ya ringa yawaita addu'a kaga kamar cikin littafin Ummi ci gaba da Shakka Babu, ko Al'ajab, ka ga yana nuna ma mihimmancin rokon Allah, sannan dan Allah a ringa yawaita yin littafi na ilmantarwa, da fa]akarwa, wanda yai daidai da zamanin nan namu, sannan dan Allah a san sunan da za a ringa sawa a littafi wai sai ka ga mutum mugu ya fito a mutumin banza an bashi suna mai albarka ka ga wannan ma bai dace ba in mutum ya fito a mugu, bashi sunan mugwaye, kaga yanzu cikin littafin Taleko ta koma, kaga sunan da aka sa ya dace da su kamar su Agananu Mushagara, da Banasare, ko littafin Tsallake rijiyi da Baya irin su Azaba da da]i Sharunsu ka san da ka ji sunan ya dace da su sannan dan Allah a rage yawan zuzuta yarinya ana cewa wai duk garin ba mai kyanta, ana siffanta ta gwara a rin}a ba ta iya misalin kyanta dai dai na ta, ba wai a ce duk garin ba mai kyanta ba, daga }arshe ina farin cikin futo da wannan mujallar Allah ya]aukakata sannan ina jinjina ga Mashi Bookshop da Nazir Adam Salih da Maje Elhajeej.

Wassalam

Muhammad Shibili Rabi'u 007
Sabon Titin [andago
S/Mainagge

**SURIƘA SANIN IRIN
KALAMAN DA ZASURIƘA
SAWA A CIKIN RUBUTUNSU**

Zuwa ga Edita,

Bayan gaisuwa mai yawa da fatan duk kuna nan lafiya Ameen,

Ina mi} a shawara ta ga marubuta Lakan dan Allah idan sun tashi rubuta littattafansu su ri} a sanin irin kalamam da zasu ri} a sawa a cikin rubutunsu, ba wai mutum ya ri} a fa} ar kalamai marasa da} in ji ba, iyayenmu, yayyenmu, da kuma } annen mu suna karantawa, dan haka nake ganin ya kamata ku dinga sirranta wasu kalamam, domin bai kamata a dinga furtasu ~aro~aro ba. Nan nake cewa Allah ya albarkanci wannan sabuwar mujallar ya kuma sa zata } ore Ameen.

Safiyanu S. Habib
No. 158 Layin Baban Sabo
B/Dala, Kano.

**SU BALA ANAS SUN
KWANTA DAMA**

Zuwa ga Edita

Bayan gaisuwa mai yawa da fatan Balheri, Bayan haka muna matukar farin ciki da bayyanar wannan Mujalla mai Albarka, Allah Ya sa za ta } ore, amin.

Mu makaranta littattafan Hausa musamman na zamani muna mamaki tare da takaicin yadda shahararrun marubuta littattafan Hausa irin su Bala Anas Babinlata, Ado Ahmad Gidan Dabino, Muhammad Usman, da Sauransu suka zamo sun mutu ta fannin wallafe-wallafen littattafai babu su babu labarinsu a fagen littattafai ba mu sani ba ko fasaha ce

ta kare ko basira ce ta toshe ko kuma tauraruwar su ce ta daina Haske ha} i} a ni a matsayina na makaranciya kuma mai yawan karanta littattafansu sai gashi sun barni ina ta hauma - hauma, to amma daga } arshe sai na ji labarin cewa su wa} annan bayin Allah masu gida a rana sun janye su daga fa} akarwa ta littafi sun koma ta gani da ido wato shirya fina finan Hausa to kenan su wa} annan marubuta su sani cewa fa kowa ya bar gida wato barshi.

Na gode
Barira Saleh Gaya.

**BALA ANAS KOWA YA SAN
MALAMIN MALAMAI NE**

Gaisuwa mai yawa da fatan alheri agare ku, ina mai matukar farin cikin samun wannan mujallah wato Marubuciya, wannan dama ta ce da zan baiyana ra'ayina dangane da gwanayena a rubutu wato kamar su:

1. Bala Anas Babin Lata
2. Maje El Hajeej Yahajeej
3. Nazir Adam Salih
4. Habib Ibn Hud Ahmad Darazo

Shi Bala Anas kowa ya san Malamin malamai ne shi ya sa ba zan sako shi a ciki ba kasancewar inna ganin kamar ya daina littattafai sai dai kuma abin da ban sani ba ne zato na yi saboda haka dole a yabe shi domin shi ma gwani ne.

Idan muka dawo ga Maje El Hajeej Shi ma za a yabe shi domin yana da basira gurin tsara magana da kuma kawo ayar kur'ani da ta dace da abin da ya fa} a.

Shi kuwa gogan naka idan za a yi batunsa kai kanka, kasan dola ne a sashi a layin masu rubuta littafi da basira wajen iya magana shima Nazir dolane a yaba masa.

Shi kuwa mutum na mutane wato Habib Darazo shi ma gwani ne a wajen hikimar shirya littafi musamman ma a littafinsa mai suna NISAN KWANA ko da wannan shi ma ya dace a yaba masa.

Bayan haka inna ba wa sauran masu rubuta littattafai shawara da su } au hali irin na Bala Anas, Nazir Adam, Maje El-Hajee, da Habib Darazo.

Abin da ya sa na ba su wannan shawarar saboda su dunga gwaninta suna iya gina magana da shirya abin da ba zai fi } arfin hankali ba da kuma abubuwan da ba za a rasa ba.

Sannan ina da } a bawa marubuta littattafai shawara, da su san irin sunayen da za su dinga sa wa littattafansu domin wasu su kan sawa littafi sunan da bai dace da abin da ya ke ciki ba. Kamar wannan littafin mai suna Kin Cuceni wanda Mu'awiya ya rubuta.

Na kasance ma'abocin karanta litattafansa amma wannan sunan littafin bai yi min ba, saboda a tawa manufar ina ganin shi ya cuce ta ba ita ta cuce shi ba.

Saboda haka muna so a } an yi mana } an ta} aitaccen bayani a kan wannan sunan littafin KIN CUCENI a ga ni na ya fi dacewa da abin da ka shuka ko abinda ka yi, amma muna so kai ka ganar da mu manufarka.

Daga Umar Faruk Karofin Sudawa Kano State.

Da kuma Mohd. Auwal Wanda ya taya ni.

**SU DAURE SU RI}A
KYAUTATA RUBUTUNSU SU
DAINA SA BATSAA CIKIN
RUBUTU**

Zuwa ga Mujallar Marubuciya,

Farin cikina ba zai iya musaltuwa ba, ni makaho ne, shekaruna 57, na kasance mai sha'awar karance karance sakamakon } ana da ya ke siyowa ya ke karanta min.

Ina jin da } in sauran littattafan, suna ilmantarwa suna kuma fa} akarwa matuka, babban farin cikina a nan shi ne samun wannan mujallah da za ta bamu dama don mu ri} a isar da sa} onmu ga marubuta.

Sai dai babban abin da na ke jawo hankali, da su daure su ri} a kyautata rubutunsu su daina sa batsa a cikin rubutu, ni ba na gani amma } a na yana karanta min, ba kuma na so na ji ya zo ya karanta min littafin da ya danganci batsa. Wannan shi ne ra'ayina.

Naku
Alkassim Sani Birget.

BA A FAHIMCI ANTI BILKI BA

Yana daga cikin ababen da Malaman falsafa suka tafi akai, cewa 'Bayani' wanda sukan kira a turanci 'Information' shi ke sarrafawa]an adam halayya daga ta kirki zuwa ta banza ko daga ta banza zuwa ta kirki. Tasirin sa ne ke mulkar fahimtar]an'adam har ya sanya shi a bigiren da zai zamo mutumin da ba shi ba ne a tushe da asali. Har wa yau shi ke rudar da tunanin mutum ga yin amanna da wata akida da hali har ya zamanto masa dabi'ar da ruhinsa ke sallamawa gareta.

Irin wannan 'bayani da aka bijiro da nazarin Malaman Falsafaa kan tasirinsa ga bil'adama a takaice a nan yana da fuskoki da dama da tunaninmu zai iya kallonsa da shi, wanda a ciki ne na dauki 'Rubutu' a mazaunin]aya daga cikin fuskokin da zan ce wani abu a kai. Ko da yake ba so nake inyi magana kacokan a kan rubutun ba, zan dai so ne a ce an yi magana akan Mashahuriyar marubuciyar nan ce Bilkisu Ahmad Funtuwa wadda ta zamo mace ta farko da shahararta a rubutun zube na hausa ya kewaye lardinannan namu.

Na'am sanannen abu ne cewa cewa farin jinin littattafan Bilkisu suka samu sun sa ta shahara a rubutun zube, tayi shaharar da har wasu marubutan kwararru daga cikin maza za su yi fatan a ce sun yi irinta, to amma abin takaici shine daga yadda na zanarci rubutunta na fahimci cewa kashi casa'in da tara cikin makarantanta ba su fahimci inda rubutun nata ya dosa ba.

Wannan ya sanya a kasarinn littafan da ta rubuta wanda adadinsu na da yawa sun kasa yin tasirin da za su ta~a ruhin makarantarsu su dorasu a kan turbar da shi ne jigon littafan. Littattafan ga makarantansu, sai suka zamanto basu amsa sunan wancan abin da malaman fasafa suka kira da 'Bayani' ba. Saboda amfaninsu kawai ga makaranta shi ne, nisha]i, ko in ce nisha]antarwa. Nisha]antarwa ce ta yi galaba a kan karantarwa da kyakyawar manufar da ita marubuciyar ke }ullata a ranta.

Hakan ya sa na kasa fahimtar dalilin haka, me ya sa ina matsayin abinda aka kira bayani

(Information) wanda shi ne ke da tasiri ga zukatan mutane ko ko dai akwai wani sirri ne a cikin littattafan ita malama Bilkisu Daga nan ne }orafina ya yi karfi na fahimci cewa a kasarinn littafan malama Bilkisu funtuwa na]auke da tsagwaron rayuwar daula da yadda 'ya mace ke jin da]i da yin yadda ta so ne a rayuwar gidan iyayenta da na mijinta.

Wanda irin wannan yanayi da take }ir}ira ga makaranta shi ne har ila yau masana falsafa ke kira da 'Musion' akan same shi a cikin wancan abin da suka kira 'Information' wanda shi ma yana da tasirinsa mai zaman kansa, tasirin kuwa shi ne, bayan nisha]antarwa, yana jefa wa]anda ke samun wannan 'Information']in cikin duniyar mafarki dakissime-kissimen son samun abin da wadda ake ba

da labarinta ta samu. Ilolinsa sun hada da rena abin da mutum yake da shi tare da burin na wani, biyewa son zuciya da }awace-}awacen rayuwa, hana lazimtar ayyukan addini tare da cusa son }awar duniya ga zukatan masu samun, wannan nau'i na 'Information' wanda ma'anasar ke nufin makaranta littafan na Malama Bilkisu.

Har ila yau a ci gaba da }orafina, zan iya cewa, na kuma fahimtar cewa a bayan irinwannan salo na rubutu da Malama Bilkisu ke yi, to kuma tana gwamutsawa da wasu yan addu'o'i tare da fitar da wani abin kirki karara ga tauraruwar da take so, kalmomin addu'o'i da shirya karatun Islamiyya ko fitar da wata]abi'a ta kirki, ba s isa in yi }orafin don an gwamatsa su da rayuwar sharholiya ba, face don ganin yadda ta shirya gwamatsawar, wanda irin wannan shiri na ta ya mai da littattafanta a rukunin rubutun da ake kira 'Unobjectable' salo ne na rubutu da Marubuci zai fito fili ya nuna inda ya dosa ba tare da bari mamakarancinsa ya za~a ba. Sannan kuma yana]auke hankalin makaranci daga riskar ma'anar littafi wannan ne nake gani ya sa aka kasa fahimtar inda malama Bilkisu ta dosa da rubutunta, amma ban sani ba wala'alla ko ita Malama Bilkisu ta fahimci haka ga Makaranta ko ko ita ma 'Illusions]in ne ke ranta, Allahu A'alam.

Muhammad Ibrahim Mu'awiya

**TSAGWARON RAYUWAR
DAULA DA YADDA 'YA
MACE KE JIN DA]I DA
YIN YADDA TA SO NE A
RAYUWAR GIDAN
IYAYENTA DA NA
MIJINTA.**

MAGANA ZARAR BUNU

WANNAN FILI NA MAKARANTA NE. SABODA HAKA DUK WANDA YA KEDA WANI
LABARI MAI KUNSHE DA KOYAR DA TARBIYYA TA HANYAR HIKIMA DA BASIRA
ZA IYA AIKO DA LABARINSA TA WANNAN FILI, AMMA A TABBATAR AN RUBUTA

SAHIHIN SUNA DA ADIRESHI

MUKHTARI BOOKSHOP

*No. 34 Murtala Muhammad Way Kusa Da Coca-cola
Sabon Gari Market, Kano*

INA MABUKATA LITTATTAFAI MUSAMMAN LITTATTAFAN
HAUSA, MUNA SANAR DA KU CEWA MUNA SAYAR DA
LITTATTAFAI NA HAUSA DA NA TURANCI DA NA ARABIYYA, A
KAN MADAIDAICIN FARASHI KU TUNTUBE MU A MURTALA
MUHAMMED WAY, COCA-COLA KUSA DA KASUWAR SABON
GARI, KANO

MAJE EL-HAJEEJ

KOWA DA IRIN BAIWARSA

SALAMUNLAHI ALAIKUM.

Marubuciya. Kamar yadda sunan mujallar.ya ke shine za-in dake zukatan kowane marubuci don samar da wannan mujalla. Tsawon lokacin da ya shude ma'abota karance-karance sun yi matukar kwa] ayin sanin abubuwan da suka shafi marubuta. Da kuma sada zuminci dasu. Kuma sukansu marubuta sukan so sanin ra'ayin makaranta dangane da littatafansu. Mujalla ce hanya kadai don cimma wannan manufa, sai dai babban abun bakin cikin shine, hakan ya gaza samuwa.

Har wasu daga cikin makaranta sun yanke kauna akan bukatunsu, don ganin cewar wasu da yawa daga cikin marubutan da suke karanta littatafansu sun jingine harkar rubutun wannan karon kowa sai yayi hamdala don tarfawa garin makaranta da kuma marubuta nono da ya yi na samar musu da mujallar Marubuciya.

Zanyi amfani da wannan damar don kira ga ma'abota karatu, don yiwa littattafan karatun kwakkwafi, suna gano kura- kuranmu don sanar da marubutan su rinka gyarawa. Hakan shi ne zai sa marubutan su jajirce don fitar da littatafai masu dadi da ma'ana ina kuma kira ga ita kanta mujallar da

kada ta rinka zuzuta marubutan suna] aukan kansu fiye da yadda suke ko ba don komai ba don su makaranta su saki jikinsu ga marubutan, su zama abokan juna. Makaranta ku] auki marubuci a matsayin abokinku na shawara, ka da ka jahilci manufar mawallafi ku rinka aibata kwazonsa. Ku rin} a karanta littatafansu a nutse kuna hango kura-kuransu, kuna sanar da su ta hanyar wannan mujalla.

Don haka bai zama wani abin mamaki ba, kasancewar ka karanta littafi ka hango kuren marubucin duk zurfin tunanin mai tunani, da hikimar mai hikima, da hankalin mai hankali, idan ya tsaya ya aiwatar sai an samu

wa] anda za su hangi kurensa, wannan ajizantakace ta bil'adama. Allah ne ka] ai ba ya kar~ar wannan don shi ne ka] ai cikakke mara tawaya. Saboda haka kowa da inda Allah ya ajiye shi, kamar yadda kowa da irin baiwarsa.

Shawara ga marubuta shi ne duk dacin lafazin da makaranci ya aiko maka bai kamata ya sosa zuciyarka ba, domin ba zai ta~a yuwuwa ba kowa ya so ka ba. Idan kuma kuskurenka aka sanar da kai kar~i ka gyara ka kuma yi godiya Sayyadina Umar (RTA) na cewa:

"ALLAH YA ALBARKACI DUK WANDA YA SANAR DA MUSULMI KURENSA".

Don haka godiya ga Dr. Abdullah Uba na jami'ar B.U.K da

Sunusi Shehu Daneji da Alkhamees D. Bature Makwarari da kuma Bala anas Babinlata. Sakamakon binciken kuskuren marubuta da suke yi, suna sanar da su don su gyara.

ALHAMDU LILLAH

Abokinku

Maje El - Hajeej Hotoro (Sirrinsu)

YARON MALLAM BOOKSHOP

Ina masu sha'awar sayen littattafan Hausa Turanci da na Arabiyya, da sauransu: To ga fa dama ta samu YARON MALLAM sun shahara wajen sayar da littattafai, garzayo kai tsaye bayan gidan coca-cola, Murtala Muhammad Way, Kano. ko ku tuntubi managing Director Abdullahi Yaron Mallam

SAI KUN ZO!

SOYAYYA A BIRNIN SARAYEBO

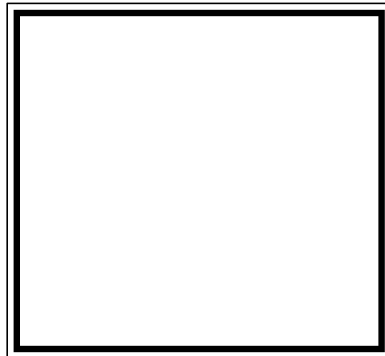
Littafin Sarayebo a farkon fitowar Lkashin farko da farko bai kar~u ba saboda ya yi karo da matsala biyu na farko sunansa, sannan kuma salon rubutun da hoton bangonsa. Wannan abubuwa sun taimaka wajen rashin karbuwarsa.

Misali rashin fitowar hoton bangonsa da sunan littafin ya sa mutane ba su damu da sayensa ba saboda sai ka] aga shi a hannunka za ka gane sunan littafin kuma sunan littafin bai hasko komai ba. Wanda zai] auki hankalin mai karatu. "Mene kuma Sarayebo? Abin da wasu suke tambaya kenan idan sun] aga littafin a hannuns.

A m m a sannu a hankali sai yan wanda suka karanta suka fara ba da labarin sabon salon rubutun da yake magana a kan abin da ya shafi musulmi ya bullo kuma yana da} ayatarwa da tsuma

jiki cike da soyayya da bajinta nan da nan sai makaranta suka raja'a a kansa. Matasa da magidanta. A nan ma sai sabuwar matsala ta bulla game da sunan littafin. Magidanta suna son karanta shi amma ba sa son a gansu d

Ibrahim Ahmad Daurawa

alittafin da aka rubuta soyayya suna karanta wa don haka suke korafi a kan sunan littafin musamman da ya ke jigon labarin ba soyayya ba ne. Don

Tun da mutane suka fara fahintar sakon da yake cikinsa na ke samun wasi} a da tambayoyi iri iri. Wasu takanas su ke takowa gari ya gari ma su tambaye ni wai na je Sarayebo ne ko kuwa ya aka yi na san halin da musulmin kasar suke ciki. Wannan tambayoyi sune nake cin karo da su har yau. Duk inda makaranci ya ganni abin da zai fara tambayata kenan.

Wani manazarci Ya ce rubutun yana da matu} ar amfani ga yara da manyan mata da maza ya ce shi ba ya karanta littafin Hausa sai Sarayabo ne ya bashi ya fara karantawa irin wannan wata makaranci ya matar aure ta aiko min da sako ta wajen wani wanda ta ke sayen littafi a gansa Muktar cewa ita ta karanta littafin Hausa da yawa ba ta ma san iyakar sa ba amma ba ta

BAI GA DALILIN DA HUKUMA ZA TA BARI LITAFIN SARAYEBO YA KE YAWO CIKIN AL'UMMAR MUSULMI BA!

haka sunan ya zama matsala wannan ya sa a kashi na uku na rubuta Sarayebo kawai. Sannan na uku na rubuta tsantsar abin dana ke son rubutawa ba soyayya a cikinsa.

taba karanta irin Sarayebo ba tana jin jina min amma na daina jinkirin fito da littafina irin wannan yabon da} arfafa gwiwa suna da yawa ba zan iya kawo su ba wasu kuma na mantasu na kuma yi ganawa da

mutane da ban daban a kan sarayebo. Ban] auki duk abin da suka fi ba da muhimmanci bayan yabo da fatan alheri shi ne ta yaya na sami bayannin da sarrafa su wajen rubuta littafin.

Wasu suna yarda idan na fa] a musu cewa ban ta~a zuwa Kasashen waje ba na kuma bayyana musu hanyar da na bi na tara bayanana

amma wasu ba sa yarda cewa su ke lallai na je Bosniya mai yiwa saboda salon rubutun

ne ba ko a wajensu, shi ya sa ba sa yarda.

Haka kuma kamar yadda wasu suke yabawa wasu kuma kushewa suke. Wani ya ce shi bai ga dalilin da hukuma ta bari littafin Sarayebo ya ke yawo cikin al'umar musulmi ba wai littafin yana kokarin harzu} a mutane ne. Wannan bayanin nasa da na masu yabawa sun nuna mini abu guda shi ne mutane sun fahinci manufar sarayebo. Wannan ne ma ya sa a kullum makarantansa kara yawa suke. Musamman yanzu.

Abin da aka buga na] aya bai kai yawan na biyu ba yayin da na biyu ya fito mutane sun san inda littafin ya sa gabansa. Don haka bu} atar na uku ta yi yawa. Har ta kai cewa makaranta suna tattaki har sabon gari nemansa, wasu kuwa har gida

suke nemana. Daga } arshe makaranta suka zo, lokacin da suka ga bangon littafin nan da kuma aka fara cewa ya fito, don haka nasha matsi sosai wajen masu karatu balle lokacin da na samu matsala a wajen bugunsa. Daga nan wasu suka fara cewa dama ba zan iya ba na fara, wasu sunce basira ce ta } are, wasu suce babu ku] in da zai

fahimta. Kar~uwar littafi tana faruwa wani lokacin da farkon fitowarsa, wani lokacin kuma sai an] auki lokaci mai tsawo kafin mutane su gane, wani kuma sai bayan mutuwar marubucin ya ke kar~uwa. Da wannan fahimtar na rubuta Sarayebo. Rashin kar~uwarsa da farko bai tsorata ni ba, ban kuma ta~a zaton zai kar~u haka ba, na dai yi } o} ari na rubuta abin da yake damuna a rai. Idan bai kar~u ba shikenan, idan kuma ya kar~u na gode Allah. Don haka na godewa Allah da ya nufa littafin ya kar~u da wuri tun ina raye. Wannan ya bani damar rubuta wasu masu kama da Sarayebo. Da } arin } aimi wajen fito da irin wula} ancin da ake yiwa musulmi a duniya domin ya zama darasi garemu da kuma } o} arin taimakawa wa] anda suka fa] a cikin tasku.

**MAGIDANTA SUNA SON
KARANTA SHI, AMMA BA
SA SO A GANSU DA
LITTAFIN SOYAYYA SUNA
KARANTAWA**

buga ne, wasu kuma su zo kasuwa su yi ta zage-zage. Amma ni duk raina bai~aci ba, fatana shi ne su gane abin da nake son nuna musu. Kuma wannan ya nuna min cewa an fahimci na] aya da na biyu. Haka kuma na ukun shima an fahinta

Makaranta Sarayebo sun nuna mini cewa sun fahimci abin da na rubuta fiye da yadda na zata, sun kuma bani } warin gwuiwa ta yabo da addu'a da fata na gari. Har yanzu kuma ina samun addu'a da fata na gari da yabo daga jama'a. Kuma a kullum mutane suna neman littafin Sarayebo a kasuwa kamar yau ya fito.

Burin kowanne marubuci shi ne yaga mutane sun fahimci abin da ya rubuta sun kuma yi masa kyakykyawar

**ALBISHIRINKU
MAKARANTA, INA MASU
SAYEN DAYA KO SARI GA
DAMA TA SAMU**

**AL'AMIN
BOOKSHOP**

SUN TANADAR MUKU
LITTATTAFAI KALA -
KALA NA HAUSA DA NA
TURANCHIDA NA
ARABIYYA AKAN
MADA DAI IN FARASHI
SAI KU TUNTUBE MU A
CKIN KASUWAR
SABONGARI BAYAN
M ASALLACIN ABACHA
NO .35-36 SAYEN NA GARI
M AIDAKUDIGIDA

GBS GARBA MOHD. BOOKSHOP GBS

MADUGU UBAN TAFIYA

GARBA MUHAMMDA BA BOYAYYE BA NE WAJEN SAMAR DA LITTATTAFAI DA SIYAR DA SU, NA HAUSA DA N TURANCHI DA DUK DAI SAURAN LITTATTAFAIDA AKE AMFANIDA SU

DON NEMAN LITTATTAFAI SAI A NEME MU A NO. 2 MURTALA MUHAMMAD WAY, KASUWAR MUHD. ABUBAKAR RIMI KUSA DA BATA (TEL 064 - 630130, 639523), KANO

TA BANI KYAUTAR JARIRI SABODA KWAREWATA

--Nazir Adam Salih

Daga inda na ke zaune, ina iya jiwo sautin zubar ruwan saman akan kwanukan gidajen jama'a. na muskuta a hankali sannan na mi} e tsaye na nufi tagar]akin na]an janye gilashin tagar feshin ruwan saman gami da sassanyar iskar ruwan suka bugi fuskata. Na yi sauri na rufe tagar sannan na koma na zauna a kan kujerar ina nazarin]akin. Shin wai yausha za a]auke ruwan nan ne. Iskar da ke cikin]akin ta fara }aranci, hakan shi ya sa fankar da ke juyawa ta kasa yin maganin zafin da ke addabata, gashi kuma idan na bu]e tagar]akin ruwa ya ji}a ni. Na sake mi}ewa tsaye na ci gaba da safa da marwa, ha}i}a indai har ba]auke ruwan nan aka yi ba to da }yar zan iya barci. Gashi kuma tuni }arfe]ayan dare ta gota.

[akin da nake ciki, matsakaici ne kamar dai sauran gidajen gwamnatin da ke gurin kujeru uku ne kacala]akin kamar aya, gami da tsohon gadon katakon da ke dakon sabuwar katifar da na saya kwanaki biyu da suka wuce daga ~angaren arewa na]akin akwai talabijin mai kala da bidiyo a samanta, sannan kuma a saman bidiyon fulawa ce ta roba a cikin kofin tangaran. A matsayina na tauraron jaruman wasannin Fina-finan Hausa, dole ne na ga na yi }o}arin }awata]akin da na ke kwana ko don taren ba}in da ke ta faman sintirin kawo min ziyarce-ziyarce dare da rana. Yawan ba}in da suke kawo min ziyara ne ya sa kawuna ya ware min ~angarena guda a gida, ya sanya katanga tsakanina da shi, domin na samu damar ganawa da ba}ina, tunda dai har yanzu ban yi aure ba.

Na koma bakin gadon na zauna, sannan na cire rigata na kwanta, ina jin zazzafar iskar da fankar]akin ke busawa a kan fuskata, sannan kuma lokaci guda ina mai addu'ar Allah ya sa a]auke ruwan saman ko na bu]e }ofar]akin na sha tsabtatacciyar iska. Na rufe idanuna amma barci ya kasa]auke ni gashi kuma gobe tashin asussuba zan yi, domin a washe garin ne za mu fara sabon fim]in kamfanin (SINAD PRODUCTIONS) mai suna (Mutuwa Da Farinta Take Tafe), a

matsayina na jarumin fim]in dole ne na samu isasshen barci domin na sami natsuwar yin abin da daraktana ya ce nayi, to sai gashi kuma zafi na neman hana ni barci. To ashe abin da ban sani ba, shi ne, bayan zafin da ke addabata, akwai wasu al'amuran ma daban da za su kawo wa shirin fim]in nawa matsala.

Ban san sa'ar da barci ya]auke ni ba, a cikin barcin ne na yi mafarki, wai ana ta bubbuga }ofar]akin da nake ciki, na yi firgigit na farka, ina mutsattsuka idanu, sannan ne to na ji ana buga }ofar]akin da nake kwance, na yi shiru cikin mamakin ganin mafarkin nawa ya zama gaskiya, sannan kuma na yi mamakin shin wane ne ke buga min }ofa cikin wannan talatainin dare. Na dubi agogon da ke ma}ale a jikin bangon]akin, wanda ke]auke da hoton 'yan wasan da muka shirya wasan fin]in (DAREN MUTUWA) }arfe biyu da rabi na dare.

Tsoro ya kama ni, domin kuwa ban ga wanda zai buga min]aki ba cikin wannan daren sai ko...]ARAWO!

Aka sake bubbuga }ofar]akin,]as-]as kamar ana bugun }warya da sillan kara, Na yi mamakin jin bugun }ofar]akin babu }arfi, domin kowane ne ke buga }ofar]akin ha}i}a yana tausaya mata. Aka sake bugawa raf-raf raf!!!, har sau uku, gumi ya fara kwararowa kan fuskata, ha}i}a a cikin mafiya yawan fina-finan da na ke fitowa, ni jarumi ne, mai zafi marar tsoro, to amma fa a zahiri tsoro ne da ni kamar farar kura,]an }aramin yaro ma na iya tsorata ni da bindigar wasan yara saboda tsorona.

Me yiyuwa kawuna ne, na ce da kaina, to amma kuma ban yarda da

kalaman zuciyata ta ba, domin na san tunda kawuna ya ware min ~angare na daban, bai ta~a koda le}owa ba, idan kuwa shi ne to na san tabbas ba lafiya ba, to amma kuma idan shi ne ai kiran sunana zai yi gami da kwankwasa]akin, jikina ya sake]aukar ~ari na juya hankalina na dubi yan kayan da ke]akin, in dai]an wannan ne sai na basu su tafi. A cikin fina-finan da na yi na sha arangama da ~arayi da 'yan fashi, na daddake su, wasu ma kamasu na ke na]aure, to amma wannan daban wasa ne, yanzu kam shine zahiri tun da gasu a }ofar]akina. Na zargi kaina saboda barin }ofar gidan da na yi a bu]e, ko da ya ke daman kusan kullum a haka take kwana, saboda maziyyarta da abokan da suke yawan zuwa gurina da daddare, to amma ba }arfe biyu da rabin dare ba irin wannan. Raf! Raf!! Aka ci gaba da kwankwasa }ofar, Na yin}ura hantar cikina na rawa na nufi }ofar]akin, ina ta salati da sallallami.

"Wa.... Wane ne". Na ce muryata a sha}e ban iya shaida muryar a matsayin tawa ba. Maimakon a bani amsar sai na ji an sake }wankwasawa.

"Wa.... Ne ne!". Na sake }uga tambayar. Shiru ba a bani amsa ba. Haushi ya kamani, sannan sai na tuno da fim]in (Daren Mutuwa) mun ta~a wani guri mai kamar wannan inda ~arayi suka zo suna }o}arin ~alla }ofata, ni kuma na bari sai da suka gama jingina a jikin }ofar sannan na bu]e, suka zubo cikin]akin kamar an hanka]o su, ni kuma na bisu na daddoke. To yau ma zan kwatanta. Na

ce cikin zuciyata. Sai dai kuma wannan karon in har Allah ya bani sa'a suka zubo cikin]akin to tsallakewa zan yi na gudu.

Aka sake }wan} wasa }ofar a wannan karon da }arfi. Jin haka shi ya sa ni tunanin komai bugun }ofar kafa] arsa, ya jingina a jikin }ofar ya ke }o} arin ~alle]akin.

Nan da nan na yi

wuf na zare

sakatar]akin

na janyo

}ofar da

}arfi. Sai

na ji

sakayau

k a m a r

na janyo

g a d o n

kara babu

abin da ya

biyo baya.

"Ashe dai

ko a gaske jarumi

ne".

Wata zazza} ar murya ta ce dani. Na yi saroro ina duban abin haushin da ke tsaye a }ofar]akin cikin mamakin da ya sani wangame baki fayau ina dubanta.

A tsaye bakin }ofar sanye da ba} ar riga doguwa, da jan lullu~i, jikinta na]ugar ruwan saman da ya dake ta, wata mace ce, ajin farko a jerin kyawawa.

"Shin ko na iya shigowa, san yi na ke ji, gaskiya kuma duk kayana sun ji}e".

Na sake kallon }atuwar akwatin mai taya da ke hannunta na dama. Na ce.

"Malama, lafiya? Daga ina ki ke? Me ya kawo ki gidana cikin wannan dare? Kuma da wacce ki ka zo". Ta dube ni, sannan ta jefe ni da wani tattausan murmushin Allah kashemu dan da]i ta ce.

"Lafiya }alau Hilal, daga wata nisan duniya na tawo domin kawai na ganka, na da]e ina ganin finafinanka ina kaunar ka a raina da begen ganinka, shi ne na ga ba zan iya jurewa ba, sai na zo na ganka, tun daga Maiduguri na ke motar mu ce ta ~aci a hanya shi ne muka yi dare yanzun ma direban motar ne ya ga na yi dare shi ne na ro}e shi ya kawo ni nan". Ta yi shiru tana dubana.

"Jarumi Hilal, ina fatan yanzu

dai ka gama shin na iya shigowa, san yi na ke ji wallahi Hilal".

Na matsa gefe guda ta shigo cikin]akin, zuciyata cike da tunane, tunane ta ajje akwatin a tsakar]akin sannan ta juyo ta dube ni.

"In ba ka damu ba, dan Allah nuna min inda ban]aki ya ke, so na ke na shanya kayana duk sun ji}e jagaf".

"To ke kuma ki

zauna da me". Ina

dubanta baki

bu]e. Ta yi

murmushi.

"Sai na

zauna a ciki

idan sun sha

iska sai na mai

da su jikina na

fito". Sannan fa

ta }ura min ido

tana dubana ko

}iftawa ba ta yi.

"Oh, Hilal yau dai Allah

ya nuna min kai, Wallahi kada

ka ga irin son da nake yi maka, duk ciki 'yan wasan hausa babu wanda na ke }auna kamar ka, za ka yi mamaki dian na ce ma a can Maidugiri akwai }awayena da suke kirana da suna (HILAL)". Ta yi shiru tana dubana meyiwuwa ko dan ganin duk surutun da ta ke yi ban tanka mata ba.

"Hilal, yaya ka ke yi min irin wannan kallo ne, ko har yanzu ba ka amince da ni ba".

"Ba haka ba ne malama, amma abin da ke bani mamaki shi ne zuwanki cikin wanna talatainin dare kuma...". Ta }atse ni.

"Na ce da kai motar mu ce ta lalace, Haba Hilal ni fa ba} uwarka ce".

"To na ji, na yarda, amma kuma yaya aka yi kika san gidana?".

"Haba Hilal, mutane nawa ne suke ziyartarka a rana daga jihohi da ban daban }awayena ma nawa ne suka zo gurin ka, ai kwatancen gidan ku ba wuya, tunda a gidajen gwamnati ka ke, ga kuma lamba, daman kuma an ce kai ka] ai ka ke ~angarenka daban, amma ka da ka zarge ni a gurin maziartanka na ji".

Muka yi shiru muna duban juna, sannan sai ta sake cewa.

"Nuna min ban]akin Hilal, kada mura ta kama ni da wannan ji}a} un kayan jikina".

"Zo mu je". Na ce da ita. Na shiga gaba tana bina a baya. Ban]akin gidan a can bayan babban falon yake sai dai kuma za ka iya shiga ban]akin ta cikin falon akwai }ofar da za ta kaika.

"Ga }ofar nan". Na ce da ita, ina duban yala-yalan gashin kanta, Ha}i}a kyakkyawa ce ajin farko. Ta dube ni sannan ta sake jifana da murmushi ta shige ban]akin ta rufo }ofar gagaram, a daidai lokacin ne to aka saki wata aradu rugugugu!!!.

Na juya a hankali na nufi]akin, ina shiga sai na janyo }ofar]akin amma ban kulle ba. Na zauna a bakin gado ina tunanin wannan mata mai ziyarar tsakar dare. Akwai wani abu a tattare da lamarinta da ke bani tsoro. Na lura da ita ko ka] an ba ta da tsoro, kuma babu wata alamar ba}unta a jikinta. Sannan ne to gabana ya fa]i, yanzu idan gari ya waye wani, ko kuma kawuna ya zo ya same ta a]akin nan yaya zan ce da shi, }irjina ya fara dakan uku, daman tuni mutanen unguwa na ta zuzzuga kawuna suna cewa da shi ya hana ni yin wasan kwaikwayo, domin wai duk 'yan wasan kwaikwayo 'yan iska ne, da kyar na samu na samo kansa, to yanzu kuma bayan duk wannan idan ya sami labarin mace ta kwana a]akina fa. Gumi ya fara zubo min, abin da ya kamata na yi shi ne idan ta fito, sai mu zagaya baya na kwankwasawa kawuna }ofa, tunda dai mai fahimta ne zai iya ganewa, sai su kwana tare da matarsa".

Tinani ya katse a daidai lokacin da na ji kamar sautin mota a wajen gidan. Na dubi agogon bangon]akin }arfe]aya da minti uku. Kai amma ta da]e a ban]akin nan, ko da na lissafa sai na ga kusan sa'arta guda ciki. Na mi}e tsaye a hankali sannan na nufi falon, ina zuwa sai na wuce kai tsaye zuwa }ofar da za ta kai ni ban]akin. Ga mamakina sai na ga }ofar a bu]e. Gabana ya fa]i.

"Ke! Malama!! Shiru ta gaida kunnuwana.

"Ina kike ne!!!". Na sake kiran sunanta, to sai dai kuma ni kaina na san ba za ta amsa ba cikin sauri na nufi }ofar banakin na bu]e. Wayam!!, babu ita babu alamarta, na ruga da gudu zuwa }ofar gidan ina kiraye-kirayen da ni kaina ban san ma'anarsa ba.

"Ina ki ke ne". A daidai lokacin na ji } arar injin mota an tu} a an bar } ofar gidan. Na } arasa da gudu, amma ni kaina na san ba zna ta~a samin motar ba na tsaya tsoro ruwan saman na dukana daga can nesa ina iya hango danjar motar tana dau-dau kamar gauta.

Na dawo cikin]akin jikina na rawa sannan na zauna abakin gadon, zuciyata cike da tunane - tunane.

"Shin wace ce ita? Na tambayi kaina, a daidai lokacin ne to na tuna da akwatin da tazo da ita. Nan da nan na mi} e tsaye na nufi akwatin, na] auko ta na] ora a kan gado, sannan na fara } o} arin bu] e ta, a tunanina a cikin akwatin ina iya samun wani abu da zai sanar da ni ko ita wace ce.

Na danna mabu] in akwatin sai ta bu] e fayau. Ga mamakina sai na ga babu komai ciki sai wani] an kyallen yadi fari, lullu~e da wani abu. Jikina na kyarma kamar magani, na sa hannuna a kan farin kyallen sannan

na janye farin kyallen. Numfashina ya yiwa } irjina karanci, yawun bakina ya } afe sannan 'yar autar hantar cikina ta na] e da hanjin cikina. A kwance male-male a } asar farin kyallen dan jariri ne sabuwar haihuwa kyakkyawa da shi kamar] an larabawa a kusa da shi takarda ce ko linketa ba a yi ma a jikinta sa} o ne.

Hilal Na da] e ina ganin finafinanka, kuma kana mutukar burge ni. Hakan ne ma ya sa begenka ya fara mamaye zuciyata. Ha} i} a tun da na ke a rayuwata ban ta~a ganin jarumin da na ke } auna kamarka ba, ka iya shiri, } wararre ne kai, mai burge yan kallo to sai dai kuma katsam sai gashi a cikin fim] inka na daren Mutuwa ka bani haushi ka sa na tsane ka, lokacin da ka] auki] an jaririn nan na fim] in zaka jefa shi cikin rami sai na ji kamar da gaske, an ga kamar] ana ne za ka jefa.

Baka da] e ba da gama fim] in sai ni ma na sami nawa] an, to sai dai

kuma cikin shege ne, dan haka na ga abin da ya dace, shi ne na sako shi a cikin akwati na kawo maka shi, tunda kai ka saba jefar da jarirai, a cikin rami me yiyuwa kai kana iya raba ni da nawa abin kunyar ka taimaka ka jefar min da shi, ina kuma kana so to gashi nan na baka shi kyauta a matsayinka na } wararren jarumin fim] in (DAREN MUTUWA). Sai an jima, kada ma ka neme ni, domin kuwa ba za ka ta~a samuna ba, domin GARINMU DA NISA.

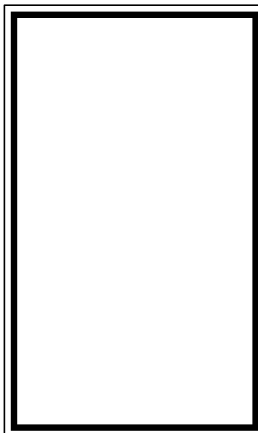
Jikina na rawa kamar mazari na aje takardar sannan na dubi jaririn da ke kwance cikin akwatin an ta~a } irjinsa. Lallai kam kyauta ta musamman, Ha} i} a kan da na yi maraba da kyautar jaririn in ba dan ba matacce ne....

Nazir Adam Salih
Zan ci gaba a Mujalla ta gaba.

A DALILIN KAYAN [AKI MAHAIFIN { AWATA NE YA CUCE NI

Kada ki yi tsammanin ko bai san wai ni } awar 'yarsa bace a'a ya san komai, ba za ki yi mamaki ba ma sai kin ji yadda muka yi da shi sannan za ki san cewa tsohon banza ne, ni ba yar iska ba ce tunda nake a rayuwata ban taba sanin wani] a namiji ba sai daga kanshi tsohon wato mahaifin kawar tawa, yadda kika san jaka haka ya mayar dani, za ki yi mamaki idan kika ji na ce miki har da sanya hannun iyayena a duk abubuwan da suka faru, tabbas na yarda yawan tallace tallace shi ne yake kawo lalacewar tarbiyar 'ya'ya mata, da ace tun farko iyayena sun yi ha} uri da talacin da mahaliccinmu ya saukar a kansu to ina mai tabbatar miki da cewa da duk hakan ba ta faru ba, kada dai in cika miki kunnuwa da surutu bari in baki labarin yadda abin ya fara gaba] aya.

Ko ban fa] a miki ba na san sai dai ki baiwa kowa labari game da irin baiwar da Allah ya yi min ta wajen kyaun Halitta, to da wannan baiwarce mahaifiya ta ta yi amfani da ni wajen cimma wani buri na rayuwarta a kan ta sami abin duniya, ganin cewa shi mahaifina talaka ne

--Habibu Hudu Ahmad Darazo

wanda ba shi da cin yau kuma ba shi da na gobe, idan kin ji na ce haka to kada ki yi tsammanin ko ina nufin shi mahaifin nawa bashi da sana'a ne, a'a yana da sana'ar hannu wanda ya ke yi wato faskare, yana bi kwararo kwararo, idan ya samu ya yi idan kuma bai samu ba sai ya dangana. Duk kuwa sanda bai sami faskaren nan ba to haka za mu kwana a gidan, don ma Allah ya sa ba mu da yawa a gidan daga shi mahaifin nawa Mallam Zubairu sai mahaifiyata Salamatu sai kuma ni cikon ta ukun, Nasan za ki ce to me ya sa ba a yi min aure ba, to ke ma kin san yadda al'adun auren yanzu suke, don haka shi mahaifina ba ya ta zancen aurar da ni, ina da manema da yawa amma mahaifin nawa ne ba shi da halin da zai yi min aure a wannan lokacin, in dai ba wannan gatarin da yake fita neman abinci da shi ba to ba shi da wata kadara da zai iya sayarwa a kan ya yi min aure, sai dai ko gidan da muke ciki wanda shi ka] ai ne arzikin da babana ya

mallaka a duniya, kinga kuwa a kan aurena ai ba a sayar da gidanmu a yi min kayan]aki ba, idan an yi haka ai kamar an yi ta mai shayi ne da ya sayar da uwarsa ya sai mota.

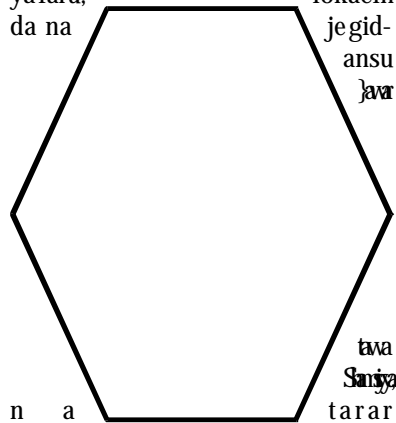
Ita kuwa mahaifiya ta Salamatu ta gaza Ha}uri da talaucin da Allah ya saukarwa mahaifina, wai dole ne mu tashi tsaye ni da ita, mu nemi ku]i tun kafin lokacin bikina ya zo don ba ta son ta ji kunya, ta yi tai min hu]ubar iyaye mata da basu da ha}urin talauci, tun ina no}ewa har ni ma na biye mata na ga ya kamata ni ma a kai ni]akin mijina da kayan samiru da tangareye kamar yadda na ga ana kai sauran kawayena gidajen mijinsu. Ni kuma sai na ga lallai mahaifiyar tawa gaskiya ce take fa]a min, har ma na ha}i}ance da cewa mahaifina baya sona kamar yadda ita mahaifiyar tawa take kaunata, don haka nan take muka yanke shawarar zan fara yin talla, ko shawara ba a nema da mahaifin nawa ba, don an san bai isa komai ba, kuma ba shi da abin da zai hana min tallan ko da yaga ina yi.

Abu kamar wasa gari na wayewa sai na fara da talan goro, da farko ina]an jin yar kunya kunya amma daga baya sai zancen kunya ya kau gaba]aya saboda na goge. Hakika in ayin cinikin goron sosai, sai dai wani abu da ya kamata, ace mahaifiyar tawa ta kwabe ni ta yi min fa]a a kansa shi ne irin ku]in da na ke kawo mata a kullum maimakon ta yi min fa]a a'a sai dai kawai ta kara min kwarin gwiwa, ni kuma da na ga haka sai na ji da]in goyon bayan da ta bani, ranar da na soma tallan nan kuwa kada ki so ki ga yadda ran mahaifina ya yi matu}ar baci, a ranar kusan yini ya yi cur kamar ba shi da lafiya domin bai fita ko ina ba, ya yi iyakar }o}arinsa a kan kada in dore da tallan nan amma abin ya fi }arfinsa in dan kin ga yadda mahaifiyar tawa take hayayya}o masa sai ki rantse cewa ita ce ta haife shi a kan dole ya ha}ura ya dangana don babu yadda zai yi tunda shi talaka ne, in da kamar a ce mai ku]i ne to da duk haka ba ta faru ba don na tabbata da yana da ku]i to sai dai a dinga yin azar~a~in bin umarninsa, kafin ya fa]a har an aikata.

Idan misalin ace na sayo goro na naira]ari da hamsin to zan kasa shi naira]ari uku, idan na fita da na naira]ari uku to a ban dawo da ku]i gida

ba zan dawo da ku]i naira]ari shida, kuma mahaifiyata ba za ta binkice ni yadda aka yi na samo wannan ku]in haka ba, sai dai ta dinga cewa na kyauta wai haka ake so kuma in da]a }o}artawa, ko da na ga na sami isasshen jari sosai sai kuma na soma yin abincin rana ina sayarwa, a hankali har an sami wajen zama a kasuwar Sabon Gabi, idan kuma na dawo da yamma sai in yi cincin, a ta}aice da safe in yi tallan goro da rana tallan abinci da yamma kuma in yi talan cincin, mahaifina kuwa tuni ya dawo daga rakiyarmu, ni kaina na san ba don komai ba ne ya sa jama'a suke rububin sayen kayana sai don cिकार halittar da nake da shi.

Yammacin Lahadi ne tsautsaiyin ya faru, lokacin da na je gid-ansu

gidan babu kowa sai Mahaifin nata Alh. Salisu mai kallo, na shiga tsakar gidan na yi sallama har sau uku ba a amsa ba a yayin da nake kokarin juyowa sai na ji gyaran muryarsa yana saukowa daga kan bene, don haka sai na fasa fita na jira shi har ya gama saukowa daga kan benen, wai ni na ga uban }awata, yadda na san kewartawa za ta yi wa uban nata wajen ladabi to hakan nima ya kamata in yi masa saboda ina bu}atar ni ma ta girmamawa nawa uban, idan ta ganshi, wai ni mai dogon ladabi sai na durkusa gwiwowina a kasa ina gaishe shi, kafin in mi}e tsaye ya iso dab da ni kawai sai na ji ya kai hannunsa yana shafa kaina kamar dai yadda ake yi wa 'yan }ananan yara wasa idan suna gai da mutum, ko ka]an ban yi zaton komai ba a zuciyata ba, don na yi tsammanin haka ya ke yi wa 'yarsa idan tana gai da shi don haka sai kunya ta hana min]ago kaina, ya ci gaba da shafa kaina yana mai tambayata yaya mutanen gidanmu, kuma yaya ya ga kwana

biyu bana zuwa gidan nasu, ni dai ban ce masa komai ba ina sauraronsa ne dai kawai, ban ankara ba, ba zato babu tsammani kawai sai jin hannunsa na yi a cikin rigata, ya kamo kirjina ta tsakankanin bireziyata, da }arfi na doke hannun nasa na zabura na]an ja da baya ka]an, ina dubansa cike da mamaki, shi kuwa ko ka]an babu alamun damuwa a tare da shi, sai murmushi kawai yake yi a yayin da ya zura hannayensa a aljihun malum-malum]insa yana da]a kusatowa da ni, ni kuma ina da]a ja da baya, tabbas na san ba zai ta~a yiwa 'yarsa hakan ba, don haka sai na yi masa magana.

Murmushinsa a yayin da ya fiddo ku]i daga aljihun nasa, 'yan naira]ari-]ari ne sababbi kar a cikin ledarsu, gaba]aya na naira dubu hamsin ne, kawai sai ya jehomin ku]in kwarjinin ku]in ne suka sa na kasa cafewa, daga inda yake tsaye ya ce "[auki na baki".

Na dube shi na dubi ku]in ina! Ba zan iya [auka ba don ko a mafarki ban ta~a zaton zan kama irin wa]annan ku]in ba, ban]auka ba sai da ya zo da kansa ya]auka ya bani, abu na farko da ya fara zuwa zuciyata bayan na karba shine, haifiyata tabbas za ta yi matufar farin ciki da wannan ku]in idan ta gansu, ina yin wannan tunanin ban san lokacin da na kar~e ku]in ba ina mai fa]in.

"To baba ba kowa ne a gidan?".

"Kada ki damu babu kowa, sun tafi }auye ba za su dawo ba sai gobe, kuma daga yanzu kada ki sake kirana da sunan baba, ki kira ni kawai da sunan Salisu, idan kuma ba za ki iya ba kina jin kunya to sai ki kira ni da Alhaji".

Daga haka bai sake cewa komai ba gaba]aya babu wanda ya sake yin magana tsakanin ni da shi, bamu ankara ba sai shai]an ya zo ya yi mana jagora.

A gabana mahaifiyata ta zuba ruwa a }asa ta sha saboda ganin ku]in nan, ta ri}e ku]in ta yi ta ti}ar rawa a cikin]akin ni kuma ina kallonta ina mata dariya ba ta tambaye ni yadda aka yi na samu ku]in ba, na dai ce mata kawai Alhaji Salisu mahaifin }awata ya bani, ba ta tambayi yadda aka yi ba kawai sai ta kama yabonsa wai daman mutumin kirkine mai taimakon talakawa ne, shi ya sa arzikinsa ya ke da]a bunkasa, ko

ka] an ba ta yi min garga] in in yi takatsantsan da shi ba, abu guda] aya da na san ta yi min garga] i shi ne kada in kuskura mahaifina ya sami labarin ku] in.

Haka muka kasance ni da mahaifin kawata Alhaji Salisu a cikin halin sa~on Ubangiji, sai ma ya zamanto na daina shan wahalar talla, don daga na] auko ko na nawa ne zai saye gaba] aya, yana matukar kashe min ku] i na banza da na wofi, mun shafe a kalla watanni uku muna wannan harkar banza da wofin batun bangaren iyalansa kuwa wannan a banza na ke ganinsu, domin babu abin da za su nuna min, abin da suke gadara da takama da shi daga jikin mijin nasu to ni ma babu abin da za su nuna min don na sani, duk tsawon wannan lokacin da muka yi tare da shi, mahaifiyar tawa ba ta taba kwaba ta ba a kan in yi hankali da shi, ita abin da ta] auka a zuciyarta shi ne wai uban } awata ne, ita ba ta sani ba tuntuni labari ya sha banban don ya tashi daga uban } awata ya koma uban ya ta.

Ranar Alhamis ne 20/10/2000 da misalin } arfe goma na safe al'amarin ya soma yin tsauri, mahaifiyata ta shigo] aki na ta same ni na yi matu} ar mamakin tambayar da ta fito daga bakinta ina zaune ita kuma tana daga tsaye ta soma tambayata.

"Wai ke lafiya ki ke kuwa". Ta tambaya, ban gane manufarta ba sai na bata amsa da cewa.

"Lafiya nake inna me kika gani".

"Ina shakkar wannan lafiyar taki".

"Ni inna ban gane ba".

Ko da ta ga ban gane abin da take nufi ba sai ta soma yi min gwari gwari.

"Kin ga yadda jikinki yake sheki da kiba kuwa?".

"Kwarai kuwa na gani inna". Na ce "Ai tsabar koshi ne da kwanciyar hankali, haba inna ai ke ma kin san tunda na daina yin talla ai dole in yi kiba ai hutu ba abin wasa ba ne".

"Ke baki da hankali ne". Inji mahaifiyar tawa. "Ba irin wannan } ibar ake nufi ba".

"To inna ni ban gane manufarki ba".

Ko da taga da gaske ban gane ba, ba kuma zan gane ba, sai ta fito ~aro~aro ta fa] a min.

"To tunda baki gane ba bari in yi miki yadda zaki gane". Ta yi shiru

lokaci guda ta yi } asa da murya sannan ta ci gaba da cewa.

"Kina yin al'ada ko ba kya yi?".

Na] an ji kunyar ta ka] an amma daga baya sai na ajiye kunyar a gefe guda na bata amsa da cewa.

"Inna bana yi don na] an kwana biyu ban yi ba".

Ta yi 'yar ajiyar zuciyar sannan ta ci gaba da cewa. "To yausha rabonki da shiga al'adar taki".

"Na kai wata uku".

Me zai faru sai kawai na ga ta] ora hannu a ka ta sa kuka, tana fa] ar wa] an su maganganu wanda na ke jin su kamar sumabtu. "Yanzu 'yar nan wannan abin kunyar za ki janyo mana,

lallai baki da mutunci, daga cewa ki je ki yi talla shike nan sai ki biye da iskanci har a dura miki cikin shege, to yanzu sai kin fa] a min uban da ya yi miki wannan] anyen aikin ko in yanka ki".

Tana rufe bakinta sai ga mahaifina ya shigo gidan kai tsaye ya nufa] akin yana mai tambayar "Lafiya mene ne ya faru?".

Tun da nake a rayuwat aban taba ganin mahaifiyata ta durkusawa mahaifina ba sai wannan ranar, ta dur} usa har kasa tana cewa.

"Mallam dubi yarinyar nan yanzu abin kunyar da za ta janyo mana kenan?".

"Ba dai ta janyo mana ba sai dai ta janyo miki, amma mene ne ya faru".

"Mallam yanzu haka za ka ce kamar ba 'yarka ba".

"Ba dogon turanci na nema ba kawai ki fa] a min abin da ya faru".

"Mallam yarinyar nan kwai daga] ora mata talla kawai sai ta je ta kwaso mana wannan tafkeken abin kunyar cikin shege".

"Gaba] aya muka yi shiru muna sauraron abinda zai fito daga bakinsa,

ban sani ba ko bakin aiki ne da takaici suka hana masa yin magana da wuri, Abuna karshe da ya fito daga bakinsa shi ne.

"Ba za a yi min goyon cikin shege a gida ba don haka na sake ki saki uku, ki kwashe naki ya naki ke da 'yar taki ku bar min gidana".

Daga haka bai sake cewa komai ba sai ya fice daga gidan gaba] aya da farko mahaifiyar tawa ta soma yin noke noken babu inda za mu je amma yadda na ga uban nawa ya nuna zafinsa sai nake kuka shi ma yana da zafi, tun farko da zan fara talla da ya nuna zafinsa kamar na ranar nan to na tabbata da ba za a sami kafar da za a] ora min talla nan ba.

A wannan ranar ni da mahaifiyar tawa muka kwashe namu ya namu muka bar gidan. Kasancewar da akwai wadatattun ku] i a hannun mahaifiyar tawa sai ta je ta kama mana] akin haya, muka tare gaba] aya mahaifiyar tawa tafi] ora laifin a kaina wai bani da mutumci tunda ban san yadda zan tsare mutuncin kaina da kaina ba.

Da farko ban yi niyyar sanar da ita wanda ya yi min cikin ba amma daga baya sai na ga in ma na rufa asiri aikin banza ne don haka sai na sanar da ita ko wane ne, ba ta yi mamaki ba don ta san zai aikata, saboda ku] in da yake kashe min to ko aure na zai yi illa iyaka kenan.

Ta tisa ni a gaba muka je muka sami mahaifin kawar tawa, aka gaya masa abin da ya faru, ko da wasa bai yi wata gardama ba don ya san shi ne mutum na farko da ya soma tsallaka ni, kuma in ba shi ka] ai ba to bana yin mu'amala da kowa, da farko ya nemi a zubar da cikin amma ita mahaifiyata ta ce sai dai ya aure ni, shi kuma ya ce ba zai aure ni ba sai an zubar, ita kuma mahaifiyar tawa ta ce in har bai yarda ya aure ni ba to duk duniya sai kowa ya ji zancen, shi kuma don gudun kada asirin nasa ya tonu sai ya yarda da haka. Kowa ya yi mamakin yadda aka yi na yarda cewa zan auri mahafin } awata, wasu suna cewa ban kyautaba.

Duk duniyar nan in ba Allah ba ne ya rufe maka asiri ba to babu wanda ya isa ya rufa.

Ba a yi cikkakken sati guda ba sai da gaba] ayan asirin ya tonu. Gaba] ayan matansa guda uku ba bu

wacce ta rage a gidan, sun fice sun barshi wai su ba za su iya wannan abin kunyar ba, shi ma tun yana jin kunyar har 'yan koransa suka zuga shi cewa wai ya daina jin wata kunya tunda ba da ga kansa aka fara ba, kuma ba daga kansa za a kare ba, ni ma an tsangwame ni sosai musamman ma } awaye na da suke cewa na ci amanar kawata tunda har na yi lalata da ubanta ya yi min cikin shege, kuma zancen] aurin aurenmu an fasa saboda addinin musulunci bai yarda da haka

ba wai dole a bari sai na haihu, dole muka ha} ura yanzu dai jira muke yi sai na haihu sannan za a] aura mana aure ni da mahaifin } awar tawa.

To kin ji babban dalilin da ya sa take ce miki na ci amanar ta wai saboda na yi iskanci da mahaifinta, in ma cin amanar ne sai dai ta ce mahaifinta ya ci amanarta.

Don haka ina kira ga iyaye mata masu jarabar son abin duniya da su dinga yin ha} uri da matsayin da Allah

ya sauke su domin kuwa kowa ya yi kokarin ya tara fiye da abinda Allah ya nufe shi to ya gamu da wahala.

Sannan kuma ina kira ga iyaye maza masu tsoron matansu da su dinga yin kokari suna fin karfin matansu don kada a yi musu sakiyar da ba ruwa.

Na gode.

ME YA SA SU KE HARARAR JUNANSU?

RAHOTO NA MUSAMMAN

Wata rana da } arfe biyu na Azzahar na zo zan gifta wani gida } ayataccen gaske kai da ganin gidan ka san shi ma mai gidan ha]a]] en gaske ne, don ko duk wanda ya kalli yadda aka tsara shi gidan da fasalinsa ya san an yi aiki da kwakwalwa, kuma naira ta yi kuka.

To lokacin da na zo zan gifta ta } ofar gidan ne, sai na ga gidan cike da mata da yara, kai abin sai wanda ya gani, to abin ka da mai son ya ji kwakwaf, sai na koma kusa da wani yaro na ce, da shi "Kai don Allah nan gidan waye?". Sai yaron nan ya ce "Ai na Alhaji wane ne". Sai na kuma tambayarsa, "To me ake yi na ga gidan cike da mata?". Sai ya ce "Ai Amaryarsa ce ta ke tarewa, da ya aurota daga } asar Niger". Ko da na ji haka sai kuma na ga alama, don ko 'yan matan Niger] in da yawa, tun daga Hausawa har zuwa Abzinawa da Zabarmawa.

Kuma aka ce min ai Amaryar yar lakwal ce Ba'abziniya, kuma angon da alama yana ji da Amaryar nan tasa. Don ko maka] a da masu wasanni na Nageriya da Niger duk sun ha] u sai shagali kawai ake ta gocewa. To ni a duk abinda ya fi] aukan hankalina bai wuce wani gungu biyu na mata da na gani ba. Lokacin da aka fito kallon 'yan wasan koroso.

To, sai na lura tsakanin wancan gungun da] aya gungun ana wani irin kallon kalo. Ni a raina sai na ce lallai akwai Magana wai da "Gawa ta ri} e mai wankanta". Sai na so na san su waye, ~angarorin nan guda biyu? Na gano ~angaren guruf na farko na Ungulaye ne ba kazar kowa ba, yan

wasan shirin fim mata.

Su kuma ~angaren guruf na biyu, na matan aure ne, na jari mai da suke fitowa ne a fina-finan Hausa. To sai mamaki ya kama ni har na shiga tunani, me ya jawo wannan zaman doya da manja tsakanin ~angarorin guda biyu.

Amma bayan bincike mai zurfi, da bin diddigin abubuwa, sai na gane Ummul haba isun wannan rashin jituwa, daga bakin wata tsohuwar 'yar wasan fim wacce Allah ya tarfawa garinta nono, ta yi aure ta bar wannan sana'a ta wasan fim. Kamar yadda suke] auka, ko da ya ke akwai ayar tambaya a kan maganar. Wanna baiwar Allah ta nemi kar na ambaci sunanta. Abin da take ce min shi ne:

"Ka san mu mata Allah ya sa mana kishi, duk wata mace tana da irin nata, wata yana da zafi, wata kuma na ta yana da saisa-saisa, to a gaskiya ba wa] anda suka ha] a wannan rashin jituwa illah su mazaje da suke fitowa a shirin fim. Mutum ne zaku ri} a fitowa da shi a wasa, amma sai ka ji ko bayan fim] in yana nuna maka cewa yana sonka. Kuma har ya ri} a nuna in ka yarda to shi da gaske yake, kuma ka san yadda ala} a ta ke tsakanin mace da Namiji. Ita mace kullum wanda zai nuna mata ya damu da ita take so, da kuma rarrashi da kalamai masu da] i. Kuma na ci da kwantar da kai, shi ma ya kansa namiji cimma burinsa wurin mace.

Kuma ka san zuciya da sha'awace-sha'awace, kai ka san Namijin nan yana da aure in ka ce masa ya zai yi da matarsa, sai ya ce, ai ba don ita ka] ai aka yi shi ba. Kuma wani

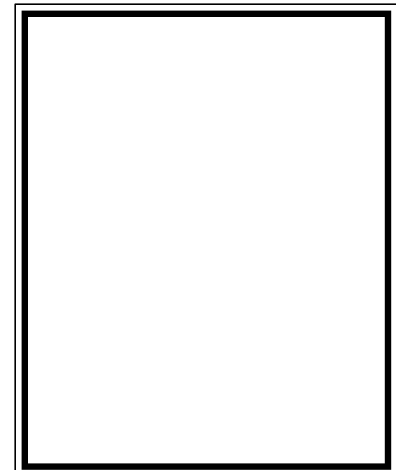
lokacin ta hanyar wasan nan, sai ka ji zuciarsa ta kwanta da abokin wasan naka, Mutane kuma da suke kallo suma wani lokaci suna } ara cusawa zuciya wani abu, ta su ri} a danganta wata ala} a tsakanin wani] an wasa da wata 'yar wasa.

Kuma daga nan sai a yi abin nan da masu Magana suke fa] a. "Abu kamar wasa } aramar magana ta zama babba". Kuma ka sani duk wata 'yar wasa da take wasa abu na } arshe da take so ta samu shi ne miji. Ga su kuma jariman kyawawa, ya ya 'yar wasa ba za ta yi kyarkyarar] an wasa Namiji ba? Gaya mini fisabilillahi?

To, idan 'yar wasa ta ga aure ya } i yiwuwa, sai ta ri} a jin haushin matar jarumin. To ka ji dalilin hararar da 'yarwasa take wa Matar] an wasa ta aure.

Amma su matan 'yan wasa na aure, abin da yasa, suke jin haushin 'yan wasan fim mata, suna da dalilinsu.

Ka ga dai babu wata mace a fa] in duniyar nan da za ta yarda cewa

Mijinta zai ri} a caku] uwa da mata kyawawa kamar irin na fim, ana wasa ana dariya da annashuwa, amma ta ce zuciyarta ba ta sosu ba? Yo, ba matar da bata da ala} a da mijinka ba ta ko wace hanya, ko kishiya ce, kaga tan haba-haba da miji ai sai zuciya ta sosu? Saboda Allah fa?

Kuma abin haushin Mijinka ya tafi shirin fim, wani lokaci har ya ce can zai kwana, yaya mace mai zafin kishi ba za ta ji haushin 'yar wasa ba?

Kuma wani abu mai matu} ar ban haushi irin na 'yan wasan fim maza, sai ka ga mijinka a fim yana wata irin ala} a ta auratayya mai kyau da 'yar wasa, Alhali ke matarsa ta gida ba zai yi irin wannan ala} a da ke ba.

Duk wani] an wasan fim Namiji yana matu} ar kishin matarsa, da wani namiji za a ce, ya zo neman ganin matarsa, ya ji labari ma, ballantana a ce ya gansu suna magana ya ya ke nan zai ji?

Amma ba sanin ya kamata da tunani, kina zaune sai ki ga wannan yarinya budurwa ko wata mace bazawara ta kwa] o miki sallama, wai ta zo wurin mijinki ta ganshi. To ta ganshi saboda me? In ganinsa take so ta yi, kaset bai ishe ta ba? Me ye na biyo shi har gida? Wataran ma har da tsaraba. Ofis] in ma da ake ha] uwa bai isa ba.

Kuma wallahi wasu sun san Mazajensu, suna da wata ala} a ba ta shirin fim ba, da wasu yan wasan mata. Amma a halin yanzu a nan zan tsaya bisa dalilin kallon kallo da ake yi tsakanin 'yan wasan fim mata, da matan aure na jarimai maza.

Idan hali ya yi, a hirarmu ta gaba zan tona maka asirin wasu jarimai na irin ala} ar da suke da ita da 'yan wasa mata.

Daga nan ta ja bakinta ta tsuke. Idan ta numfasa nan gaba kun ji.

Sai dai kafin wannan lokaci, zan so in ji shin wannan labari da wannan tsohuwar 'yar wasa ta bani gaske ne ko shaci fa] i ne, kuma wa ake tsammanin ta fasa min wannan } wan?

Muna sauraron Amsa

Assalamu Alaikum

Daga

S.M. Durumin Iya

P.O.Box 12325,

Kano Nigeria

TATTAKI CIKIN ZAMUNNA

Afirilu 24, 1985

KANO: ASIBITIN MURTALA

Daga Yusuf Adamu

Dokta Salim ya dubi agogon da ke hannunsa ya ga cewa lokacin cin abinci rana ya yi, ya gyada kai ya ce a ransa `a gaskiya wannan aikin ba karewa zai yi ba, gara in tafi gida. Maryama na can tan jirana. In na dawo na ci-gaba'. Ya kira Nas ya ce mata `Zan tafi break, patients su jira sai na dawo, karfe biyu.'

`To likita' ta amsa masa. Ta fita ta sanar da marasa lafiya masu son ganin likita. Dokta Salim ya fito ya nufi motarsa. Matashi ne, bai wuce shekaru talatin da uku ba, yana da matsaikacin tsawo, fari ne mara jiki. Ya yi karatunsa ne a Rasha, kuma ya yi kaurin suna a Asibitin Murtala saboda ra'ayinsa na Makisanci. Wani abu da kuma ya yi suna akai shine yadda yake tsananin matarsa. Don har an tsegumin cewa matarsa ta shanye shi. Mijin Hajiya ne shi.

Maryama ta rungume mijinta a lokacin da ya shigo cikin gida. Ta karbi jakarsa ta ajiye a kan wata doguwar kujera. Ta cire masa kwat dinsa ta sargafe. Wani abu da ya kara tabbatar da ra'ayin Dr. Samir na Makisanci shine manyan hotunan ginshikan Makisanci watau Karl Marx, Vladimir Lenin da Leon Trostsky.

`Darling me kika shirya mana ne yau'

`Farar shinkafa da salak'

`Kamar kin san abin da nake sha'awa kenan'

Suka hau babban teburin cin abinci suka soma ci suna tadi.

Krrrrr, Krrrrr! Tarho ya buga. Maryama ta dauka

`halo, wanene ke magan?'

`Usman ne. Mai gidan yana nan?'

`Yana nan, lunch muke yi. Bari in baka shi' inji Maryama

`Wanene?' Dr. Samir ya tambaya

'Dr. Usman ne' ta ce

`Ba ni shi' ya ce

Ta mika masa ya karba `Dokta. Usman' inji Dokta Salim

`Na'am Dokta Salim" Dr. Usman ya amsa suka fashe da dariya.

`Any news?'

`Zan so mu hadu yau da dare, ko za ka zo gida na dina, na aikawa Alhaji Musa.

Akwai wani abu da nake so mu tattauna akan Old Boys'.

`Is alright, zan zo. How is Hauwa?'

`She is fine and as sweet as ever' inji Dr. Usman

Suka yi Sallama.

2

Dokta Usman malami ne a sashen ilmin kufai a Jami'ar Bayero. Shi kuma Alhaji Musa a halin yanzu Dan Kasuwa ne kuma ustaz ne. Su ukun nan abokai ne sai dai kowa ra'ayinsa ya sha banban. Jama'a na matukar mamakin yadda ma har suke abota suke kuma zama tare. Duka tare suka yi makarantar Firamare da Sakandare.

A barandar gidan Dr. Dr. Usman dake sabon mazaunin Jami'ar, su Dr. Usman na zaune shi da Dr. Samir suna jiran Alhaji Musa. Bayan kamar mintoci goma Alhaji Musa ya tsaya da motarsa a kofar gidan Dr. Dr. Usman. Ya fito ya nufu su.

`Don Allah ku yi hakuri, motar ce ta mutu a hanya.'

`Ba shan kai'

Alhaji Musa ya zauna. Suka ci gaba da cin abinci suna tattaunawa.

Dr. Usman ya ce wa abokansa `Ina so ne mu tattauna akan irin gudunmuwar da

za mu bayar. An aiko mani da takardar gayyata akan shirin bikin cikas Firamarenmu shekaru hamsin da fara karatu. Sai na ga zai yi kyau mu tattauna ko wane irin taimako za mu bayar. Wannan ne dalilin kiranku. Me kuka gani?'

'Is alright, ba matsala, duk abin da aka shirya ya yi.' Inji Dr. Samir.

Suka dai tattauna aka yi matsaya.

'Wannan ya yi' Alhaji Musa ya ce. Suka ci gaba da tattauna wasu abubuwa kuma.

'Na ji an ce wata mujalla a Ingila ta buga labarin cewa an gano kabarin annabi Musa Alayhissalam. Har ma wai an buga hoton' Dokta Usman ya ce

'Kai, anya kuwa?' inji Alhaji Musa.

'Wa ce magazine ce ta buga labarin?' Dr. Samir ya tambaya

'An ce THE SUN ce'

'To a nemo mana mu saya mu karanta' Alhaji Musa ya ce, sannan ya ci gaba da cewa 'Ai kun ma tuna mani wani abin al'ajabi da aka yi yau a cikin Birni'

'Me aka yi?' Dr. Samir ya tambaya

'Kun san ana yin sabon titi ta wajen mandawari ko?'

'Yes?' Dr. Usman ya amsa

'To Gireda na hage hanyar sai ta hako kabarin wani Bawan Allah'

'Bawan Allah Kamar yaya?' Dr. Samir wanda da bai damu da maganar ba ya tambaya.

'To da aka tono shi sai aka tarar da shi lafiya kalau kamar yau ya mutu, babu abinda ya same shi. To in ba mumini ba wane ne zai zauna a kasa na tsawon lokaci ba ta rududdugar da kashin sa ba?' Alhaji Musa ya furta.

'Shi kadai ak hako ka an hako da wasu ko wasu abubuwa?' Dr. Usman cikin zakuwa ya tambaya.

'Shi kadai. Ai tsayar da aikin aka yi. Mutane suka yi dafifi suna neman tabarraki'

'To ka ji irinta ba' inji Dr. Samir. Ya ci gaba da cewa 'Su Mutanenmu sun cika duhun jahilci. Menene na wani neman tabarraki kuma. Kuma ma an bincika an gano cewa gawar ta dade a wurin, in tadade an bincika yanayin kasar ko an samar da wani bayani a kimiyan ce da zai gamsar da mutane?'

'Kai fa tsiyarka kenan' Alhaji Musa ya soma cewa

'Kun ga wannan labari muhimmi ne a wurina dole gobe da safe in je in bincika, kun san ya shafi aikina ta wata fuskar, Alhaji Musa menene gaskiyar labarin?' Dr. Dr. Usman. Ya tambaya.

'Gaskiya ne mana, shi ikon Allah ai ya fi da haka. Ka san kasa ba ta cin naman mumina da kuma manyan kafirai. Sai dai su kafirai bushewa suke yi su yi baki, shi kuwa wannan bawan Allah kamar yau aka binne shi, haka aka tono shi.' Alhaji Musa ya ce.

'Wai kai ka dami mutane da wani hasashe mara tushe a kimiyya' Dr. Samir ya harzuka.

'Wane hasashe kenan' Dr. Usman ya tambaya

'Cewar da na yi wai bawan Allah ne. Dr. Samir kana nufin cewa Allah ba zai iya adana gawar mumini ba sai da wani scientific explanation?' Alhaji Musa ya tambaya.

'Mu we need explanation for every thing' Dr. Samir ya

amsa.

'Ni kuwa bari in tambaye ka Dr. Samir, shin baka taba jin labarin mutanen kogo ba ne?' Alhaji Musa ya tambaya

'Na taba ji, but what is the scientific rationale na labarin na su?' 'Kai a bar wannan magana, kar ku shiga sabo. Ka san gogan naka har yanzu Makisanci bai sake shi ba. Gobe da safe zan biyo maka Alhaji Musa mu je mu bincika'. Dr. Usman ya katse maganar. Haka dai suka yi sallama kowa ya koma gidansa.

Yuli 17, 1985

CIBIYAR NAZARIN HARSUNAN NIJERIYA, JAMI'AR BAYERO.

Taron Kasa-da-Kasa akan Harshe da Adabin da kuma Al'adun Hausawa da ake gabatarwa a cibiyar Nazarin Harsunan Nijeriya dake Jami'ar Bayero ta Kano a bana ya jawo kace-kace a sanadin wata takarda da Farfesa Hambali Jinju ya ya gabatar akan Asalin Hausawa. Farfesa Junju ya kara jaddada hasashensa akan cewa asalin Hausawa daga Masar ta Dauri ne. Ya kara da cewa 'Shekaru ashirin na yi ina wannan bincike, kuma dukan hujjoji da suka shafi

harshe
d a
k a r a
b a y a n

n a w a .
c e w a

D a u r a

c e .

masu cewa Hausawa na zaune ne a Tsakiyar hamadar Sahara kafin ta sauya ta zama hamada har yanzu sun kasa tabbatar da hasashen su da hujjoji kwarara. Ku duba tsarin nahawun Misarawan dauri ku kwatantashi da na Hausa za ku tarar akwai dangantaka mai karfi. Ba ri in rubuta bisa allo ku gani ku kuma auna. Farfesa Junju ya nufi kan allo ya zana wasu alamomi na tsohon rubutun Masar ta zamanin Fir'aunoni ya yi bayanai. Haka aka ci gaba da taron har ya gama gabatar da makalarsa.

A lokacin da aka som tambayoyi ne fa wasu gungun masani su ka yowa Farfesa Junju caa. To amma wani abu da ya daurewa mutane kai a wurin shine da wani mutum d ba awaye da shi ba ya tashi ya goyi bayan Farfesa Junju har ma ya gabatar da wani hasashe mai nuna cewa akwai shaidu na al'adu da za a iya samu a Birnin Sumare inda kanta ya zauna dake nuna cewa lallai asalin Hausawa daga Masar ta Dauri ce.

Haka dai aka tashi a taron kowa kansa a daure.

JANAIRO 17, 1995

SAHEN NAZARIN KUFAL, JAMI'AR BAYERO TA KANO.

'Hello, Maryama ce?'

'Ni ce Usman'

**GIREDANA
HAƎ HANYAR
SAITA HAKO
KABARIN WANI
BAWAN ALLAH**

da al'ada
addini na
goyon
wannan
hasashe
Zancen
Asalin
Hausawa
wannan
Tatsuniya
Kuma

`Don Allah ki cewa Salim lallai ne ya ganni nan da karfe hudu a ofis'
 `Lafiya dai?'
 `Lafiya kalau, wani muhimmin abu ne nake son mu tattauna da shi akai'
 `In ji dai ba kanwa za ka yi kawata ba?'
 `Haba? Ku fa kullum tatsuniyar gizo ba ta wuce Koki. Ku je ku biya malamanku'
 Suka fashe da dariya suka yi sallam.

`Farfesa McGill wannan abu da daure kai yake, dubi hoton nan, ba shi da banbanci da matar wani abokina'
 `Da gaske?'
 `Kwarai kuwa. Na yi masa waya na ce lallai ya zo yau kafin karfe hudu'
 `Da alama za mu dauki duniya da wani sabon abin al'ajabi. Za mu gano wani sabon abu ga dukan alamu' inji Farfesa McGill cikin zumudi da kyautata zato.
 Kwan, kwan kwan' aka kwankwas kofar ofishin Farfesa McGill. Dr. Usman ya tashi da sauri ya bude kofa. Dr. Samir ne ya karaso.
 `Na ji sakonka wajen Maryama. Ina zuwa ofishinka sai naga notice cewa kanan nan. Lafiya?'
 `Lafiya lau. Zauna' inji Dr. Usman
 Dr. Usman ya gabatar da abokinsa ga Farfesa McGill sa'annan ya gabatr da Farfesa ga Dr. Samir. Suka gaisa. Sannan Dr. Usman ya ci gab da bayani.
 `Dr. Samir, ka san mun je Expedition Birnin Surame. Kuma na gaya maka mun samo abubuwan ban mamaki da za su kara bada haske akan Hasashen Farfesa Junju akan asalin Hausawa.'
 `That's right'
 `To jiya mun gama aiki akan wasu yan hotuna da muka hako, sai na ga cewa daya daga cikin hotunan na Maryama ne'
 `Maryama like how?'
 `Hoton ba wai kama ya yi da ita ba, a'a ita ce. Banbancin kawai shine a hoton tana sanye da kambin Fir'aunonin Masar a di-dai zamanin Fir'auna Akhanaten' inji Dr. Usman
 `Ci gaba da bayani'

`Fir'auna Akhanaten shine Fir'auna da ya ya sauya tsarin addinin da Misrawan Dauri suke bi na bautar alloli da yawa ya maida su bautar Ubangiji guda daya tilo da ya kira ATEN...."
 Dr. Samir ya katse masa hanzari `A takaice yanzu ina hoton?'
 `Dr. Usman ya nemi Farfesa McGill ya bada hoton. Ya mikowa masa shi kuma ya mikawa Dr. Samir. Hannunsa na rawa ya karba ya duba.
 `Exactly wannan Maryama ce. But this is unbelievable'
 `Good! Yanzu menene abin yi?' Dr. Usman ya tambaya Dr. Samir ya masa cikin hanzari `Ni ban san abin yi ba, amma abin need some explanations'
 `Idan ba za ka damu ba zan yi maka wasu tambayoyi' inji Farfesa McGill
 `Go ahead' Dr. Samir ya bada amsa kai tsaye.
 `Menene asalin matarka, daga ina ta zo?'"
 `A gaskiya ba zan iya ce maka ga daga inda ta fito ba. Abinda ya faru shine, wadanda suka rene ta sun gaya mani cewa sun tsince ta a wani wuri da aka yi hatsari. Kowa ya mutu sai ita kadai ce kawai ta rayu. Sun yi cigiya ko za a gano iyayenta ko wasu danginta, amma ba a gano su ba har ta yi aure.' Dr. Samir ya masa iya gaskiyarsa.
 Farfesa McGill ya kara tambayarsa `Ko ka taba lura ko tana da ra'ayi ko sha'awar Tarihin Dauri musamman ba na Masar?'
 `A gaskiya ba ta damu da tarihi ba. Ta fi ma sha'awar ilmin Taurari da kuma daukar hoto."
 `Ni ina ganin abu mafi kyau da za mu yi shine mu neme ta mu tattauna da ita sannan mu nuna mata hoton kila za ta iya tuna wani abu, ko me kuka gani?.' Inji Dr. Usman
 `No problem. Yaushe za ku shirya?'
 `Ko yausha ka shirya mu a shirye muke' Dr. Usman ya amsa.
 `To mu tafi" Dr. Samir ya ce.
 Su uku suka fito daga ofis suka nufi gidan Dr. Samir kowa cikin zullumin abin da zai biyo baya.

Mu kwana nan, za mu ci-gaba

TA CINNA WA AUREN MU DA ARZIKIN MU WUTA

Ba zan ta~a mantawa da ranar ba, ballantana kuma lokacin da ya motsattson ba} on nawa ya sauka ba.

Abin ya faru ne } arfe goma sha biyu daidai na ranar wata juma'a a ranar ana fama da zafi biyu, ga zafin aljihuna na fatara ga kuma zafin gari, abin ba} in ciki kuma shi ne babu alamar hadari a sararin subahana ballantana ma a sa rai da ruwan sama.

Tun da na fita sallar juma'a a ranar ban koma gida ba sai } arfe goma sha } aya saura kwata. Wannan kuwa ya faru ne saboda abu biyu na

farko shi ne aljihuna a } one yake } araf, babu ko da } arfunfuna ballanta a sa rai da } wandala, ba a ma zancen takardun murtala ballantana su zuma gidan da } i. Dalili na kuma na biyu shi ne ko ka } an ko kusa ko alama matata ba ta san babu ba ballantana } addara, domin in ka ga zaman arziki tsakanina da ita shi ne a ce ina da yan sulalla, amma in har na sami kaina a halin irin na wannan ranar juma'ar to ni kam na shiga dubu talatin bama uku ba.

Lokacin da na isa gida } arfe sha } aya saura kwata, tuni mutane sun

--Naziru Adamu Salihu

shisshige gidajensu, wasu kuma da dama sun yi shimfi } u a } ofar gidajensu, ko wannensu a tuttu~e kamar 'yan kokawa suna ta sharar barci. Wani mutum da ke kwance daf da } ofar gidana ya ja munshari shar!!! Kamar rago, sannan ya yi mi} a ya sake komawa barci abinsa, ya barni nan tsaye kirjina na dakan uku - uku domin na tabbata yau akwai masifa, domin tun da garin Allah ya waye ban baiwa matata Mariya ko da } wandala

ba.

Tun daga }ofar gida na cire takalmansa sannan na rungume su a }irjina na nufi gidan cikin san] a ina mai addu'ar Allah ya sa masifaffiyar matar nan tayi barci. Wani t a t t a u r a n murmushin ya}e ya su~uce min sannan kuma w a n i s a s a n y a n gumi ya kwararo tun daga tsakiyar kaina har zuwa gadon bayana, lokacin da na hango wutar]akin a kashe. Tabbas ta yi barci. Na ce da kaina na bu]e labulen]akin a hankali sannan na nufi inda gadona yake, babu zato ba tsammani sai]akin ya gauraye da haske. Na yi tururus da ni, kamar wanda ya fa]a cikin fasasshun bulallukan}asa.

"San]ar me ka keyi". Munafiki wato ka yi tafiyarka ka barni a nan babu abincin safe balle na rana, shi ne sai yanzu kuma ka]ebo jiki simisimi za ka kwanta ko, ka rungumo wasu jajayen takalma kamar nama a }irji, to ai sai ka koma idan ka fito ko?"

Na yi shiru ina dubanta, Mariya zaune ta ke a bakin gadon gashin kanta a tsefe kamar she}ar ungulu, sau da yawa na kanyi mamakin abin da ya sa na ke mutuwar sonta. Ha}i}a kam yanzu ta fara isa ta.

"Mariya". Na kira sunanta a sanyaye.

"Ina son ki gane abu guda, duk abin da Allah ya }udurta a kanki ki]auke shi a matsayin }addara, sanin kanki ne mariya ba farin cikina ba ne na barki da yunwa, kuma rashin zuwa da wuri da bana yi ba wai sanki ne bana yi ba, fa]an ne bana so, yanzu a ce har yanzu dai Mariya ke ba ki san babu ba, kin san fa..".

"To]an jarida!". Ta katse ni.

"Tsara ni, ai daman ka saba, kullum sai ka]auko wani wangamemen bakinka haya! Haya!". Ka cika min kunne to wallahi bari in fa]a maka in za ka sake sana'a ka sake domin ni na gaji da wannan jallaku jallan sana'ar taka kai kullum a babu

kamar ~eran masallaci, kai wallahi kai dai da..."

Tayi shiru bata karasa ba tana kallon alamun tambaya karara a cikin. Idanunta gaba]a ya muka dubi kofar daki.

Motsin me nake ji haka sashin wani abu kamar kakarin amai. Taca dan bakonta na ruwa

Bari naje na duba na ce da ita. Ban jira ta sake cewa komai ba sai kawai nayi wuf na nufi waje, domin damin tuni ni ta gama gundurata, domin maganar ma da nake a dole nakeyi domin dai kawai tabarni ranta.

Gabana yayi ras lokacin dana ga mutun shirim kwance a tsakar gida. Agefensa wani]an buhun leda a ciki da abubuwa dake tunani tsummokarane, domin duk dayake bana iya ganin fuskarsa sosai a cikin duhun daren, wurin dake fits dake, jikinsa, yaisa yasanar dani cawa mutumin tsohone.

Ciwoo!! Ah!. tsohon ne ke fa]i cikin shakakkiiyar murya maiban tausayi. Wanene murya ta tambayeni daga baya- baya- najuyo na dubeta sannan nace. "Nima ban sani ba wallahi daukomin dai cokali in duba in gani". Tayi tsaki

Sannan tace. Yanzu haka ma irin tsofaffin iskar nan ne masu shayeshaayen muyagun kwayoyi. Dubi fa wani uban buhu kamar kayan alhaki.

"Kinga ba surutu na tambaye ki ba, cocilan na ce ki]auko min". Ta juya gami da wani }wa} }waran tsakon da ma} wabtama na iya ji. Ba a da]e ba ta dawo da cocilan a hannunta ta mi}o min.

"W a y y o ... wayyo!!". Tsohon ya fara mur}ususu a tsakar gidan. Na haska shi da cocilan ga mamakina sai na ga ashe tsoho ne tukuf fiye ma da yadda na ke tsammani. A yadda na ga alamunsa almajiri ne. Tausayinsa ya kama ni.

"Allah sarki ashe ma almajiri ne, ina jin bashi da gata"

"Me abin Allah sarki]in a gurin wa]annan tsofaffin banzan". Mariya ta ce tana tatta~e baki.

"Ke dai wallahi ba ki da imani, amma ko]an shaye-shaye ne ai kya tausaya wa rai ki kuma girmama shekarunsa, ballantana abin da baki da tabbas".

"Ka ga malam,]auke mana wannan jarabar daga gida, kai shi can waje kada ya je ya mace mana'a a gida, kuma kar ma ka wani wayance da taimakonsa, yau sai ka fa]a min inda ka tafi ka da]e, kaga tafiya ta ka same ni a]aki in ka jefar da shi, haba wacce irin jaraba ce wannan ji fa]oyi ma ya ke yi, an ya kuwa ba ma mushe ba ne a cikin buhun nan". Mariya ta ruga]aki da gudu ta barni a gurin ina duban tsohon yana mur}ususu.

Na sunkuya a hankali sannan na fallafo kan]an tsohon. Na ce.

"Sannu baba me ke damunka ne?". Tsohon ya yi shiru na]an lokaci kansa a hannuna, numfashinsa samasama sannan sai ya ce da ni cikin ra]a.

"[ana... kada ka damu sai ka san abinda ke damuna domin ba... za ka iya magance min cutata ba, na san mutuwa zan yi, ina...". Tari ya she}e tsohon. Bayan wasu 'yan lokuta, sai ya ci gaba.

"[ana don Allah idan na mutu, ka taimaka a yi min jana'iza bani da kowa garin nan, yawon bara ne ya kawo ni, na fi shekara talatin a garin nan". Ya yi shiru kamar barci ya]auke shi.

"Baba". Na jijjigashi sai na ga hannunsa ya mimmi}e.

"Baba". Na sake kiran sunansa.

"Ga....ga buhuna nan na baka duk abin da ke cikin...sa. Allah ya yi maka albarka...".

Kansa ya fa]i gefe guda. Ban ko damu da sai na sake jijjiga shi ba na san tabbas ya mutu, domin mahaifina ma a hannuna ya mutu.

"Mariya". Na kwalla mata kira, nan da nan ta rugo da gudu babu mamaki irin yadda na yi kiran ne ya tsorata ta, ta taho cikin gaggawa, amma duk da haka hancinta toshe ta }araso.

"Don Allah ka]auke buhunnan,

wannan]oyin daga cikinsa ya ke busowa".

"Ai mai buhun ma ya mutu". Na ce da ita idanun Mariya suka fito }ulu-}ulu kamar idon kwa]o.

"Ai sai da na fa]a maka, to ai shike nan sai ka kwana da shi, kuma ka tabbata ka]auke mana wannan tsinanen buhun mai warin tsiya".

Ta nufi]aki cikin sauri tana haki. Na yun}ura jikina na rawa na tallafi gawar dattijon, na nufi gindin }atuwar bishiyar mainan da ke gidan na kwantar da shi a hankali, sannan na]auki tabarmar keso a]akin girke-girke na lullube shi da ita. Abin da ya kamata na yi shi ne na fara kirawo 'yansanda na yi musu bayani kafin a ce mun binne shi domin na san babu wanda zai yarda

ya ta~a gawar da bai sani ba. Na nufi }ofar gida jikina nan rawa, ban damu da na binciki me mariya take yi a]akin ba, cikin sauri na nufi ofishin yansandan, na fara tafiya kenan sai buhun]an tsohon nan ya fa]o min .

"Ga buhun nan na baka duk abin da ke cikinsa".

"Shin mene ne a ciki?". Na tambayi kaina. Wani ha]amammen ~angare da ke zuciyata ya ce dani koma ka gani. Nan da nan na juyo da gudu - gudu. Me yiyuwa tsummokaran banza ne, amma dai gara na]auke na ~oye su, kada mariya ta jefar da shi, tunda ta ce wari ya ke yi. A lokacin ne to al'amarin ya faru.

Tun daga zauren gidan na fara jin }aurin wuta, kamar ana }ona wani abu. Na }ara sauri gudu-gudu. Na yi

urus ina duban Mariya cikin ka]uwa.

Mariya na tsaye a kan bunu, ashana da galan]in kalanzir a hannunta, duk da yake tsakar gidan babu }wan wuta haka dai rana tsakar gidan haskakewa ba, sakamakon wutar da ke cin kusan rabin buhun da]an tsohon ya bar min.

"Mariya baki da hankali ne!!". Na nufi randa da gudu, na cicci~o'yar }aramar randar cike da ruwa na nufi buhun da ita ina zuwa sai na jefa ta a kan buhun, ta fashe sannan a take ruwan ya kashe wutar. Jikina na rawa na wafce cocilar da ke hannun Mariya cikin fushi, na sunkuya sannan na haska cocilan kan buhun, na sa hannu]aya na janyo buhun daga cikin }asaken fasasshiyar randar. Mariya ta fashe da

dariya.

"Haba wannan wari har ina. Ace mutum...". Ba ta }arasa ba, domin ita ma idanunta na kan buhun da na]ago, ina]agawa sama sai wasu takardu dami dami suka fara zazzagowa daga ~angaren da wutar ta cinye na buhun.

Yawun bakina ya }afe, Hankalina ya tashi, sannan zuciyata ta fara harbawa. Takardun da suke zazzagowa daga cikin buhun ba wasu takardu ba ne da suka wuce takardun da kullum suke sani tashin hankali ni da Mariya.

Na sake karka]a buhun, sauran dami-damin tsofaffin Naira hamsin hamsin suka }arasa zubowa a gaban Mariya, to sai dai kuma ba dan duk bakinsu ya ciccinye da wuta ba, da a take a lokacin na zama miloniya, na sa hannu in birbirkita tarin }onannun

ku]in, amma babu wacce za ta moru. Tuni duk mun manta da gawar da ke gindin bishiyar.

"Na shiga uku na lalace". Mariya ta fashe da kuka.

"Wayyo Allah yau na }ona arzikinmu da hannuna! Wayyo! Wayyo Allah".

"Ke! Yi min shiru mutuniyar banza! Ke dai Allah wadanki wallahi, na ma sake ki saki]aya, maza maza ki fice cikin daren nan kafin an dawo da 'yansanda!".

Na ruga da gudu na nufi ofishin 'yan sanda, ba}in ciki kamar na dawo na sha}e mariya.

Ko da na fara gudu-gudu, sai na jiyo Mariya ta fara kwala ihu tana kururuwa. Na san kafin na dawo mutane sun gama cika gidan ma}il, jaraba goma da ashirin, ga yiwa 'yan sanda bayani, ga kuma asarar da ina tsammanin har bayan rayuwata ba zan sake irinta ba.

Lokacin da muka iso }ofar gidan da 'yansanda tuni mutane sun cika ma}il, suna kallon mariya kwance a kan }onannun ku]in.

Wakilin taskar labarai ya sulalo daga cikin taron mutanen, ya kunna 'yar }aramar rediyonsa ya ce.

"Assalamu Alaikum me za ka iya cewa a game da abin da ya faru, shin ko filin taskar labarai zi iya samun wani abu daga gurinku?". Na dube shi cikin takaici na ce.

"Babu abinda za ka samu daga gurina, sai dai kuma in kana so kana iya biyo ni cikin gidan ka]auki sauran }onannun ku]in me yiwuwa suna iya fa]a maka tsahon shekarun da]an tsohon ya yi yana bara kafin ya tara su".

Na ture shi daga gabana, sannan na wuce gaba yansanda suna bina a baya muka shiga cikin gidan.

GIZA- GIZAN SADARWA NA DUNIYA (INTANET)

Saboda yawan zagi, tsana da kutungwila wanda Hausawa ke sha a } asar nan, har ya zama abin haushi kayi } o} arin karanta jaridun } asar nan. Kusan kullum'yan Arewa sune suke shan mita gurnani da zagi.

Amma abin sha'awa shine yadda wa] ansu manazarta ke } o} arin ya] a al'adar Hausawa a duniya ta wata hanyar sadarwa wacce ta fi fiye da shekaru ashirin, amma sai kwanakin nan ta fara } arfi anan } asar. Wannan hanyar ita ce wacce na kira Giza-gizan Sadarwa na Duniya ko kuma intanet. Kafin in yi bayanin yadda wannan hanyar sadarwa ta shafi ra'ayinmu a kan Hausawa, zai yi kyau in yi bayanin wannan hanyar ga wa] anda ba su waye da ita ba.

Kafin in fara sosai, zai yi kyau in shimfi] a tubalayan fahimta, watau fundamental concepts masu dangantaka da Giza-gizan Sadarwa da ainihin ma'anominsu da Turanci. Yin haka wata } ila ya tai maka wajen cikakkiyar fahimtar wannan bayani:

Fassarawar } ir} ira ta ce, ba wai haka sunayensu suke ba. Na kumayi fassarar ne a kan manufar da abin da

Abdulla Uba Adamu
Sashen Ilmi, Jami'ar Bayero Kano,
Kano - Nigeria
auadamu@yahoo.com

tubalin fahimtar yake son ya sanar, maimakon fassarar kalma-zuwa kalma. Inna mai gayyatar bita akan wannan fassara tawa da fatan Allah ya } ara mana sani gaba] aya.

Daga sunanta, Giza-gizan Sadarwa na Duniya, Za ka san cewa sakar yanar gizo-gizo ce ta kewaye duniya. To kusan haka ne amma ba ainihin yanar gizo-gizo ce ba. Yanar da da wayan tarho aka yi ta. Wannan kuwa ta kawo saduwar komfutoci miliyoyi na duniya shi ya sa ake ganin kamar giza-gizai ne suka ha] u suka] aure kansu da yanar wayar tarho. A yadda abin yake aiki shi ne kamar haka. Akwai kamfanoni wa] anda suke da tauraron] an Adam na musamman mai suna Earthlink, ko kuma VSAT. Ta wannan hanyar kamfanin zai iya ha] a komfutocinsa yadda duk wani abin da aka watsa sararin samaniya to wannan Earthlink] in zai zu } o shi, ya zuraro shi ya shigo cikin komfutar kamfanin. Wannan komfutar tana da darajar Uwar Garke, ko kuma Server. Duk abin da aka kira ta hanyar uwar garke

zarce wa ya ke yi zuwa komfutarka ba ya fitowa a cikin uwar garke.

Saboda haka idan kai kuma ka ha] a taka komfutar ko a gida ko a ofis ta hanyar waya (akwai ma } alutun sadarwa na musamman wanda zai ha] a komfutarka da waya) sai ka danna lambar wayar wannan kamfani wanda za ta ha] a ka da Uwar Garke da ke kamfanin. Ita uwar Garken tana da adireshi na musamman wanda zai sa sauran komfutocin duniya su shaida da. Dama za ka biya kamfanin ladan ha] a ka da Uwar Garken.

To da zarar ka shigo Uwar Garken sai ka bi rariya, sai Tauraron] an Adam na Earhtlink daga nan sai duk inda ka ga damar ziyara sai tsallake-tsallake.

L	Tubalin fahinta		Ainihim Ma'anarsa
1.	Giza-gizan Sadarwa na Duniya	=	Internet
2.	Turbar masana	=	Information Highway
3.	Yanar Sadarwa ta Duniya	=	World Wide Web (WWW)
4.	Gidan Yanar Sadarwa	=	Web Site
5.	[akin Gidan Yanar Sadarwa	=	Web Page
6.	Rariyar Tsallek Tsallake	=	Internet Browser
7.	Rariyar li } au	=	Web Link
8.	Ubangidan Yana (maginin gidan)	=	Web Master
9.	Zauren Gidan Yana	=	Home Page
10.	Matambayi ba ya -ata	=	Search Engine
11.	Lilo da Tsallake - tsallake	=	Surfing, or Browsing
12.	Gidna Yanar { ashin kanka	=	Personal Web Site
13.	Gidan Yanar { auna (na wani jan gwaro)	=	Fan's Web Site (For a star)
14.	Masarrafan tacewa	=	Censoring Software
15.	Wasikar Hanyar Sadarwa	=	E-mail
16.	Uwar Garke	=	Server
17.	Balamar Uwar Garke	=	Massive Gibayte-segever
18.	Ma } alutun Sadarwa ta hanyar tarho	=	Modem
19.	Masha } atar tsallake-tsallake	=	Internet Café
20.	Dandatsa/Yan Dandatsa	=	Hacking/Hackers
21.	Garkuwar Wuta	=	Farewall
22.	Katin Adashin Banki	=	Bank Credit Card
23.	Gingimarayen Komfutoci	=	Mainframe computers

Ka shiga cikin wannan komfuta, ka]auki abin da za ka]auka, ka shiga waccan haka dai har ka gaji.

Ka tuna fa, duk tsahon lokacin da ka yi a cikin Uwar Garke to hanyar wayar tarho ka ke yi - sabo da haka ku] in wayar ka zai yi tsanani idaa ka zauna ka jima. Kamar ko wacce tafiya, ana so ka san inda za ka kafin ka fito.

To ta yaya ake ganin sauran komfutocin na duniya? Ana yin haka ne ta hanyar Yanar Sadarwa ta Duniya watau World Wide Web, ko kuma WWW, kowa dai ya san yadda wani lokacin yanar gizo-gizo ke manne maka a fuska in ka zo shigewa ta wani lungu a gidanka. To wannan manne-manne shi aka kamanta shi da cewa an yi da wayar tarho. Watau kowanne zaren yanar yana da dangantaka da wani, shi ya sa ake kiran wannan dangantakar Rariyar li} au, watau web links.

Bara mu ga misali, abin a ce inna son aga wannan ma} alar a duk duniya. To sai in aikawa Uwar Garke da wannan shafin (ko kuma ma} alar gaba] aya). Ita Uwar Garke tana da adireshinta wanda yake a rukunin haruffofi guda biyu ko http://, ko www., ko kuma duka biyun, watau http://www. a lura cewa bayan w ta }arshe, dole ne akwai]igo. Bayan wannan rukunan haruffan, sai a rubuta sunan ma} alar tare da adireshin Uwar Garke misali.

h t t p : // w w w . g u m e l . c o m / Abdallah.html

Dole ne ka rubuta adireshin yadda yake (da]igo ya raba kalmomi) saboda ta wannan tsarin rubutun ne kawai aka yarda da sadarwa ta wannan hanyar.

Sunayen ma} alolin ana raba su da sauran ma} alolin ta jan layi a }ar}ashin su. Da zarar ka danna ma~allin ~eran kumfutarka akan sunan ma} alar ko adireshin. To idan a lokacin kana jikin cibiyar Uwar Garke, nan da nan za ta ha] a ka da adireshin, a kowacce komfuta yake a

duniya - kamar sihiri.

Kamar shigowa kowanne garke, iyayen Garken suna da abin da na kira Gidajen Yana, ko kuma web sites, saboda haka gidan yana ana samun sa ne a Uwar Garken konfutoci wa] anda aka sar} a} e da wayar tarho suka zama Giza-gizan Sadarwa na Duniya.

A cikin kowanne Gidan Yana kuma akwai]akuna masu suna [akin Yana, watau Web page. A wa] annan [akunan yanar ake ajiye abubuwan da mai ziyara zai yi hul] a da su, kamar ma} aloli, littattafai, hotuna, zannanuka, taswirori, da dai sauransu. Kasan cewa abin da duk ka gani a Gidajen Yanar Sadarwa na cikin Giza-gizan a matsayin rubutu yake, kuma idan zaka zu} o shi cikin komfutarka, a matsayin haruffa zai taho, sannan ya ha] a kansa a cikin komfutarka a matsayin shafin rubutu ko kuma hoto. Kuma kai tsaye zai ziraro zuwa komfutarka - baya bayyana a talabijin] in Uwar Garken kamfani. Ita unguwar zoma ce kawai, amma ba ta le} en ta ga inda ka]auko abubuwa.

Da zarar ka shiga cikin gidan yanar wata Uwar Garken, dole ne ma za ka ga wa] ansu Rariyoyin li} au wa] anda suke nuna maka abubuwan da suke da dangantaka da duk abin da yake wannan gidan yanar. Da ka ta~a wa] annan sunayen da kibiyar ~eran komfutarka, sai kawai ka ga an zarce da kai wannan Gidan Yanar. Abin dai kamar sa} ar gizo-gizo.

Ta haka za ka ziyarci duk wata Uwar Garken da ke cikin sar} o} in Giza-gizan komfutocin duniya. Abin kwantar da hankali shi ne dole wannan yawo da ka ke yi a bisa biyan NITEL ku] in yin waya ne a cikin gari (dan dai a garinku kamfanin mai Uwar Garken yake). Watau ga shi dai ka shiga cikin komfuta a birnin Landan, misali, to ba za ka biya ladan yin waya } asar waje ba, sai kawai ta nisan da ke tsakaninka da Uwar Garken kamfanin da ya ha] a ku.

Ka ga ta haka za ka iya sanar da duniya ire-iren abubuwan da ka ke yi ka kuma samu damar sanin abinda wa] ansu suke yi. Wannan hanya ita ce babbar mafi sau} in sanin duk abin da ka ke so ka sani a duniya. Ita ce kuma hanyar da wa] ansu suka runguma sosai domin zagin wani sashe na Najeriya, Musulmai da kuma rayuwar Hausawa.

KIWON LAFIYA, ILIMIN RUKIYYA TARE DA FA'IDODINSA

Dukkan yabo da godiya sun tabbata ga Allah mai kowa mai komai tsira da aminci su tabbata ga shugaban komai da komai wannan bayani zan yi shi saboda yan'uwa musulmi su amfana. Allah ya sa ya amfani wanda ya karanta ko ya ji labari Amin.

MECE CERU{ IYYA?

Jama'a da dama suna jin ana bayanin ru} iyya, to abinda ake nufi da ru} iyya shi ne yin magani da Alkur'ani ko Hadisi ko Addu'ar bayin Allah, wato a ta} aice dai ru} iyya ita ce Addu'a kuma ta kasu kashi biyu.

1. Akwai ru} iyya da ake yi wa wanda ya ke da larurar sihiri (Tsafi) ko kambun baka ko shafar Aljanu da kuma Hassada
2. Akwai ru} iyyar da ake yi wa larurar da ba ta danganci abinda aka lissafa a baya ba, kamar cuta ta jiki ko wacce iri ce.

Kuma ru} iyya sunnah ce domin akwai Hadisin da ya yi magana a kanta, inda ya ke nuni da cewa babu laifi a yi ta matu} ar babu Tarayya da Allah a cikinta (Shirka) malamai sun ha] u a kan cewa Alkur'ani waraka ne ga kowace irin cuta duk da yake cutar ta zuciya ce kamar kafirci da munafunci da kuma cutukan da suka shafi ga~o-i.

YAYA MUTUM ZAI SAMI ILMIN RU{ IYYA?

Mu ha] u a fitowa ta gaba

Naku Muhammad Umar Soron Dinki

No. 66, Soron Dinki Qtrs.,
Kofar Gidan Shehu Baffa.
Kano